

מועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל

**המועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל
דו"ח מנכ"ל
לסיכום שנה"ע 2021
תשפ"א- תשפ"ב
דצמבר 2021**

משרד
התרבות
והספורט

אינדקס

עמודים	נושא
4-3	1. דבר המנכ"ל
5	2. בעלי תפקידים (ועד מנהל / וועדות המועצה/וועדות שימור)
7-6	3. בעלי תפקידים במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
9-8	4. סיכום אירועי התוכנית השנתית הציבורית בעמותה
10	5. לזכרם
11	6. תחום כספים
14-12	7. תחום מידע ופרסומים
15	8. תחום משאבי אנוש ולוגיסטיקה
16	9. מחלקת סיורי מורשת
20-17	10. מחלקה ליחסים בינלאומיים
22-21	11. מחלקת קשרי שותפים
23	12. דוברות ותקשורת
24	13. סטטוריקה ומדיניות שימור
	14. השימור הפיזי – מחלקת תכנון והנדסה,
32-25	פרויקטים ותחום השימור הפיזי
33	15. תהליך להצלת / שימור אתר מורשת
67-34	16. מחוזות המועצה
68	17. שיתופי פעולה בין ארגוניים
76-69	18. תחום חינוך
86-77	19. אתרי המורשת

מועצה לשימור אתרי מורשת בישראל (ע"ר)
ממורשת החברה להגנת הטבע

ד' שבט תשפ"ב
06 ינואר 2022
עש/21/447

נאמני השימור חברי וחברות עמותת מועצה לשימור אתרי מורשת בישראל,
הוועד המנהל, חבר הנאמנים, הוועדות המקצועיות ונציגי רשויות
יקרים כולכם,

דו"ח מנכ"ל שנה"ע 2021

סיכום שנה"ע 2021 ממחישה, ולו ב"נגיעות" בלבד, שנה בה פעלנו במשותף בכל תחום (כמעט) שבלב סדר היום של המועצה לשימור אתרים, על עובדיה, מתנדביה, פעיליה, מנהלי הפעילויות והמחלקות, בנות ובני השרות הלאומי אזרחי.

כל שנה ואפיוניה, כל שנה והאתגרים שהיא מציבה בפנינו, המחייבים התייחסות למצבים המשתנים ואלה כידוע לא פוסקים, לא מפסיקים להפתיע, כך שנדרש מאיתנו גיוס כוחות על מנת להבינם, לנתחם ולהפכם למעין שגרה, בתוכה ניתן להמשיך ליצור, לתת מענה ולעמוד בסופו של דבר ביכולת מוכחת, במבחן תוצאתי, אחר אותן מטלות שבבסיס קיומה של המועצה לשימור אתרים והנחלת המורשת כלפי הציבור הרחב, מְגוּוֹן ומורכב ככל שלא יהיה.

מעבר לקורונה ונגזריה, גם השנה התמודדה המועצה עם קשיים לא מבוטלים, חלקם מציבים בפנינו, בפני כולנו, אתגרים לא מועטים, לא כולם ברי פתרונות מיידיים, הם בתהליך שבמהלכו, באם נפעל כנדרש נקדם את שימור התרבות החומרית.

הדברים מקבלים ביטוי, שעיקרו בשימור הפיזי, במאבקים למניעת הרס, כפי שבאים לביטוי בוועדות התכנון והבניה הרשותיות, בערים הגדולות בחידוש העירוני, בביצוע תשתיות ובבנייה הרוויה. למותר לציין שבחלק מן המקרים ידנו על התחתונה, יד השימור על התחתונה. זה מחייב הסקת מסקנות ולקחים. רק גוף גדול ומשפיע אליו אנו שואפים, יהיה בידו להתמודד עם אתגרי השעה האלה. הדברים נכונים כמובן גם לסוגיית הבטחת תקציבי המועצה לפיתוח ול"שוטף" מדי שנת תקציב.

אשר על כן אתרי מורשת, גופי סטטוטוריקה ותכנון מחוזי ומקומי, כל אלה חברו יחד ליצור, להמשיך ליצור, סדר יום אינטנסיבי של שימור והנחלת מורשת. בראשם נציין ובקצרה, את משרד התרבות והספורט, הצוות המקצועי של המשרד, בראשם השר חילי טרופר, המנכ"ל רז פרויליך ורפרנטית השימור במשרד כלנית שמיר, משרד ירושלים ומורשת, בראשם השר זאב אלקין, המנכ"ל נתנאל איזק, ומנהל אגף מורשת נתנאל מזא"ה וסגניתו אדרי' שירה שפירא. אלה המשרדים הממשלתיים דרכם יוצאת עיקרה של הפעילות לפועל, המבוטאת הלכה למעשה באמצעות מוסדות העמותה, הוועד המנהל, חבר הנאמנים והוועדות הציבוריות המקצועיות.

בתוך "ספינת" השימור הגדולה הזו, "בבטן האונייה", ובראש התורן, ניצבים עובדי המועצה, גוף קטן המונה כ- 100 עובדות ועובדים, ומתנדבים רבים, המנוע המניע את כל אלה. הם הם "רצפת הייצור" שלנו - בדרגיי השטח, מנהלי המחוזות, האתרים, אנשי תחום חינוך, מחלקת ההנדסה והתכנון, צוותי השימור והמטה. להם סייעו חברי העמותה, הוועד המנהל, חבר נאמנים והוועדות המלוות הציבוריות.

לכל אלה ואחרים ברצוני להודות באופן אישי מתוך הערכה עמוקה.

מדברים אלה עולה, שבדומה לשנת 2020, גם במוקד השנה הזאת המשיך ה-COVID 19 לייצר עבורנו תכניות עבודה נגזרות, שלא ידענו כמותן זה עשרות רבות של שנים, (מציינים את המגפה ב-1918). כך למשל הסגרים, הנחיות משרד הבריאות להתנהגות הציבור והפרט בתוכו, סוגיות של יציאה לחל"ת, סגירת אתרים, גיוס מנופי תקציב ייחודיים, העדר תקציב מדינה, כל אלה ועוד, היו בבסיס המחויבות, ללא פשרות, לפעול וביתר שאת כי "את המנגינה הזו אסור להפסיק".

דו"ח הפעילות לשנה"ע 2021 הוכן ועובד בשיתוף מלא עם מנהלי האתרים, המחוזות, הפיתוח, החינוך והמטה.

בסופו של דבר מדובר במהלך משמעותי, בו היה (ויהיה) עלינו לחבור למשרדים ממשלתיים - עיקרם משרד התרבות והספורט ("נמל הבית" שלנו), משרד ירושלים ומורשת, אגף "מורשת" (בית אף הוא) וגורמי רשויות מקומיות וקרנות סיוע, שעל מנת לקיים פעילות עשירה וממוקדת, כמצוין בדו"ח שנתי זה, שהינו פרי עבודה מקיפה של מתנדבים, גורמי חינוך והנחלה, גורמי תכנון והנדסה.

כאמור דו"ח זה הינו פרי עבודה מאומצת של מנהלים במטה, מנהלי מחוזות, מנהלי אתרים, תחום חינוך, ואנשי ההנדסה, התכנון והפיתוח. אלה עוזריהם וצוותיהם, הם מקור לגאווה ולהוקרה על פועלם, בכל הימים, על עזרתם בהפקת הדו"ח שלנו לסיכום לשנת 2021.

נכון, עוד רבה הדרך, זו תקבל ביטוי מלא בשנת העבודה 2022. קל זה לא, מורכב לעיתים זה כן, אך בואו נאמין "שיכול נוכל זה".

שלכם בהערכה,

עמרי שלמון
מנכ"ל

חברי הוועד המנהל

יו"ר	אלוף (במיל) אורי אור
חבר	ישראל ארקין
חבר	שמואל בן טובים
חבר	משה גור
חבר	עודד גטרור
חבר	יוסי ורדי
חבר	מיכאל (מיקי) כהן
חברה	עו"ד אורית נוקד
חברה	פרופ' עירית כהן עמית
חבר	שמואל צור
חבר	יצחק רוגוב
חבר	עו"ד אילן שלגי
נציגת החברה להגנת הטבע	פזית שביד
משקיף- יוהמ"ש העמותה	עו"ד גדעון קורן

וועדות הוועד המנהל (יושבי ראש)

כספים	ישראל ארקין
חינוך	ד"ר יקי אשכנזי
יחסים בינלאומיים	עמוס ערן
תכנון	אדרי' דב אלון
פיתוח	שמואל בן טובים
ביקורת	עליזה מעיין
סיורי מורשת	משה גור
פרלמנטרית	עו"ד אורית נוקד
משאבים ופיתוח	יצחק רוגוב
רו"ח למועצה	רו"ח אורי הולצמן
מבקר פנים	רו"ח אורי לזר

וועדות שימור ציבוריות (יושבי ראש)

מחוז צפון	ד"ר אסתר ינקלביץ'
מחוז חיפה, גליל מערבי ומנשה	תא"ל (מיל) רון כתרי
מחוז מיעוטים	פרופ' מוסטפא עבאסי
מחוז מיעוטים מחוז מרכז ודרום	זינה עליאן
מחוז מרכז	אדרי' דב אלון
תל אביב	אדרי' דן איתן
ירושלים	ישראל קמחי
דרום	פרופ' אבי ששון

משנה למנכ"ל
 סמנכ"לית, קשרי שלטון, עמותה, תכנית שנתית, משפטית
 סמנכ"לית, מנהלת מח' יחב"ל, קשרי חוץ, מחוזות,
 סטוטוריקה, מנהלת מחוז תל אביב
 מהנדס המועצה / מחלקת התכנון והפיתוח
 מנהל תחום שימור פיזי ארצי וצוותי שימור אורגניים
 תחום כספים
 משאבי אנוש
 תחום חינוך ופיתוח
 תחום מידע ופרסומים
 משאבים ופיתוח
 מח' סיורי שימור
 דוברות
 מחלקת אירועים
 שיווק ותיירות באתרי המורשת
 שילוט ותפוצת המועצה
 קשרי מועצה USA- JNF

שלמה קופל
 חומי נובנשטרן
 תמר טוכלר
 אהרון לויטן
 ארנון חפץ
 רו"ח אוהד קורן
 אורלי נפתלי
 אלעד בצלאלי וקרן רייש שרעבי
 עידית מי-דן
 נועה גפן
 דרור הלוי
 יורם דורי
 רוני בר נתן
 אפרת פלד שדה
 מיכאל גינזבורג (מתנדב)
 אדרי ליאורה בארי

מנהלות ומנהלי המחוזות

מחוז צפון / רפרנט תכנון לגופי ההתיישבות
 מחוז חיפה וגליל מערבי ומנשה/ מנהלת תכנית אימון (סטאז')
 למתמחים
 מחוז מיעוטים
 מחוז מרכז / רפרנטית המועצה לשימור במערכות הבטחון
 מחוז תל-אביב והמחלקה לקשרי חוץ, (סמנכ"לית)
 מחוז ירושלים ואיו"ש
 מחוז דרום
 רכז כלל ארגוני להכשרות בשיתופי פעולה

אורי בן ציוני
 אדרי נעמה נאמן מזרחי
 סאמר פאלח אל הייב
 עו"ד טל בן נון
 תמר טוכלר
 איציק שוויקי
 מריה מצרפי
 מיכה כהן

מנהלות ומנהלי אתרי המועצה

מוזיאון הרעות – מצודת כ"ח
 חצר כנרת
 משטרת נהלל ההיסטורית
 אתר רכבת העמק, כפר יהושע
 מחנה המעפילים עתלית
 מרכז מבקרים, מקוה ישראל
 בית ילין במוצא
 אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב
 מכון איילון

עידו קהת
 זהבה חכם גבאי
 ענת יוניוס
 דקלה ליאני
 זהבית רוטנברג
 חן הלוי צוק
 רות ארבל פסח
 כרמית רפפורט
 רן אורן

מנהלים ומנהלות – ראשית 2022

שלמה קופל	בימים אלה סיים שלמה קופל את עבודתו במועצה כמשנה למנכ"ל. 14 השנים בהם היה יד ימיני, תרם, השפיע וסייע רבות לקידומה של המועצה. ראיתי בשלמה חבר להיוועצות בשייח, גם בימים קשים ומורכבים שעברנו בשנים אלה. מכאן שתודת כולנו נתונה לשלמה על פועלו זה ועל השנים הבאות בהן יהיה חבר העמותה שלנו ומעורב בפעילות הציבורית שבסדר יומנו.
תמר טוכלר	סמנכ"לית, מסיימת תפקידה (אחד מתפקידיה במועצה) בניהול מחוז תל אביב
אלעד בצלאלי	מונה לסמנכ"ל מינהל ומטה
יעל אטקין	שהייתה ע' למנהלת המחוז, קיבלה על עצמה מילוי תפקיד מנהלת מחוז תל אביב
מריה מצרפי	מונתה למנהלת מחוז דרום בהחליפה את עפר יוגב, שיצא לגמלאות
קרן שרעבי	מונתה למנהלת תחום חינוך במקום אלעד בצלאלי
אינג' פולינה סברדלוב	מזכירה טכנית בהנדסה סיימה תפקידה, במקומה מונתה אדר' סיגל ברזני
אפרת פלד שדה	מונתה כרכזת שיווקית - הכנה ויישומה של תכנית לשיווק ארצי לכלל אתרי המורשת

תודה והערכה למסיימים ואיחולי הצלחה לבעלי התפקידים החדשים.

סיכום אירועי התוכנית השנתית הציבורית בעמותה

חברות בעמותה

בשנת 2021 העמותה מנתה כ-600 חברים. בימים אלו אנו בעיצומו של תהליך חידוש חברות לשנת 2022, השאיפה להגדיל את מספר החברים בעמותה, באופן שיותר חברים ייחשפו לפעילותיה ויהוו כוח ציבורי מוטה שימור, להגברת המודעות ואל מול התמורות והשינויים העומדים לפתחנו בתהליך התאגוד (ראו להלן) והתמודדות עם החלטות להאצת פיתוח וחידוש עירוני.

כידוע לחברים מזה כשנתיים, המועצה נתונה בהליך של בחינת מעמדה המשפטי של העמותה. בצוות חשיבה ובחינה של הוועד המנהל, בראשותו של השופט בדימוס, שמואל צור, נבחנות האפשרויות להקמת תאגיד או רשות לשימור. התהליך קבל את ברכת הדרך של המשרד לתרבות וספורט, והשר העומד בראשו ומלווה שלב-שלב ע"י יו"ר הוועד המנהל אורי אור, היועץ המשפטי שלנו עו"ד גידי קורן, ומטה המועצה לשימור. במוקד המהלך, כפי שבא לידי ביטוי כ"עמוד השדרה" ניצבים שלושה נושאים מרכזיים: מתן סמכויות ואכיפה, מיקסוס הכח הציבורי אל מול הפוליטיזציה, ודאגה לעובדים ולמתן האפשרות בידם להמשיך לבצע את תפקידם בתנאים וראויים. אנחנו רואים את המהלך כהליך מורכב המחייב עירנות ויכולת יצירת הבנת נקרא נכונה אל מול גורמי הממשל והחקיקה בכנסת.

פעילות מוסדות העמותה

האסיפה הכללית

האסיפה הכללית של העמותה התכנסה ב-25.7.2021, במסגרתה הוצגו בהרחבה הדוחות הכספיים לשנת 2020. האסיפה אישרה את הדוחות הכספיים.

ועד מנהל, "חבר הנאמנים"

עם ההקלה בהנחיות גורמי הבריאות, חזרנו לשגרה של ישיבות ועד מנהל, ישיבות חבר הנאמנים וועדות הוועד המנהל: ועדת תכנון, הוועדה הפרלמנטרית, ועדת פיתוח, ועדת כספים, ועדת חינוך, הוועדה לקשרים בינלאומיים, ועדת סיורים, בהתאם לתוכנית עבודה שנתית. ניתן לציין הענות החברים והחברות לקחת חלק בפעילות הוועדות ובכך להרים ולהשפיע על יצירת סדר יום ורלוונטיות פעולות השימור והמאבקים שבצידם.

בחודש אפריל התקיים סיור לחברי הוועד המנהל, חבר הנאמנים, ועדת ביקורת, וחברי ועדת כספים: בפרויקטים שקודמו על ידי המועצה לשימור אתרים: בית חנה סנש - קיבוץ שדות ים, גשר וילהלם ג'אסר א זרקא, כפר מסריק, באר אנטיליה בכאבול ובית המייסדים במעלות.

תוכנית הפעילות הציבורית לשנת 2020-2021

מחציתה של שנת הפעילות היתה עדיין נתונה למגבלות התכנסות על פי הנחיות שלטונות הבריאות. מחודש מרץ השנה שבנו לשגרה זהירה של פעילות ציבורית ענפה. התקיימו כנסים, ימי עיון, ומפגשים בזום שהפכו חלק מהמשמעותי בקשר ובתקשורת בינינו.

שבוע שימור אתרים

השבוע נפתח באירוע לזכרו של יוסי פלדמן (נפטר בנובמבר 2020 בעיצומה של מגפת הקורונה) והשקת ספרו "מקווה ישראל – תלמידים, לוחמים בתש"ח". הערב התקיים בבית הספר החקלאי מקוה ישראל בהנחיית ד"ר יואל רפל, בהשתתפות בני המשפחה, עובדי המועצה לשימור אתרים חבריו ומוקיריו. במהלך השבוע התקיימו כנסים, ערבי סיפור, שירה וסיורים.

מערב לזכרו של יוסי פלדמן

”על עיר ומורשת” – הכינוס הארצי ה-5 לשימור התרבות 2021

התקיים באוקטובר 2021 באוניברסיטת תל אביב. המועצה לשימור אתרים היתה שותפה בארגון הכנס יחד עם גופים נוספים.

כחלק מן הכנס אורגן על ידי המועצה סיור מקצועי בפרויקטים לשימור בנווה צדק וסביבותיה. המסיירים הופגשו עם האדריכלים שביצעו את הפרויקטים לשימור ועם עובדי המועצה לשימור אתרים, שהציגו את פעילות המועצה בפרויקטים הנבחרים.

פעילות בכנסת – ממשלה 34 כנסת 24

עם כינונה של הממשלה ועבודה סדירה של הכנסת, נערכה המועצה לעבודה מול משרדי הממשלה: משרד התרבות והספורט, משרד ירושלים ומורשת, משרד החינוך, משרד הפנים, משרד התיירות.

התקיימה פגישה עם השר לירושלים ומורשת ושר השיכון, זאב אלקין, שר התרבות והספורט, חילי טרופר, וכן עם סגן שרת הכלכלה יאיר גולן.

כנסת – התקיימו פגישות עם חברי הכנסת בני בגין, מנסור עבאס, מירי רגב, שירן השכל.

שיבות וועדות הכנסת – נציגי המועצה לוקחים חלק בדיוני הוועדות הרלוונטיות לפעילות המועצה.

שדולה בכנסת – השדולה בראשותו של חה”כ צביקה האוזר. מפגש ראשון של השדולה יתקיים במהלך חודשי האביב. מטרת השדולה, לקדם את נושא השימור ופעילות המועצה לשימור אתרים.

במסגרת השדולה- חדש: תוענק מדי שנה תעודת הוקרה למצטייני שימור. מידע מפורט ביוזמה זו, תועבר אליכם בקרוב.

שילוט אתרים היסטוריים

המועצה ממשיכה בשילוט אתרי המורשת ברחבי הארץ. למרות ימי הסגר ומגבלות הקורונה.

המועצה המשיכה בהצבת שלטים באתרים ומבנים ברחבי הארץ.

שילוט מבנים ואתרים בירושלים – בשיתוף הרשות לפיתוח ירושלים(הרל”י) מתקיים מבצע לשילוט עשרות אתרים היסטוריים ברחבי העיר. המועצה רואה בשילוט האתרים במרחב הציבורי כחלק בלתי נפרד מהנחלת המורשת לציבור הרחב.

1645	סה”כ שלטים ברחבי הארץ
286	סה”כ יישובים בהם מוצבים השלטים

סה”כ שלטים שבוצעו ברחבי הארץ בשנת 2021

31	דרום
4	חיפה גליל מערבי
5	ירושלים (שלטים רגילים)
93	ירושלים (פרויקט הרל”י)
2	מיעוטים
1	תל אביב
15	מרכז
12	צפון
163	סה”כ

לזכרם

שלמה הלל

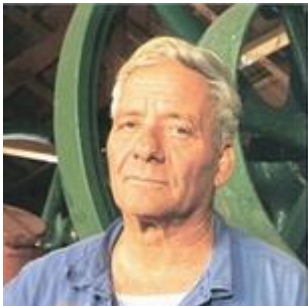
ביום כ"ו בשבט תשפ"א, 8 בפברואר 2021, נפרדנו בצער רב משלמה הלל, נשיא המועצה לשימור אתרים.

שלמה הלל, איש ציבור, חלוץ, ממנהגי מדינת ישראל במשך שנים. בשנת 1945 היה ממקימי מכון איילון בגבעת הקיבוצים במושבה רחובות. שלמה היה פעיל במוסד לעלייה ב' וממארגני מפעל העפלה מארצות האסלם: באוגוסט 1947, במסגרת "מבצע מייקלברג" פיקד על מבצע העפלה בדרך האוויר מעיראק. ובראשית שנות המדינה היה שותף במבצע "עזרא ונחמיה", להעלאת יותר מ-100 אלף יהודי עיראק. כן פעל בשליחות המוסד לעלייה ב' במצרים, בלבנון ובסוריה.

שלמה כיהן כחבר כנסת, שר המשטרה, שר הפנים ויו"ר הכנסת האחת עשרה (1984-1988). בין תפקידיו האחרים היה שלמה, שגריר ישראל במדינות אפריקה המערבית, מנהל מחלקת אפריקה במשרד החוץ ויו"ר קרן היסוד.

במשך 28 שנים, משנת 1993 ועד יומו האחרון כיהן כנשיא המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל. בשנת 1988 הוענק לו פרס ישראל, על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה. לא היה מהלך משמעותי בגיבושה של המועצה ששלמה לא היה בו דמות מרכזית מנתבת, מנווטת ומשפיעה רבות על המועצה בדרכה לייצר מודעות של שימור ומורשת. צוות מתוך הוועד המנהל והמטה שוקד על הנצחתו של שלמה הלל כמורה דרך, מורה דרכינו בתבונתו ובחוכמתו.

רן חדותי

בחודש מאי 2021, נפרדנו מרן חדותי, מנהל תחום שימור טכנולוגיות במועצה לשימור אתרים. רן היה חלוץ ומוביל השימור המכני בישראל. במוזיאונים, ובאתרים ברחבי הארץ ניתן לפגוש בטרקטורים, קרונות רכבת, מכונות כבדות, בארות מים ועוד, שזכו לחיים מחודשים תחת ידיו. רן האמין שיש קשר מדהים בין אדם למכונה, והשייח התמידי ביניהם, כפי שביטא לא אחת, מייצרים מעין "מנגינה" מתוזמנת המראה עוד צד יפה בנופיי התרבות שלנו.

גדעון שמיר

בחודש אוקטובר נפרדנו מגדעון שמיר, שבמשך שנים רבות ליווה את המועצה לשימור אתרים כחבר נאמן בחבר הנאמנים וכחבר בוועדה לבחינת מעמדה של המועצה, הפגין מעורבות והצגת עמדות עקרוניות ופרקטיות לבניית הדרך להמשך מעשה שימור המורשת.

יהי זכרם ברוך

תחום כספים

שנת 2021 הייתה שנת מעבר ממצב של סגרים למצב של פעילות לצד הקורונה והתאפיינה בשינויים רבים והמשך היערכויות של מחלקת הכספים לתרחישי קיצון שונים. תרחיש הייחוס שלנו העריך מצב של עצירת תקציבים כמעט מוחלטת (הן בגין הקורונה והן בהיעדר תקציב מדינה).

לצד עבודת הבקרה הקבועה, מחלקת הכספים ביצעה משימות ייחודיות בתחומים כגון - מעורבות בהקמת אתר אינטרנט מסחרי ובניית הממשק בינו למערכת הנה"ח, מענה לביקורות פנים בנושאי גביה ועבודות פיתוח, הכנת דוחות למענקי קורונה וכיו"ב.

פעילויות מרכזיות שבוצעו השנה:

- גיבוש מסגרות תקציב לפרויקטים השונים ובקרתם.
- גיבוש וניהול התקציב השוטף של המועצה.
- ניהול תזרים המזומנים תוך שמירה על עתודות מזומן מספקות, לאור תרחיש ייחוס פסימי.
- התנהלות ופגישות מול משרד התרבות ו"מורשת" לגבי היערכות לתקציבים חדשים.
- ניהול פעולות הגבייה מלקוחות המועצה ומהגורמים המממנים.
- ביצוע ניתוחי רווחיות לפרויקטים ולפעילות השוטפת.
- טיפול בבקשות למענקי קורונה. (התקבל מענק ע"ס 1 מ' ש"ח).
- יישום צמצום עלויות קבועות (עיקר החיסכון יורגש ב- 2022).
- הכנת דוחות למשרד התרבות, עיריות, שותפים חיצוניים ולגורמי פנים.

הדוחות הכספים לשנת 2020 הסתיימו בעודף תקבולים על תשלומים, למרות הקורונה.

אנו צופים כי דוחות 2021 יהיו מאוזנים.

צפי והיערכות לשנת 2022:

שנת 2022 צפויה להיות שנה של פיתוח נרחב בעבודות שימור והצלה לאור גיוס מסגרות תקציב פיתוח "מוגדלות".

בשל תקציב המדינה שאושר רק לאחרונה, המועצה צפויה לקבל תקציבים נוספים לשימור ופיתוח, המרכזיים שבהם - תקציב ממשרדי ממשלה שונים, תקציב המשך לפרויקט "שבת ישראלית", תקציבי תרבות ו"מורשת".

מנגד הקורונה עדיין איתנו וגל חמישי בפתח, ועדיין נערך לסגרים ולעבודה מרחוק, כחלק משגרת הקורונה.

לצד הפעילות הפנימית השוטפת, מחלקת הכספים תמשיך לעבוד בשיתוף בפעולה הדוק עם הגורמים הרלוונטיים במשרד התרבות ובאגף מורשת על מנת לממש בצורה מיטבית את תוכניות העבודה המתוכננות לשנת 2022.

תחום מידע ופרסומים

מידע מקוון

אתר האינטרנט של המועצה: מענה לפניות השונות; עדכונים שוטפים; העלאת חוברות ומשחקים במהלך הסגרים, כולל עבודה מול גורמי חוץ, והמשך פיתוח האתר.

אתר אינטרנט לרכישה מקוונת: כרטיסים לאתרי המורשת של המועצה, לאירועים, לספרים ועוד, באמצעות קישור ישיר לחשבשבת – בשיתוף מחלקת כספים - בעבודה.

פייסבוק: מענה לפניות במסגרת, עדכונים שוטפים על אירועים קרובים ועל אירועים שהתרחשו. העלאת תכנים ומענה לפניות.

אינסטגרם: חשיפת המועצה לקהלים צעירים באמצעות העלאת תמונות באופן תדיר, בעיקר תמונות של פרויקטים בסיום העבודה.

דיגיטציה

מאגר מידע:

בשלושים ושש שנות קיומה של המועצה הצטברו במחלקות השונות חומרים רבים. אלו כוללים מסמכים, תוכניות הנדסיות, פרוגרמות, תמונות, חומרי אודיו ווידאו. כל אלה אינם מרוכזים במקום אחד נגיש. עלינו לדאוג לשימור ולשמירת החומרים על מנת להקל נגישות אליהם ביום-יום וכן למען הדורות הבאים. לשם כך הוחלט לבנות ארכיון דיגיטלי שישרת בשלב ראשון את עובדי המועצה ובהמשך ייחשף בחלקו לציבור.

מאגר המידע הוקם ויושב במערכת ניהול ארכיון של חברת IDEA Arc. תחום מידע ופרסומים אחראי על ניהול המערכת שתכלול מאגרי מידע עבור מטה המועצה ועבור כל אחד מהאתרים שהיא מפעילה (מכון איילון החל בעבודה לפני השדרוג). בוצע אפיון ויישום המערכת לפי צרכי המועצה. העבודה מתבצעת על פי השלבים הבאים:

- שלב ראשון: קבלת חומרים לקטלוג מכל מחלקות המועצה.
- שלב שני: קטלוג החומרים באמצעות חברת "גלבע שירותי ארכיונאות" והעברתם לסריקה.
- שלב שלישי: העברת קבצי הקטלוג והחומרים לסריקה חיצונית.
- שלב רביעי: העלאת החומרים עם הקטלוג למערכת IDEA.

ניהול מאגרי המידע השונים מתבצע על בסיס נתונים משותף אחד, עם אפשרות לאחזור המידע בכל עת ובכך מאפשר שקיפות, נגישות וניהול מתקדם של כל המידע והידע בארגון.

הוצאת ספרים: הספרייה ע"ש יהודה דקל – מועצה לשימור אתרי מורשת

בישראל

שיטות בנייה בארץ ישראל במאות ה-19 וה-20: שימור הנדסי של מבנים היסטוריים אינג' יעקב שפר, אינג' מאיר רונן בעבודה – צפוי לצאת לאור בחודשים הראשונים של שנת 2022.

מסע בארץ ישנה חדשה: אריאל פלדשטיין.

לקראת ציון 120 שנה לספרו של הרצל "אלטנוילנד" – בעבודה.

ערד עיר ניסיונית

ד"ר הדס שדר

אתרים המגזין מס' 11: בשלבי עיצוב.

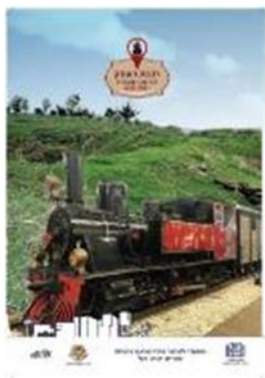

עיתון אתרים גיליון 61: יצא לאור לקראת שבוע שימור אתרים 2021.

חוברות ופרסומים שונים:

לוח שנה תשפ"ב: "רכבת העמק".

לוח שנה תשפ"ג: שימור בדרום – בעבודה.

בית הזואר בנהלל: חובר בסדרה "סיפור שימור".

שיקום היקב במקוה ישראל – בעריכת יעקב שקולניק - בשלב איסוף חומרים בד בבד עם התקדמות השיקום.

פרסומים שונים: מבחר פלאיירים, פרוספקטים, חוברות, אגרות ברכה והזמנות לאירועים, ימי עיון וכנסים (חלקם בהפקה של תחום מידע ופרסומים וחלקם בסיוע למנהלי המחוזות והאתרים, למחלקת חינוך, למחלקת סיורים).

דפדפות אתרים: פרוספקטים לאתרי המורשת של המועצה, מקפלת הסיורים ועוד. סיוע בהכנת פרסומים מקוונים לפרסומי חוץ ולפרסומים במערכות של המועצה לשימור אתרים. (עריכה, הגהות, התייחסות לתכנים, העלאה לאתר האינטרנט ולפייסבוק).

פרסומים של מחלקת חינוך:

מגלי העבר (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) – הופקו שתי חוברות מגלי העבר למוזיאון הרעות ולאיתי מורשת בבאר שבע (חוברת הכוללת את מתחם הקטר, המרכז להנצחת חיילי אנז"ק ובית הקברות הבריטי). שתי חוברות נוספות נמצאות בשלבים אחרונים של עריכה ואיור - אתר רכבת העמק בכפר יהושע, ומרכז מורשת בגין יחד עם שכונת ימין משה. חוברת נוספת לאיתי מורשת בעיר רמלה נמצאת בשלבי כתיבה.

עלון על"ה חדש – מגלי העבר (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) – הופקו שתי חוברות "מגלי העבר" למוזיאון הרעות ולאיתי מורשת בבאר שבע חוברות נוספות מופקות- לאתר רכבת העמק בכפר יהושע, ולמרכז מורשת בגין הכוללת גם את שכונת ימין משהו לאיתי מורשת בעיר רמלה.

עלון על"ה חדש (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) – אנו שותפים בצוות ההיגוי של העלון היוצא לאור על ידי מינהל חברה ונוער ומנהלת של"ח יחד עם גופים ירוקים נוספים. העלון מיועד לרכזי טיולים, מורים לשל"ח, מדריכי טיולים ולעוסקים בטיילות החינוכית.

מדריך אתרי מורשת (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) - השנה יצא לראשונה לאור מדריך לאיתי מורשת בשפה הערבית. המדריך כולל מידע על 51 אתרי מורשת המקיימים סיורים ופעילויות מותאמות לאוכלוסייה דוברת הערבית.

חוברות פשוט לשוני (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) - במסגרת פרויקט להנגשה קוגניטיבית של תכני אתרי מורשת נכתבו חוברות בפשוט לשוני. החוברות מאוירות בסגנון חוברות מגלי העבר. במהלך חודש דצמבר החל פרויקט הנגשה תכנית באתרי מורשת נוספים.

ספר "לובש צורה" (יוזמה וביצוע-מחלקת חינוך) - הסתיימה כתיבתו של הספר "לובש צורה" העוסק בכתיבת פרוגרמות ושלבי הפיתוח וההקמה של אתרי מורשת ומוזיאונים היסטוריים. הספר נמצא בעריכה ויצא לאור בקרוב.

מיתוג: בניית קו פרסומי אחיד למועצה, בשיתוף עם מחלקת חינוך.

אירועים

יום עיון אתרים – המגזין: עם צאתו של המגזין מס' 10 התקיים ב-10 פברואר 2021 בזום

תחום משאבי אנוש ומנהלות

תחום משאבי אנוש

תחום משאבי אנוש אחראי על טיפול בנושאי כח אדם במועצה.

עובדי הארגון הם המשאב החשוב ביותר ויש לטפל בענייניהם בדרך היעילה על מנת שהמועצה תפיק ערך מקסימלי מעבודתם, באופן שישרת את מטרות המועצה. הנהלת המועצה רואה בטיפול בנושאי כח אדם מרכיב מרכזי בפעילותה. תחום משאבי אנוש שלנו מטפל בכלל עובדי המועצה: 157 עובדים:

- 98 עובדים חודשיים
 - 59 עובדים שעתיים, בעיקר מדריכים באתרי המועצה
 - עיקר הפעילות נעשית במסגרת פורום משאבי אנוש ולוגיסטיקה
- הפורום מתכנס אחת לשבועיים מקיים דיונים בנושאים שעל הפרק כגון:

- גיוס ואיוש עובדים.
- קידום ועדכון תנאי עבודה של עובדים. (דיון בעדכון תנאים, מתקיים אחת לשנה לאחר מהלך של משוב עם העובדים).
- הפניית עובדים ללימודים אקדמאיים השתלמויות וקורסים מקצועיים והכרזת המועצה כארגון לומד.
- מדיניות קליטת עובדים עם מוגבלויות – מתבצעת הלכה למעשה ברגישות ומחוייבות.

בעבודה השוטפת התחום אחראי:

- על כל תשלומי השכר.
- העברת תשלומים לקרנות הפנסיה, ביטוחי מנהלים, (טיפול בהיזונים חוזרים של היצרנים), מס הכנסה וביטוח לאומי.
- עריכת משובים.
- עריכת שימועים.
- פיטורים ומכתבי סיום העסקה לרבות הנפקת טפסי 161.
- הכנת הסכמים להתקשרויות עם freelances

אירועי גיבוש עובדים

- קיימנו מפגש עובדים וברכות לרגל חג הפסח בחצר כנרת ובמקווה ישראל.
- קיימנו מפגש עובדים וברכות לרגל חגי תשרי בחצר כנרת, עתלית, מכון אילון, בית ילין ובמקוה ישראל. כמו-כן התוסף השנה טקס לילדים שעולים לכתה א'.
- ערכנו טקס בר מצוה ועלייה לתורה לבנה של עובדת המועצה מיכל לייבוביץ' ז"ל שהלכה לעולמה.
- דיונים מול וועדת הרווחה לתיאום קיום אירועים וימי גיבוש לעובדי המועצה.
- יום האישה - צוין בברכה ושי לכלל עובדי המועצה.
- מידי חודש אנו מפיקים ידיעון לעובדים המהווה צינור להעברת מידע לעובדים. בנושאים כמו: שינויים בכ"א, תקנות וחוקים, אירועים, קורסים והשתלמויות וכדומה. השנה הוספנו עוד קטיגוריות לדוגמה שנת עבודה במחוז והכרת עבודתו של מנהל תחום כזה או אחר.

מחלקת סיורי מורשת

תוכנית "סיורי מורשת" תשפ"א-תשפ"ב (ספטמבר 2020 – יוני 2021), נבנתה ל"שגרת קורונה". התוכנית לקחה בחשבון את חוסר הוודאות בהיענות המטיילים להשתתף בסיורים בכלל ובאוטובוסים בפרט ומחשש הדבקות במקומות סגורים. רק כמחצית מהסיורים תוכננו באוטובוס וכמחציתם כסיורים יומיים ברכבים פרטיים או כסיורים אורבניים רגילים ("קצרים"), מה שאפשר לאנשים לצאת לסיורים כל אחד עפ"י רמת החשש מהמגפה. הביקוש לרוב הסיורים היה גבוה. מספר המשתתפים בכל סיור הוגבל והם התנהלו עפ"י הוראות משרד הבריאות.

פרסום - התוכנית מתפרסמת לקהל הרחב במספר ערוצים:

באתר האינטרנט של המועצה ובאמצעות "ניוזלטר" חודשי במייל לכ-7,000 נמענים.

בחוברת התוכנית השנתית, ובעלון "בנתיבי השימור", שנשלחו לנמעני המועצה בדואר ישראל. עלון "בנתיבי השימור" גם מחולק למתעניינים ולחדשים, במהלך הסיורים.

בפייסבוק בקבוצת "סיורי המועצה לשימור אתרים", שהוקמה לפני כשנה ובה כאלפיים "עוקבים".

תכנית הסיורים - תוכננו 30 סיורים, רובם בוצעו. סיורים שנדחו כתוצאה ממגבלות הקורונה בוצעו במועד חדש.

מספר משתתפים - בסיורים השתתפו בשנה זו כ-650 אנשים לעומת 550 בשנה קודמת (בשנים אלה הוגבל מספר המשתתפים בסיורים בגלל המגפה). בשנת 2019, לפני הקורונה, נרשמו לסיורים 800 איש. במהלך שנת סיורים זו השתתפו כ-140 "חדשים", כ-6 חדשים בממוצע בסיור - נתון דומה לשנה קודמת. חלק מהנרשמים השתתפו במספר סיורים ואחרים לסיור בודד.

סיורים לפי אזורים **גיאוגרפיים**: צפון/חיפה - 10, מרכז/שרון - 7, ירושלים - 5, דרום - 3.

תכני הסיורים - עסקו בסוגיות ודילמות השימור הפיזי, בסגנונות אדריכליים ומורשת רוחנית של דמויות, תרבויות ותקופות. במהלך השנה פעלנו ונמשיך לפעול ולהציע מספר מסלולים לטיולי משפחות ברכבים פרטיים.

מדריכים - מנהלי אתרים של המועצה, המכירים את עבודות השימור במחוזות עליהם מופקדים, לצד אנשי שימור ומורי דרך מנוסים וביניהם: ד"ר זאב זיוון, מודי שניר, זהר לביא, ארה'ה ברנדט, ד"ר שמואל גילר, ד"ר שלי אן פלג, ד"ר שי רוזן, יואב אבניאון, יעקב שורר, דב נוטקביץ, רון פלד, גיל ברנר ואחרים.

לצד המחלקה פועלת **ועדת סיורי מורשת** שבראשה עומד משה גור, חבר הוועד המנהל. בוועדה 12 חברים וחברות המתכנסת פעמיים בשנה.

רקע: המחלקה ליחסים בינלאומיים ציינה השנה 13 שנים לייסודה. ימי הקורונה אמנם יצרו קושי עם 'סגירת השמים' ויצירת שרשרת הגבלות שמנעו הוצאתן לפועל של משלחות מקבלי החלטות, מחנות השימור בצרפת, סדנאות מעשיות באיטליה, הבאת מומחים ועוד. עם זאת, דווקא תקופה מאתגרת זו עודדה אותנו לחשוב מחוץ לקופסא, ליזום פעילות וירטואלית ייחודית שילוב מוצלח בין חדשנות לשימור, וכן להקדיש זמן ומשאבים להרחבת תשתית העבודה של המחלקה תוך חתירה מתמדת ליצירת שותפויות עם גורמים מקצועיים מרחבי העולם; קלטנו השנה את גיל בצלאל במחלקה ליחב"ל מהלך שסייע בקידום יכולת המחלקה להרחיב את פעולות איתור ארגונים, מוסדות וקרנות בינלאומיות ופעילות למען חיזוק מעמדה של המועצה בחו"ל וקבלת קרדיטציה. בדו"ח בחרנו להציג את הפעילות המרכזית בה עסקנו השנה:

כנסים ואירועים בינלאומיים

כנס השימור הבינלאומי הווירטואלי הראשון:

"Colors and textures around the world"

14-15 בינואר 2021 התקיים כנס שימור וירטואלי ראשון מסוגו שעסק בנושא שימור עיטורי קירות צבע, אומנות ציורי קיר ושימור צבע באתרי מורשת בארץ וברחבי העולם.

המועצה לשימור חברה לנבחרת AFR שבחרה לקיים את הכנס הבינלאומי השביעי שלה בישראל בה קיים עושר אדיר של ציורים, עיטורים וכתובות מכל התקופות, מרבית אוצרות אלה אינם ידועים ומסתתרים מתחת לשכבות הטיח. בשל חוסר מודעות או חוסר רצון נעלמים מידי יום בישראל אוצרות אלה. מטרת הכנס הייתה לחשוף הכלים והפוטנציאל הטמונים בעולם שימור הצבע והציורים לקהלים מגוונים בארץ ובעולם. **האירוע התקיים במרחב וירטואלי המדמה מרכז כנסים ובניסיון ליצר חוויה אחרת ולא מנוכרת בתקופה בה חיים בין זום לזום בלי קשר אמיתי בין אנשים.** בחרנו למקם הכנס במרחב בשרונה, המידע היה מוגש ואת הבאים לכנס קיבלו דמויות שהנחו את המשתתפים בעברית ובאנגלית. המשתתפים יכלו לסייר ולנוע בין ביתנים לאולם הכנסים בלחיצת כפתור. יצרנו סרטונים עם סיורים וירטואליים בשטח, שר התרבות חילי טרופר, מנכ"ל משרד מורשת אבי כהן, מנכ"ל המועצה עמרי שלמון ומנכ"ל יד יצחק בן צבי יעקב ניב ברכו את הבאים. עשרות הרצאות מומחים התקיימו באולם הכנסים במסגרתם הוצגו פרויקטים ומחקרים בנושא שימור צבע וציורים באתרי מורשת ברחבי העולם. בנוסף המרצים מרחבי העולם הגיבו און ליין לציטים והתקיימו פגישות זום משותפות עם מאות משתתפים. בנוסף התקיימה פעילות אינטראקטיבית

בביתנים של ארגונים בינלאומיים כמו אסורסטארו (Assorestauro) האיטלקי, שגרירות פורטוגל, מנהל התכנון, כל ארגוני השימור בהם רשות העתיקות, רטי"ג ואיקומוס וכן כמה חברות מסחריות מובילות בתחום, בביתנים התקיימו סיורים וירטואליים, ציטים פורומים מקוונים ומפגשים מקצועיים. בכנס שילבנו את פרויקט "סקר אומנות הקיר בישראל" מבית היוצר של יד יצחק בן צבי המשותף למשרד מורשת והמועצה לשימור אתרים.

לסיכום ניתן לומר כי "בזכות" הקורונה נולד מפגש מוצלח בין חדשנות לשימור, שהכנסנו קצת צבע ושתרמנו לשינוי תודעתי ויישומי. נרשמו כ-1500 משתתפים מישראל ומרחבי העולם בהם למעלה מ-200 סטודנטים. בכל אחד מהמושבים השתתפו מאות משתתפים. התגובות היו מרגשות והרגשנו שהכנס השיג את מטרתו.

התערוכה והכנס הבינלאומי ה-6 לשימור מבנים 09.12.2021 – הבימה תל אביב

נושא הכנס : אתרי מורשת בסיכון.

אירוע השימור המקצועי הגדול בישראל אותו יזמה ומובילה המועצה לשימור התקיים זו הפעם ה-6 בהבימה, גם מזג האוויר והקורונה לא פגע בהצלחת האירוע; למעלה מ-1000 משתתפים הגיעו לכנס ולתערוכה הבינלאומיים שהקמנו בהבימה. הכנס נועד לכל העוסקים בעולם השימור (בהם: אדריכלים ואדריכלי שימור, יזמים, מהנדסי שימור, קבלנים, שמאים, ארגונים ציבוריים המובילים את תחום השימור בארץ, משמרים, גורמי פיקוח ואכיפה, בודקי תוכניות, מקבלי החלטות ברשויות התכנון וברשויות המקומיות, אנשי כוחות ההצלה וכל מי שמתנהל בזירת השימור הישראלית והבינלאומית). את הכנס פתחו **מנכ"ל המועצה לשימור עמרי שלמון ושר התרבות והספורט חילי טרופר** שעמד על חשיבות פעילות המועצה לשימור וקרא להרחיב את הפעילות הבינלאומית. **שגריר פורטוגל בישראל ג'ורג'ה קרבלה** ברך תוך שימת דגש על שיתוף הפעולה החשוב שנרקם עם המועצה לשימור וסקר סידרה של פעילות משותפת אותן קרא להמשיך ולפתח, **ונציג ממשלת נורדריין-וסטפליה -גרמניה דר' גיל ירון** הציג את אתגרי השימור המורכבים ואת הנכונות להחלפת ידע בין המדינות בין המברכים גם **דלית זילבר ראש מנהל התכנון, אדר' שירה שפירא מאגף מורשת במשרד ירושלים ומורשת וח"כ צבי האוזר יו"ר השדולה לשימור ולמורשת בכנסת**. עשרות מרצים מהארץ ומהעולם בהם **אנג' לוקה נסי**, שדיבר על הקמת מערך הגנה לאומי לאתרי מורשת מול אסונות טבע שריפות, הצפות ורעידות אדמה, מתוך רצון להקים מערך דומה בישראל, **המשמר מארק פאץ** שהציג את אסון השיטפון בחבל ריינלנד, במדינת נורדריין-וסטפליה בגרמניה, **דר' קלארה פימנתה דו והאלה** מפורטוגל על גיוס טכנולוגיה לווניית לטובת השימור, **העיתונאי איתי אנגל** הרצה על מזה"ת מתפרק ואיתו גם אתרי מורשת. (מידע נוסף על הדוברים והמרצים כמו גם סדר היום ניתן למצוא באתר הכנס:

<https://www.shimurmiv.co.il>

Brutal Different - Virtual Conference

ביוזמת משרד מדינת צפון ריין-וסטפאליה בגרמניה, ארכיון אומנות הבניה של מדינת צפון ריין, אגף השימור בעיריית באר שבע- בירת האדריכלות הברוטליסטית בישראל, ובשיתוף המחלקה ליחסים בינלאומיים במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל יתקיים כנס בינלאומי וירטואלי בנושא אדריכלות ברוטליסטית. הכנס יתקיים על גבי הפלטפורמה הווירטואלית

הכנס נדחה מאוקטובר לינואר 2022. ובעתיד תגיע משלחת מומחים שנארח בישראל למען קידום ההכרה בשימור מורשת אדריכלית זו.

קידום פרויקטים בינלאומיים

עבודה מול משרד החוץ הישראלי: קשרים דרך מחלקת התרבות ומול השגרירויות השונות, כך למשל נוצר קשר ראשוני עם משרד התרבות של פרו. (דרך השגרירות ישראל בלימה) לבדיקה של אפשרות למתן שירותי יעוץ של המועצה לפרויקטים לשימור של ממשלת פרו, הקשר הוא בחסות שגרירות ישראל בלימה בהובלת סגן השגריר. קידום קשר עם אלבניה - שרת התרבות האלבנית, שיתופי פעולה בשימור במדינות הבלקן עם השגריר דן אוריין, קידום שת"פ לשימור בית קברות יהודי בקרואטיה, בעקבות פרויקט שימור בית הקברות בביטולה מקדוניה.

עבודה מול איטליה: המשך ייזום וארגון משלחות מקצועיות בנייה וביצוע שימור פיזי למקבלי החלטות ומומחי שימור עם ארגון אסורסטאורו ונציבות המסחר. השתתפות בתערוכת השימור הבינלאומית, קידום חילופי מרצים, שת"פ במשלחת ובכנס וירטואלי בדרום איטליה. עבודה מול עמותה לקשרי תרבות ישראל איטליה בפירנצה, פעילות לקידום "מערך הקסדות הכחולות" כוחות מגן ייעודיות לטיפול באתרי מרשת בשעת אסון.

עבודה מול גרמניה: עבודה מול שגרירות גרמניה בישראל, מדינת NRW, ואמצעי תקשורת גרמנים, קידום משלחת לוירטינברג מולדת הטמפלרים, יצירת קשרים עם ארגון Conact גוף השייך לממשלת גרמניה המממן פעילות צעירים עד גיל 34 – חילופים מקצועיים בין גרמניה לישראל ופניה לעוד מספר קרנות וארגונים העוסקים בשימור המורשת היהודית, ולקידום משלחות מקבלי החלטות וסדנאות שימור מקצועיות.

במסגרת השת"פ העשיר עם איקומוס ישראל נוצר קשר עם נשיא איקומוס גרמניה פרופ' יורג הוספל שחיבר אותנו למספר גופים בגרמניה ובמהלך השנה התקיימו מפגשים רבים ונרקמו תוכניות עבודה מגוונות לשנים הקרובות. בין הארגונים: The German National Committee for the Protection of Monuments, BHU ארגון European, Deutsche Stiftung Denkmalschutz, German National Committee for the Protection of Monuments, European, Deutsche Stiftung Denkmalschutz, ארגון BHU, בימים אלה פועלים איקומוס גרמניה ואיקומוס heritage tag ועוד. ישראל בראשות אדריכל ערן מורדכוביץ להקמת מערך פעילות בנושא מורשת אדריכל הינריך מנדלסון והראשון שבהם שותפות בכנס במרץ 2022 בעיר בברלין בנושא מורשתו של מנדלסון.

עבודה מול בריטניה – שיתוף פעולה מול השגרירות במחקרים קישור לארכיונים ושיתוף השגריר בכנסים שונים. קשר עם ארגון FOUNDATION FOR JEWISH HERITAGE הממוקם באנגליה עימו הגשנו בקשות לקרנות וכן בודקים אפשרות של קיום סיורים משותפים באתרי מורשת יהודים ברחבי בריטניה.

מול צרפת - בתקופת הקורונה הוקפאו כל הפרויקטים שלנו סדנאות ומחנות השימור בצרפת. אנו פועלים יחד עם הצרפתים (השגרירות, המכון הצרפתי ארגון רמפאר וארגונים נוספים) על פיתוח חלופות ושיתופי פעולה חדשים. כמו כן אנו פועלים למימוש החלום להקים ביתן ישראלי במסגרת תערוכת השימור הבינלאומית בלובר.

עבודה מול פורטוגל – הקשר עם הפורטוגלים המשיך להתפתח, זכינו במשאבים, קודמו חילופי מרצים ואנו פועלים לקידום משלחת מקבלי החלטות נוספת.

קרדיטציה למועצה כגוף מוביל פרויקטים בינלאומיים - לאחר תהליך ארוך ולא פשוט התקבלנו כ**ארגון**

מפעיל פעילות עבור "shalom corps" -גוף משותף למשרד התפוצות והסוכנות היהודית. המעמד הזה פותח בפנינו אפשרויות מגוונות למימון פעילות ולחבירה לגופי שימור בעולם ולגופים יהודים שונים.

אנו שותפים בפרויקט הבינלאומי **Consider** לשימור המורשת התעשייתית כמנוף לשימור אורבני וקידום תכנון בר קיימא ואקולוגי. מדובר בפרויקט בילטרלי אותו מייצגת בישראל "בצלאל" בהובלת אדי מייק טרנר ועיריית חיפה. המועצה לשימור שולבה בפרויקט ביוזמה של אדריכלית נעמה נאמן מזרחי, מנהלת מחוז חיפה גליל מערבי ומנשה. התבקשנו לאור ניסיוננו העשיר בקידום וניהול פרויקטים שכאלה לסייע במימוש הפרויקט בישראל. המחלקה ליחב"ל נערכת למגוון שיתופי פעולה עם המדינות השותפות.

השתתפנו בכנס של האיחוד האירופי להדרכת ארגונים בקבלת תו קבלת מתנדבים מקצועיים בין ארגונים. SALTO EUROMED ESC. אנו מחדשים הקשר עם הארגון. בשנת 2005 היה לנו פרויקט משותף בי לטרלי בפורטוגל עם נציגי ישראל, לבנון, ליטא ופורטוגל.

מחלקת קשרי שותפים

זו השנה השנייה ברציפות שבה פעילות מחלקת קשרי השותפים עומדת, בדומה לשאר תחומי פעילות המועצה, בסימן ההתמודדות עם מגפת הקורונה. השנה אופיינה בהמשך אימוץ דרכי פעולה שונות ממה שהכרנו קודם. את הקשרים הבין-אישיים עם נציגים של ארגונים, קרנות פילנתרופיות ותורמים פרטיים המשכנו לשמר בעיקר דרך ערוצים וירטואליים ולהתאים עצמנו למציאות החדשה שנכפתה על כולנו.

סיורים וירטואליים באתרי המורשת – במהלך השנה ערכנו סיורים וירטואליים באתרי המורשת השונים בעיקר לקהל מארה"ב. הפרשי השעות יצרו סיורים ליליים בעזרת הזום במכון איילון, מחנה המעפילים בעתלית, מוזיאון הרעות ועוד אתרים רבים. חלק מהסיורים יועדות לקבוצות קטנות וממוקדות בעוד אחרים הכילו מאות משתתפים, לדוגמה סיור במכון איילון עבור הפדרציה היהודית של בולטימור שבו נכחו כ-300 משתתפים.

פגישות, הרצאות וכנסים וירטואליים – לאורך כל השנה השתתפו נציגי המועצה במגוון פעילויות ואירועים להגברת המודעות אודות פעילות המועצה ואתרי המורשת. כלל אירועים אלה היו השנה תוך שימוש בטכנולוגיית הזום, סרטוני וידאו ואירועים במדיה חברתית.

מדיה חברתית – ערוץ תקשורת מרכזי שגם בשנה זו סייע בשמירה על קשר עם הארגונים השותפים וקהל התומכים. באמצעות הפייסבוק והאינסטגרם המשכנו לשתף בתכנים אודות האתרים כמו גם בתכניות הפיתוח הרבות שהמשכנו לבצע ברחבי הארץ.

בצד השותפות ההדוקה של המועצה עם גורמים ממשלתיים שונים, המועצה מטפחת במהלך השנים קשרים אמיצים עם ארגונים, קרנות פילנתרופיות ותורמים פרטיים. השותפות עם גופים אלה מאפשרת לא אחת הוצאה לפועל של פרויקטים מובילים בתחום השימור והמורשת. אחד הארגונים המובילים עמו המועצה משתפת פעולה זה שנים רבות בפרויקטים ברחבי הארץ הנו ה-Jewish National Fund – USA. השנה עמדה בסימן תחילתה של עבודת הוועדה הציבורית המשותפת של המועצה ו-JNF-USA שליוותה מקרוב את תהליכי התכנון של מיזמי פיתוח שונים. עבודת הוועדה המשותפת מאפשרת שיתוף פעולה הדוק בין שני הארגונים ובסופו של דבר מאפשרת המשך פיתוח פורה. בין הסגרים, בתקופה שבה השמיים היו פתוחים, אירחנו גם מספר משלחות של תומכים שהגיעו דרך JNF-USA ובכך התחזק הקשר לפעילות המשותפת של שני הארגונים

גם השנה נמשך שיתוף הפעולה עם קרנות פילנתרופיות נוספות ובראשן, הקרן המשפחתית של די"ר מרים ושלדון אדלסון, ועידת התביעות, קרן עזריאלי, קרן יק"א ועוד. המועצה מברכת על השותפויות והקשרים השונים אשר בעידן של הפילנתרופיה המודרנית מאפשרים לקרנות וגורמי תמיכה שונים להיות מעורבים בתכנון ובביצוע של המיזמים השונים.

סיור של משלחת Sunshine מטעם JNF-USA

במחנה המעפילים בעתלית. נובמבר 2021

סיור וירטואלי במכון איילון עבור הפדרציה היהודית של בולטימור

Society for Preservation of Israel Heritage Sites - SPIHS
 Published by Yarden Levi · December 6 at 4:00 PM · 🌐

Lantern tours, theater shows, actors and actresses, treasure hunts, workshops, quizzes and of course tours - Wow! what a wonderful heritage week we had this year!
 With so many heritage sites celebrating Heritage Week and Hanukkah we had to share just one last taste of the past 8 days.
 And don't forget, the holiday may be over but the heritage sites are open and waiting for you to visit!

[מרכז מבקרים מקוה ישראל - Mikveh Israel Visitor Center](#)
[Ayalon Institute / The Bullet Factor...](#) See more

270 People reached 32 Engagements [Boost post](#)

👍❤️ 10 1 Share

👍 Like 💬 Comment ➦ Share 🌐

Comment as Society for Preservation o...

פעילות אינטראקטיבית במדיה החברתית

דוברות ותקשורת

שנת 2021 התאפיינה ברובה בהמשך ההגבלות על הציבור בעטייה של מגפת הקורונה, אם כי הדבר לא צינן את העשייה של המועצה לשימור אתרים ברוב תחומי פעילותה:

בשנה זו גם בימי סגרים ומגבלות אחרות הצלחנו, לא פעם להכניס לפינתו הקבועה של רמי שני בגלי צה"ל "ביקור באתרי מורשת ליד הבית" קטעי קול שהפנו תושבים לבקר באתרי מורשת ליד הבית. רואיינו בדרך כלל מנהלי אתרים או מנהלי מחוזות.

בנוסף זכינו לסיקור תקשורתי על מספר פרויקטים חשובים שלנו בתחום השימור הפיזי: בית אבא קובנר בעין החורש, בית חנה סנש בשדות ים, צריף הראשונים באיילות, מוזיאון נס ציונה, המוסך בעין חרוד, הנגשת מכון איילון (המעלית) המזח ביסוד המעלה, המכלים בניצינים הישנה.

כמו כן זכינו לסיקור על מאבקים ציבוריים: מניעת הרס הבתים בכניסה לירושלים, מניעת כריתת חורשת האקליפטוס ליד שבי ציון וכן למפעלים חינוכיים כמו אירועי המורשת בחופשת הפסח, שבוע המורשת בחנוכה ועוד.

תחום סטטוטוריקה, מדיניות שימור ומחוזות

ביוזמת הנהלת המועצה וכחלק מהתמקצעות הארגון והתאמת צרכי השימור מול אתגרי התכנון והפתוח בארץ, הוחלט על הקמת אגף שירכו את העבודה המקצועית של מנהלי המחוזות, יקדם מדיניות שימור ארגונית סדורה, ועבודה מרוכזת מול מנהל התכנון ופורום השמור הארצי.

המטרות שהוגדרו בתוכנית העבודה:

- קידום מעמדה המקצועי של המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל בתחום התכנון והסטטוטוריקה להבטיח השפעה ומעורבות מקצועית בתחום שימור המורשת הבנויה בעת החדשה מול רשויות התכנון השונות ברמה המקומית המחוזית והארצית.
- הקמת צוות מקצועי תומך תהליכי תכנון שימור מעין 'שולחן עגול' להבטחת תיאום בין כל הגורמים הרלוונטיים למציאת פתרונות מיטבים וזרוז תהליכם למתן תשובות ותאומים למכלול של היבטים, מול רשויות לקידום שימור אתרי מורשת ומרקמים היסטוריים במרחבים העירוניים והכפריים, שימור מורשת תעשייתית בטחונות, חקלאית, תחבורתית ועוד
- להיות גורם מקצועי מרכזי, מלווה ומנחה את הגורמים המעורבים במטרה לגבש סטנדרטים מקצועיים, לקידום הפיקוח על תהליכי השימור, להכשרה מקצועית ולהטמעת שימור המורשת הבנויה.
- מתן סיוע וטיפול כוללני במחוזות פיתוח מערך כלי עבודה ותמיכה ראויה לכלל המחוזות בראש וראשונה בתחום הסטטוטורי והעבודה הציבורית.
- קידום תכנון השימור כחלק מתפיסת תכנון בר קימא. ריכוז ראיה כלל ארצית של אתגרי השימור מולם מתמודדים מנהלי המחוזות, יצירת שפה מקצועית ומדיניות אחידה למועצה לשימור וניסוח עמדת המועצה לשימור ביחס ליוזמות תכנון, שימור ופיתוח בעבודה מול רשויות התכנון ברמה המקומית המחוזית והארצית.

דרכי הפעולה שנבחרו:

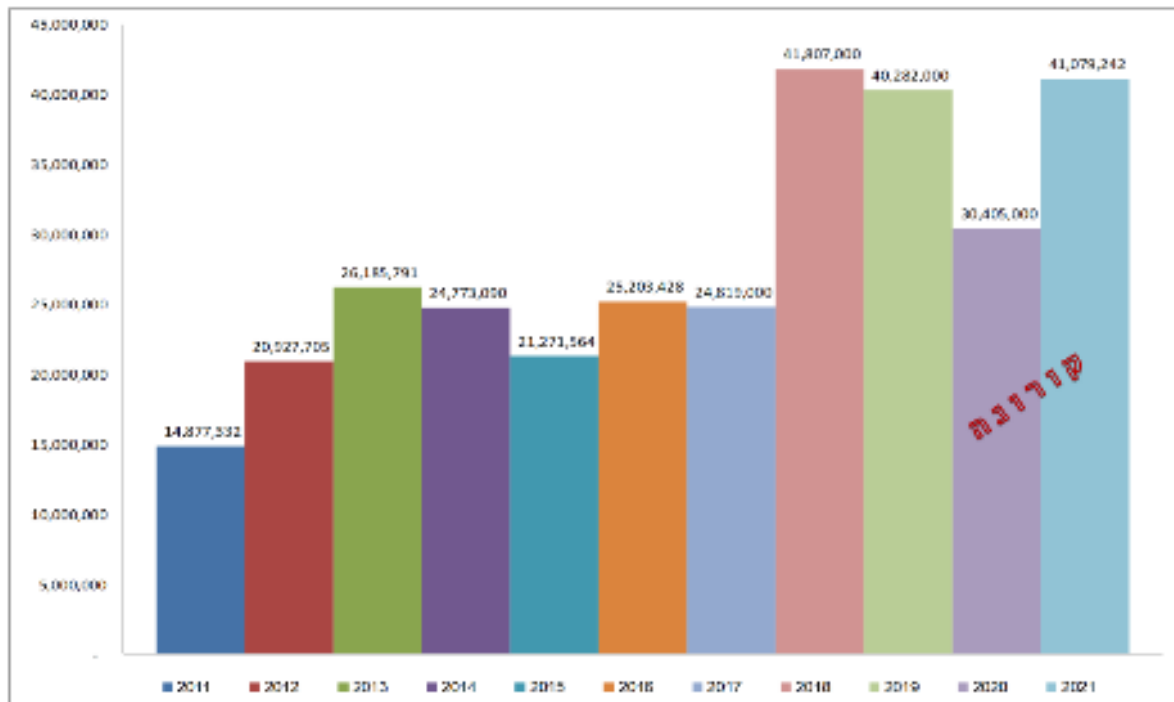
- הרחבת טיפול כוללני במחוזות-פיתוח מערך כלי עבודה ותמיכה ראויה כלל המחוזות בראש וראשונה בתחום הסטטוטורי, ועדות השימור והעבודה הציבורית.
- ריכוז ייצוג המועצה במועצה הארצית לתכנון ובנייה ובוועדות המשנה
- עבודה מול מנהל התכנון (הפורום הארצי לשימור ובכל נושא התחדשות עירונית)
- ייעוץ להנהלת המועצה ולמחוזות בנושא הליכי תכנון, מדיניות שימור ופיתוח
- הרחבה והידוק קשרי העבודה עם המוסדות והארגונים המקבילים, המשלימים.
- פיתוח תוכניות העשרה והכשרה בארץ ובחו"ל למקבלי החלטות.
- הכנת ניתוח מודלי עבודה של עמותות מקבילות בחו"ל למען שיפור השימור בישראל
- גיבוש מדיניות שימור ארצית בנושאי שימור ופיתוח באתרים היסטוריים ובערים היסטוריות והטמעת סטנדרטים בשימור.
- קידום פיקוח שימור ואכיפה בשימור המורשת
- קידום האינטגרציה הלאומי יחד עם כל גרמי השימור.
- קידום הכשרה מקצועית בשימור ומסלולי התפתחות מקצועיים (פיתוח הון אנושי).
- קידום מחקר תיאורטי ויישומי - בתחום השימור; שיתופי פעולה בין-לאומיים בנושאי מורשת: שימור, מחקר כנסים ותערוכות.
- ריכוז שיתוף הידע המקצועי באמצעות פרסומים, ואתר אינטרנט
- מעורבות בגיבוש מדיניות ארצית לטיפול באתרי המורשת בישראל בהתבסס על אתיקה מקצועית ועל עקרונות השימור המקובלים בארץ ובעולם ופעול להטמעתם ברשויות ציבוריות, אתרים, בקרב חוקרים, מתעדים, מתכננים, משמרים.

השימור הפיזי – תכנון, הנדסה, פרויקטים ושימור

גורם מרכזי במכלול פעולות השימור והגברת המודעות, הינן פעולות השימור הפיזיות אותן מקדמת המועצה, בהיקפים חסרי תקדים, בתחומי קידום תכנון במסגרת יוזמות לקביעת סדר יום לשימור וקידום שימור, עבודות הצלה ועצירת תהליכי הרס והתמוטטות, ופרויקטים מקומיים וארציים היוצרים "עוגני" שימור במרחב הפיתוח הכולל.

מחלקות התכנון, ההנדסה, וצוותי השימור הארגוניים - אלה בנוסף למנופי ביצוע ותכנון, outsourcing, הם בבסיס היכולת של המועצה לביצוע את הפרויקטים לשימור.

תקציב פיתוח – פילוח לפי שנים

פרויקטים בתכנון וביצוע - שנת 2021

מס	שם האתר	מהות המיזם	סטטוס
1	גבת - תחנת שרה	עב' למניעת חדירת מי גשם	הסתיים
2	גשר הרכבת על הירדן	עב' הצלה ראשוניות לתמיכת גשר הבזלת בעץ	הסתיים
3	חירבת ירדה	תכנית שימורית	הסתיים
4	חצר כנרת	מופע אור קולי "לילות כנרת" – תכנון מפורט	הסתיים
5	יבנאל - בית המורים	עבודות לשימור נגרות	הסתיים
6	כנרת - בית שפירי	עבודות שימור גג המבנה	הסתיים
7	רכבת העמק כפר יהושע	המשך שימור קרון הטרקלין - עבודה עצמית	בעבודה
8	משטרת נהלל	עבודות שימור המשטרה ההיסטורית	בעבודה
9	נהלל - בית הדואר	עבודות שימור פיזיות	הסתיים
10	ראש פינה - בית הכנסת	עבודות שימור פיזיות	הסתיים
11	מצודת כ"ח	עבודות תשתית	הסתיים
12	עין חרוד - משכן לאומנויות	הקמת במת עץ	הסתיים
13	יסוד המעלה - המזח	עבודת שימור ופיתוח	הסתיים
14	מלכיה - מגרסה	שימור ושיקום – עבודות מכניות	הסתיים
15	גבעת עוז – צריפי ראשונים	עבודות הצלה ושימור	הסתיים
16	נהלל - בית העם	עבודות שימור ושיקום	בעבודה
17	כפר יהושע - בית חנקין	תצוגה ועיצוב פנים	בעבודה
18	שפרעם - בית הכנסת	עבודות שימור	בעבודה
19	מטולה - מוזיאון תולדות היישוב	עבודות תכנון מפורט	בעבודה
20	מרכז מבקרים באפיק - דרך אלי כהן	עבודות הצלה ושימור	בעבודה
21	רמב"ם בטבריה	בתכנון	בתכנון
22	מגדל העמק – בית המייסדים	תכנון מפורט לשימור	בעבודה
23	אתר הפרדסנות - המבואה החדשה	המשך עבודות בינוי	הסתיים
24	באר יעקב - בית יצחקי	עבודות נגרות	בעבודה
25	חוות מרדכי	תכנון	בעבודה
26	מכון איילון - מבואת הכניסה החדשה	הקמת מבואת הכניסה החדשה	בעבודה
27	נס ציונה - מבנה המועצה הדתית	עבודות שימור	בעבודה
28	נצר סרני - חוות שפון	המשך עבודות נגרות	
29	ראש העין - בית הקולנוע	תכנון מפורט	הסתיים
30	רחובות - בית הכנסת	השלמת עבודות הבינוי	
31	רחובות - בית סלוצקין	תכנון מפורט לשימור המבנה	
32	פתח תקוה - בית הבטון	תכנון הנדסי	
33	יבנה - גשר ממלוכי	תכנון לעבודות הצלה	הסתיים
34	נס ציונה - "הבית הורוד"	ביצוע עבודות הצלה	בעבודה
35	קרית עקרון - בית ראשונים	תכנון מפורט	הסתיים
36	רמלה - בית העירייה	תכנון מפורט לשימור מעטפת המבנה	בעבודה
37	חגור – מגדל המים	עבודות הצלה	הסתיים
38	גני עם – מגדל המים	תכנון לעבודות הצלה	בעבודה
39	רמלה – מוזיאון העיר	טיפול בקיר האחורי ובמרפסת	בעבודה
40	פלמחים – מוזיאון בית מרים	תכנון לעבודות הצלה	הסתיים
41	גדרה – מוזיאון המושבה	עבודות הצלה ושימור	בעבודה
42	כפר הנוער בן שמן	הקמת תצוגה ברפת היסטורית	הסתיים
43	מזכרת בתיה – בית הכנסת	עבודות הצלה ושימור	בעבודה
44	כפר הרא"ה	השלמת עבודות תצוגה	בעבודה
45	ראש העין – בית המייסדים	עבודות הקמה	בעבודה
46	מוצא - בית ילין	עבודות תשתית - מים וכיבוי אש	בעבודה
47	ירושלים - בית הרב קוק	בתכנון	בטיפול
48	ירושלים - היכל שלמה		בבדיקה

מס	שם האתר	מהות המיזם	סטאטוס
49	חברון - בית הדסה	מעקה האבן - שימור	הסתיים
50	הרצליה - מגדל המים בשדה התעופה	המשך עבודות שימור המגדל	הסתיים
51	מקוה ישראל- בית המחסנים	השלמת תכנון לעבודות שימור המבנה	הסתיים
52	מקוה ישראל- בית המלאכה	תכנון מפורט	בעבודה
53	מקוה ישראל - היקב	תכנון מפורט, שחזור ועבודות הצלת המבנה	בעבודה
54	תל אביב- ביכנ"ס מונטיפיורי	תיק תיעוד	בעבודה
55	רמת גן - בית שרת	תכנון עבודות הצלה ושימור	הסתיים
56	תל אביב- אוסף בית באו	הכנת חומרים לקבלת הצעות	בהכנה
57	שוני - מוזיאון האצ"ל	תכנון מפורט	הסתיים
58	גבעת עדה/בנימינה - בית ראשונים	השלמת שימור	הסתיים
59	חדרה - מוזיאון החאן	השלמת עבודות שימור הנדסיות - שלב א'	הסתיים
60	כפר מסריק - המאפייה	תכנון מפורט	הסתיים
61	עתלית - מחנה המעפילים	שיחזור צריף המטבחים המערבי	בעבודה
62	עתלית - מחנה המעפילים	מתחם המטוס (כולל צריף ההעפלה מארצות האיסלם)	הסתיים
63	שומרה- בית דרעי	תכנית אוצרותית	הסתיים
64	כפר חסידים - בריכת המים	תכנון מפורט לשימור	הסתיים
65	פרדס חנה - בית הכנסת	בתהליך מכרז לקבלת הצעת מחיר	בעבודה
66	עין החורש - צריף אבא קובנר	עבודות הצלה ושחזור	הסתיים
67	יגור - תחנת המשטרה	עבודות הצלה ושימור	הסתיים
68	באר שבע - קולנוע אורות	תיק תיעוד וסקר הנדסי	הסתיים
69	בית גוברין - מבנה בית הספר	תכנון מפורט להצלה	הסתיים
70	בית עזרא -מגדל המים	תכנון מפורט להצלה	הסתיים
71	גילת - מפעל אגבות	פרויקט בשת"פ עם קק"ל	תכנון 2022
72	חצור- מגדל פיקוח	עבודות שימו ותצוגה	בעבודה
73	אופקים - גשר הברזל	עבודות הצלה ושימור	הסתיים
74	רביבים- בית הילדים הראשון	תכנון מפורט לשימור	הסתיים
75	שובל - בית הביטחון	תכנון מפורט לשימור	הסתיים
76	תפרח - צריף אפית מצות	עבודות שימור ותצוגה	הסתיים
77	סדום - מחנה העובדים	עבודות שימור ושיקום - חדר האוכל ובית הביטחון	הסתיים
78	עלומים - חצר הראשונים	עבודות שימור	הסתיים
79	ארז - צריפי ראשונים	עבודות הצלה	בעבודה
80	בית שביתת הנשק- חץ שחור	תחרות עיצוב ותצוגה לאחר פרוגרמה	בעבודה
81	ניר עם - מוזיאון המים	עבודות תכנון מפורט לעבודות שימור ושיקום	הסתיים
82	זיקים - בית עלמי	תכנון עיצוב ותצוגה	בעבודה
83	אילות - צריפי ראשונים	עבודות שימור ותצוגה	הסתיים
84	ירוחם - בית המייסדים	תכנון, בניה ותצוגה של בית המייסדים	בעבודה
85	שדרות - בית המייסדים	עבודות בינוי	הסתיים
85	שדרות - בית המייסדים	תצוגה ועיצוב	בעבודה
86	גילגוליה - מסגד אבו עלאון	עבודות תכנון	בעבודה
87	כפר ראמה - מבנה אלמוסקוביה	עבודות תכנון	בעבודה
88	עין מאהל - בית הספר ההיסטורי	עבודות שימור ושיקום	בעבודה
89	רהט - בית הספר מנדטורי	תיק תיעוד	בעבודה
90	מעלות תרשיחא – הצריח	עבודות הצלה	בהכנה
91	קלנסאווה – בית ספר המנדטורי	תכנון עבודות הצלה ושימור	הסתיים
92	דלית אל כרמל – בית יד לבנים	עבודות שימור, עיצוב ותצוגה	הסתיים
93	סקר שימור יישובים – מרכז ודרום		בהכנה

פרויקט לאומי פרי יוזמת משרד התרבות והספורט וכלל 12 פרויקטים בערי הפיתוח. בכלל הפרויקטים בוצע תכנון ראשוני וההתקדמות בהם תלויה במספר גורמים מקומיים ותכנוניים ובזמינות התקציבית של הפרויקט.

במהלך שנת 2020 נפתח המוזיאון במעלות שהוא הראשון בו הפרויקט המגיע לסיום מבין שלל הפרויקטים.

ראש העין - אנו בשלב הקמת התצוגה. מועד סיום ינואר 2022.

שדרות - הפרויקט מתקדם מאוד ומצוי בשלב הקמת התצוגה. מועד סיום ינואר 2022.

ירוחם עד סוף דצמבר יעמוד החלק הראשון של הפרויקט במבנה "בית עתיד במדבר".

מגדל העמק, המגדל הנישא ביער בלפור - הפרויקט מורכב ביותר מבחינה פיזית. שלב הבינוי מתחיל בימים אלו ושלב א' של הפרויקט צפוי להסתיים במהלך 2022.

בחודש נובמבר וועדת ההיגוי של הפרויקט שבראשה עומד מנכ"ל משרד התרבות והספורט מר רז פרויליך הכריעה על קידום שני פרויקטים נוספים, הפרויקטים **בשלומי** שיקודם עד גמר והפרויקט **בקריית שמונה** שיתחיל תכנון מפורט אדריכלי עיצובי.

הפרויקט **בבית שמש** מצוי גם הוא במוכנות גבוהה אך יש להשלים שם חוסר במטר רבוע של המבנה שנבחר, כך ע"פ דרישות הקול הקורא. הפרויקטים **בדימונה ונתיבות** הם פרויקטים עתירי תקציב, ויטופלו בהמשך הפרויקט.

הפרויקט **בבית שאן** נעצר לבקשת העיריה והפרויקט **בחצור הגלילית** ממתין לקידומו

מבחר מהפרויקטים שבוצעו ב-2021

ת"א – בית כנסת ובאר
מונטיפיורי

עין החורש - צריף אבא קובנר

יגור - המשטרה

מזכרת בתיה – בית הכנסת

רחובות – בית הכנסת

מקוה ישראל - היקב

שפרעם – בית הכנסת

גשר הרכבת על הירדן

מלכיה - המגרסה

אילות - צריף ראשונים

אתר חברת האשלג האי"ש
מ. נובימיסקי- ים המלח

יסוד המעלה - המזח

אופקים - פארק שקד - גשר
הרכבת הבריטי

עלומים - חצר ראשונים

קיבוץ זיקים – בית עלמי

קלנסא'וה - בית ספר מנדטורי

מעלות-תרשיחא - הצריח

עין מאהל - בית ספר מנדטורי

מכון איילון- המבואה

ג'לג' וליה - מסגד אבו אלעון

כפר ראמה - אל מוסקוביה

רחובות- אתר הפרדסנות- מבואה

משטרת נהלל ההיסטורית

אתר הרכבת כפר יהושע- קרון טרקלין

מחנה מעפילים עתלית - פנים המטוס, תצוגה

פרוגרמות, תיקי תיעוד וסקרים הנדסיים

במסגרת עבודת קדם התכנון האדריכלי וההנדסי נערכים תיק תיעוד וסקר הנדסי לכל מיזם.

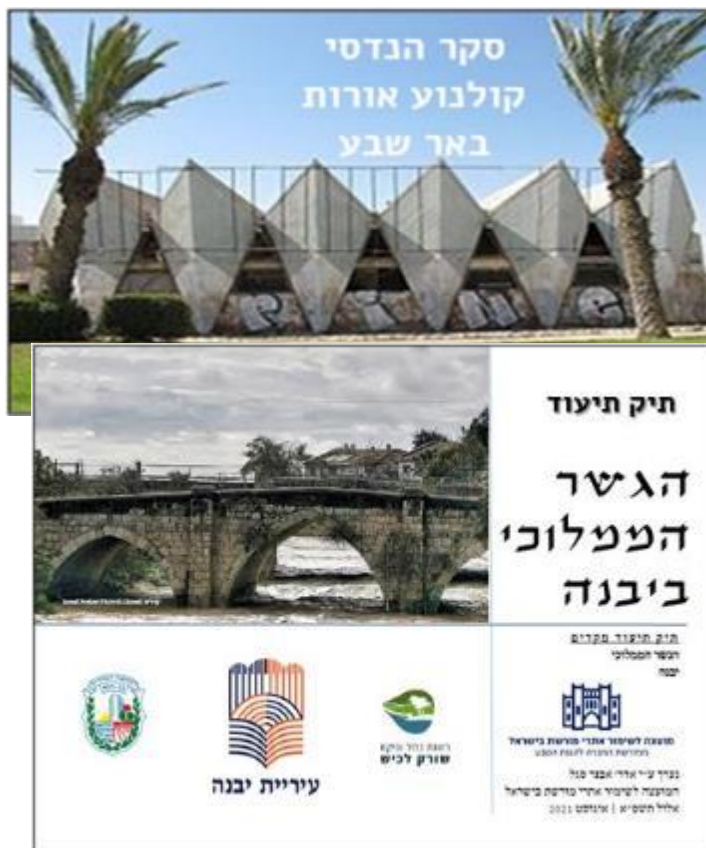
במסגרת עבודת קדם התכנון להשמת מבנה מחדש נערכת פרוגרמה ראשונית ומפורטת.

בשנת 2021 הופקו במסגרת מיזמי ההצלה, השימור והפיתוח.

16 תיקי תיעוד

10 סקרים הנדסיים

2 פרוגרמות

פרויקט שדרוגים 2020-2021

חלקו הראשון של פרויקט השדרוגים השישי יצא לדרך בסוף 2020. בתחילת דצמבר 2021 יצא לפועל חלקו השני של הפרויקט הדו-שנתי, עם אישור תקציבי לאתרי מורשת נוספים לבצע עבודות שדרוג. הפרויקטים השונים עוסקים במגוון רחב של נושאים המיועדים להעשרה ושיפור חווית המבקר באתרים.

פרויקט הזנק באתרי מורשת

פרויקט זה הינו יוזמה של משרד התרבות ומשרד ראש הממשלה במסגרתו פורסם קול קורא לקידום פרויקטים בעלי פוטנציאל להגדלת חשיפת האתר, נפח הפעילות ומספר המבקרים בו. ההצעות השונות אשר הוגשו במסגרת הפרויקט נסובו סביב נושא מרכזי "דמויות מופת ואירועים מכוננים בהיסטוריה של ארץ ישראל ב-150 השנים האחרונות".

אדריכלים מתמחים (סטאז'רים) במועצה

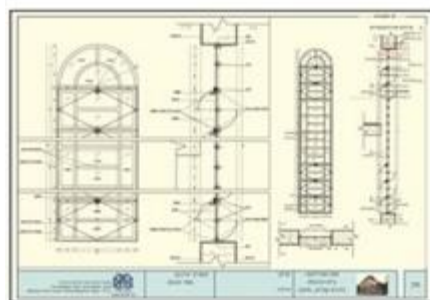
בתכנית משתתפים כיום 3 אדריכלים מתמחים:

גילה מרגולין ונעים זועבי מחוז חיפה, גליל מערבי ומנשה

מיכה רובינשטיין מחוז ירושלים

אימון אדריכלים ע"פ הנחיות רשם האדריכלים במשרד העבודה. אחד המהלכים בעלי המשמעות בתחום קידום תכנון, היתה ההחלטה לבנות מודל וליישמו לאימון אדריכלים, בוגרי הפקולטה לארכיטקטורה במוסדות האקדמיים, בניית תוכנית האימון (סטאז') גובשה ע"י מנהלת מחוז חיפה במועצה, אדרי' נעמה נאמן מזרחי, המגייסת ומלווה את המתמחים בשלושת שנות האימון, לקראת הבחינה הסופית לקבלת רישיון עבודה כמתכננים.

האדריכלים המתמחים הינם חלק מצוות מחלקת התכנון במועצה לשימור בהנהלת אינג' אהרון לויטן ובוגר תכנית האימון אדרי' אבנר סגל. האדריכלים הצעירים מתמחים בכל סוגי העבודות של מחלקת תכנון ופיתוח כדוגמת תיקי תיעוד, תכנון ראשוני בשלב הפרוגרמה, תכנון למכרז ותכנון לביצוע, היתרי בנייה, חלופות לתביע ותוכניות אב לאתרי מורשת.

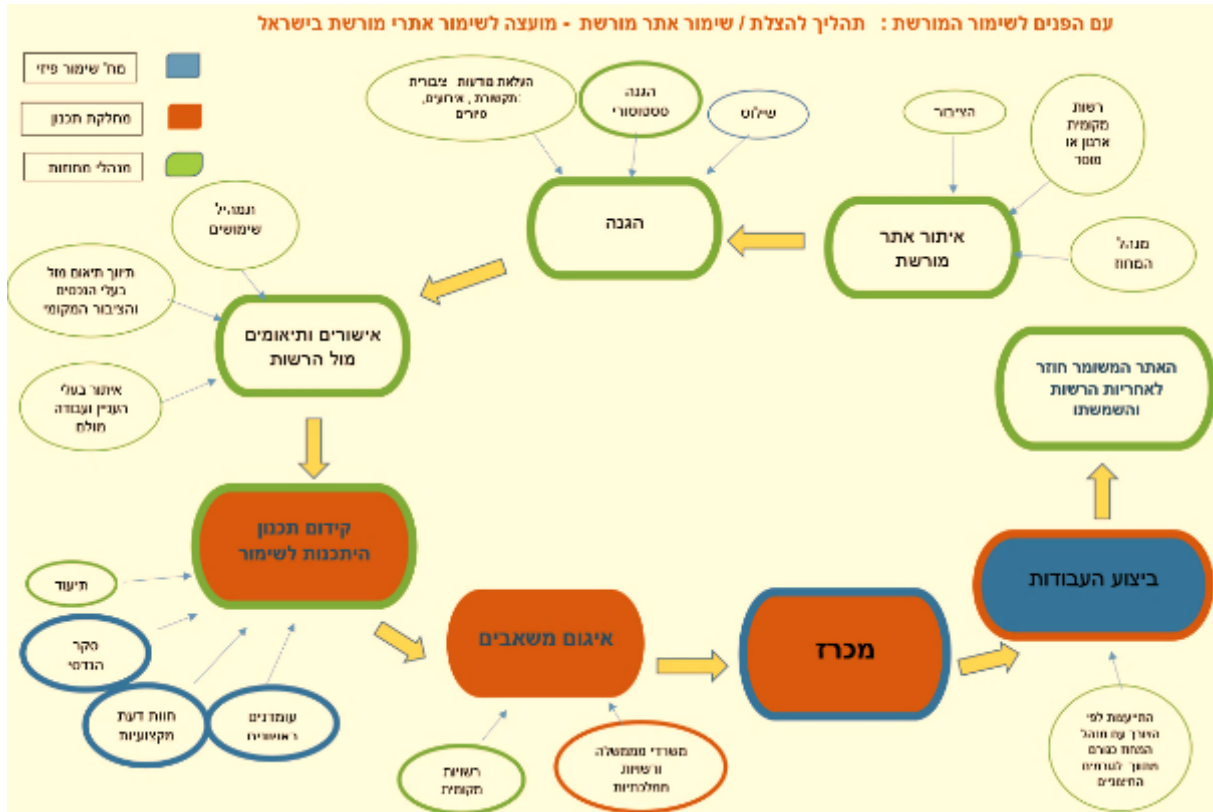

תכנון מפורט
בית הכנסת הדרת קודש בחיפה

עם הפנים לשימור המורשת

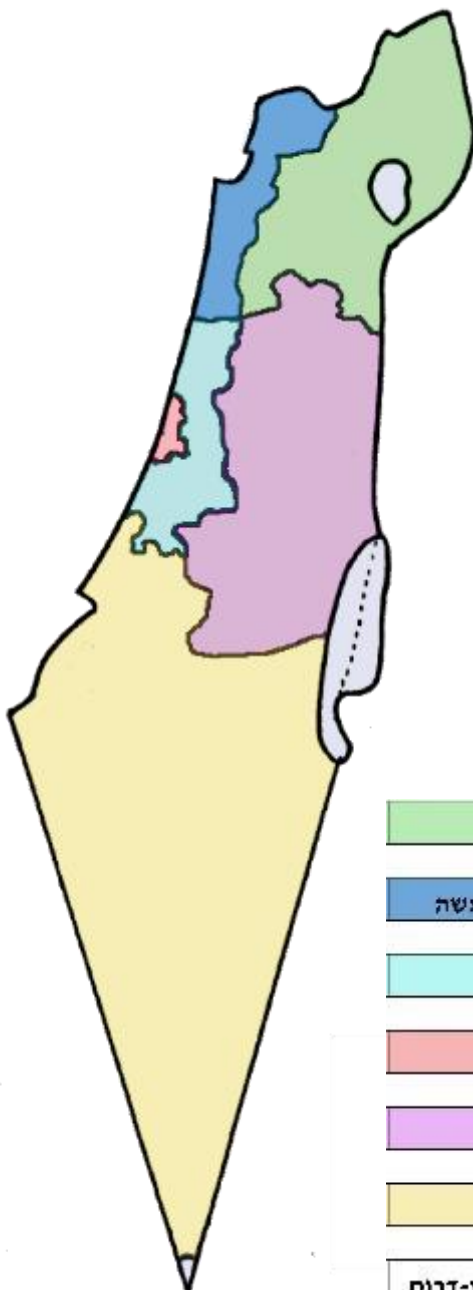
תהליך להצלת / שימור אתר מורשת

מחוזות המועצה

מנהלות ומנהלי המחוזות:

אורי בן ציוני	מחוז צפון / רפרנט תכנון לגופי ההתיישבות
אדרי' נעמה נאמן מזרחי	מחוז חיפה, גליל מערבי ומנשה / מנהלת תכנית סטז' למתמחים
סאמר פאלח אל הייב	מחוז מיעוטים
עו"ד טל בן נון	מחוז מרכז / רפרנטית המועצה לשימור במערכות הבטחון
תמר טוכלר	מחוז תל-אביב / סמנכ"לית / מנהלת המחלקה ליחסים בינלאומיים
איציק שוויקי	מחוז ירושלים ואיו"ש
מריה מצרפי	מחוז דרום

דוח הפעילות שהוגש השנה על ידי מנהלי המחוזות ובו מדגם מייצג של היקפי הפעילות ומורכבותה מצביע על מגמה מרשימה שהתעצמה דווקא בתקופת הקורונה.

העברת פעילות הוועדות הסטטוטוריות והמשפטיות לזום יצרה מציאות בה נפגעה מגמת שיתוף הציבור בהליכי התכנון והבניה, והעמיקה את הצורך של מנהלי המחוזות לפעול להזרמת ידע וייצוג רב יותר של הציבור בוועדות. כן גדלה באופן משמעותי מגמת קידום תכונות בניה על ידי הרשויות וגורמים פרטיים; התדירות והיקפי הגשת התוכניות חייבו הגדלה משמעותית בהיקפי הגשת ההתנגדויות לתוכניות וייזום תוכניות חלופיות מטעם המחוזות. תקופה זו אופיינה בשיפור תשתיות וכלי עבודה דיגיטליים למנהלי המחוזות, השתלמויות והכשרת מתמחים שאפשרו יצירת תוכניות, הדמיות ומודלים.

היכולות התכנוניות הגרפיות לצד ההתמקצעות ברמת ההתנגדויות הביאו לעליה משמעותית בהכרה ביכולותיה ובמעמדה המקצועי של המועצה לשימור ונציגיה והצלחות בוועדות התכנון השונות ברמה המקומית, המחוזית והארצית.

בנוסף, אנו רואים הרחבת המגמה של שיתופי פעולה בין המועצה לארגוניים, מוסדות, חברות וישובים המרחיבים את השיח הציבורי ודרך שיתופים הידע והשיח מוצאים יחדיו פתרונות ראויים יותר למבנים ומתחמים לשימור ברחבי הארץ.

מאבקים ציבוריים

צפון

כפר הנופש הסורי בחמת גדר

מתחם ששימש לאירוח קציני צבא ואנשי ממשל שבאו לנפוש במקום. בנספח השימור של תוכנית חמת גדר מוזכר האתר ומפורט סיפורו וחשיבותו היסטורית ועכשווית. המתחם מונה עשרה מבנים חד קומתיים זהים, שדרות עצי פיקוס בוגרים, תעלה להובלת מים מהמעין ומעליה שלושה גשרונים. סידור המבנים יוצר חצר משותפת הפונה לירמוך. למרות הנחיות אלה ביקשה רשות מקרקעי ישראל להרסו. מהנדסת מועצה אזורית עמק הירדן ביקשה את חוות דעת המועצה לשימור. המועצה לשימור איתרה תכנית סטטוטורית המייעדת את המתחם לשימור ומנעה בכך את הריסתו

אלה ביקשה רשות מקרקעי ישראל להרסו. מהנדסת מועצה אזורית עמק הירדן ביקשה את חוות דעת המועצה לשימור. המועצה לשימור איתרה תכנית סטטוטורית המייעדת את המתחם לשימור ומנעה בכך את הריסתו

בית קרייתי בטבריה

רקע: מאבק להגנת מבנה היסטורי טברני טיפוסי בנוי בזלת

המועצה לשימור התנגדה ועתרה כנגד וועדת השימור והוועדה המקומית טבריה בהמשך להחלטה להריסת בית מגורים היסטורי טברייני טיפוסי. המאבק הממושך, שגרר סיקור נרחב של עיתונות מקומית ומקצועית, העלה מאוד את המודעות לנושא הרס שכבת בתי המגורים הטבריינים הטיפוסיים בשנים האחרונות. המאבק הביא לפשרה של שיחזור המבנה בצורה מסוימת לאחר פירוקו והמועצה לשימור ציינה כי הפתרון אינו שימורי מקצועי אך התמורה הגדולה היא נכונותה של עיריית טבריה וועדת התכנון שלה להכריז לראשונה על מאות המבנים ההיסטוריים שצוינו בסקר השימור העירוני כעל מבנים לשימור שעל כל אחד מהם צריך יהיה להתקיים דיון בוועדת השימור לפני התחלת תכנון כלשהו.

צפון

"קו ראשון לים" - בניה במתחם הרכס, עתלית 0528125-303

רקע: מדובר במתחם נופי לאורך החוף באזור עתלית שחשוב שנופו יישאר חשוף משביל הרכס לטובת הציבור ומציאת איזון בין תוכניות הפיתוח לערכי המקום
תיאור המאבק: הגשת התנגדות לוועדה המקומית ומשנדחתה כמעט ללא נימוקים הגשת ערעור לוועדת ערר מחוזית יחד עם עמותת כחול ירוק והחברה להגנת הטבע באמצעות אדם טבע ודין.

תוצאות אתגרים: וועדת הערר קיבלה כמעט את כל טענותינו וקבעה הוראות מאד מפורטות שצריך לתקן את התוכניות שעיקרן אי הסתרה ועמידה במגבלות הבניה של תכנית הרכס. זאת ועוד, התכנית תעמוד שוב להתנגדויות עם הגשת התכנית המתוקנת וניתן יהיה גם לפנות שוב לוועדת הערר המחוזית. התוצאה תכפה על היזם עמידה בעקרונות ודילול מסת הבינוי והשאררת פתח להתנגדות בעתיד לפי הצורך.
גורמים מעורבים: תושבי עתלית, עמותת כחול ירוק, עמותת אדם טבע ודין יזמים שכנים, החברה להגנת הטבע והמועצה לשימור אתרים.

חיפה, גליל מערבי ומנשר

כספי 3, בת גלים - בקשה להיתר למבנה חדש ברחוב שהוא מתחם לשימור

רקע: שכונת בת גלים ההיסטורית נבנתה בשנת 1924 והתפתחה מאד בשנות ה-30 וה-40 של המאה העשרים. נעשה סקר שימור לרציפים הגובלים בים ב-1993 סומנה כל השכונה כמתחם לשימור ומרחב חיפוש. הבית ברחוב כספי 3 נבנה בשנות ה-40 אך לא נמצאו לו ערכים יחודיים. עם זאת ברחוב עצמו מספר רב של מבנים משנות ה-40 בסגנון בינלאומי מובהק.

תיאור המאבק: המועצה לשימור אתרים הגישה חוות דעת אחרי שהוועדה הממיינת בחרה שלא להביא את הבקשה לוועדת השימור. ועדת הערר שדנה בערר התושבים ונתמך עי חוות הדעת שהגשנו החזירה את הדיון לוועדת השימור.

תוצאות אתגרים: הוכן תיק תיעוד כולל התייחסות מתחמית לבית ולרחוב. מותן גובה המבנה ועיצובו, גדרותיו וצמחייתו.

גורמים מעורבים: תושבי הרחוב, המועצה לשימור אתרים.

יפה נוף 48, כרמל מערבי

רקע: בלב אחד האזורים החשובים בחיפה במתחם החיץ של אתר הבאהיים אזור המדרונות הפונים למפרץ חיפה עומדים להקים מלון רב קומות.

תיאור המאבק: התנגדות לתוכנית המשנה הייעוד ממלונאות למגורים מלונאות ומסחר, עם תוספת קומות משמעותית המאיימת לפגוע בקרמה הבנויה באזור בעל רגישות גבוהה. תוצאות ואתגרים: בעבודה. כרגע אחרי ועדת ערר מחוזית ולפני ועדת תכנון ארצית

גורמים מעורבים: תושבים, אדריכלי שימור ונוף, WBC, המועצה לשימור אתרים

כלל נשר, נספח תנועה

רקע: מבנה דאר מנדטורי שהוקם באמצע שנות ה-30 בנשר על ידי בית החרושת נשר למלט חיפה. למבנה שנבנה בסגנון הבינלאומי היתה חשיבות ברמה האזורית ועל הגג שלו הוקמה עמדת שמירה ובמשך דורות היה למבנה מקום חשוב בתרבות המקומית. שינויים בעקבות פיתוח במרחב שלו והצתה שלו פגעו במבנה.

תיאור המאבק: במסגרת קידום תוכניות תחברתיות במקום שאיימו למחוק את המבנה החשוב התגייסה המועצה לשימור לקידום תוכנית חלופית למקום.

תוצאות ואתגרים: בעבודה

גורמים מעורבים: נאמני שימור נשר, המועצה לשימור אתרים.

הבריכה, זכרון יעקב

רקע: ביצוע עבודות פיתוח מזיקות במגרש סמוך לבריכת שחייה

תיאור המאבק: עירוב המועצה, הוועדה המרחבית, הידרולוג ויועץ קרקע

תוצאות ואתגרים: עצירת העבודה, הכנת הנחיות לכל המגרשים הגובלים, מימוש

ההנחיות בבניה, תיקון ההרס (הוצאת כלים כבדים, פינוי סוללת עפר מעל המעיין).

גורמים מעורבים: המועצה הדתית זכרון יעקב, המועצה המקומית והמועצה לשימור אתרים.

מבנה השוק ההיסטורי, רחובות

השוק ההיסטורי מתוך הספר 100 בתים ברחובות

רקע: מבנה השוק הישן של רחובות בסגנון הבינלאומי. מבנה השוק המקורי יצר רצף עירוני המשכי בין הרחוב הראשי ובין מבנה העירייה והקניון העירוני, כחלק אינטגרלי רציף של הלב המסחרי של העיר.

תיאור המאבק: לאחרונה הובא

לידיעתנו כי מבנה השוק ההיסטורי, או לפחות חלקים מהמבנה, קיימים עדיין בתוך גיבוב

הפחונים של השוק הישן (בו קידמה העירייה תוכנית חדשה). עובדה זו נחשפה רק בחודשים האחרונים הודות לפעילות ועד פעולה ציבורי מקומי, שאסף מידע תכנוני וכן התבסס על מחקר מצוין שפורסם בספרו של ברוך רביד מאה בתים במושבה.

המועצה פנתה לרשות העיר בבקשה לפעול לתיעוד ושימור המבנה. לדאבונו, בשעה שמבני שווקים היסטוריים בארץ ובעולם זוכים לעדנה ומהווים מוקד עניין ומשיכה מקומי ותיירותי וכן מהווים מנוף לפיתוח כלכלי של האזור סביבם, ברחובות חשבו אחרת ולמרות הבטחות של ראש העיר

שהאזור יפורק בעדינות וניתן יהיה לתעד את המבנה, עלו עליו הדחפורים ולא השאירו לו שריד. בשלב זה מתוכנן במקום מבנה השוק ההיסטורי שנהרס, חניון לבאי השוק החדש שנבנה בסמוך.

טרמינל הנוסעים – נמל יפו

רקע: מבנה טרמינל הנוסעים ("בית המכס") שהיה מיועד לשימור ועליו נלחמנו שנים נהרס ביולי 2020 ע"י עיריית ת"א וזאת בשעה שהערר שהגשנו לשאלת חוקיותו של היתר ההריסה עומד בעינו. כחודש לארץ ההריסה התקיים דיון בנושא בוועדה. אך ההחלטה בנדון התעכבה חודשים רבים ופורסמה בראשית יוני 2021. בהחלטתה קבעה הוועדה באופן חד משמעי שהיתר ההריסה היה לא חוקי. כמו כן חויבה עיריית ת"א להכין תוכנית סטטוטורית מעודכנת לנמל יפו.

דיון והכרעה

לאחר ששמענו את טענות הצדדים אנו סבורים כי דין הערר להתקבל, כי הוועדה המקומית לא היתה מוסמכת להנפיק היתר להריסת המבנה ללא שאושרה על ידי הוועדה המחוזית תכנית מפורטת המבטל את הוראת השימור הקבוע בתכנית 2378 א' או המשנה אותה באופן שמאפשר הריסת המבנה.

הדרך לבטל תוכנית או לשנות הוראה מהוראותיה היא באמצעות שינוי התכנית הרלבנטית, על פי המנגנונים הקבועים בחוק, קרי הכנת תכנית חדשה/מתקנת. כך תוקנה תמ"א 2/13 וכך היה צריך לעשות ביחס לתכנית המפורטת 2378 א'.

מחסנים – נמל יפו

רקע: מחסני נמל יפו בעלי קונסטרוקציית הפלדה הייחודית היו מיועדים ומוגנים לשימור כחלק מתוכנית לשימור נמל יפו. עיריית תל אביב קידמה בהם עבודות להריסה ובניה מחודשת בחומרים ובטכנולוגיה שונה בניגוד להיתרים שהיא עצמה הוציאה.

מחסן לפני הריסתו

מאבק ציבורי: בנובמבר 2020 הוגשה עתירה מנהלית וצו הפסקת עבודות מידי לעיריית ת"א על ידי תושב יפו, צבי חפץ, לאור פגיעה במחסנים המנדטוריים 2 + 3 שיועדו לשימור ולמעשה נהרסו לחלוטין, אף על פי התביעה של הנמל אפשרה שיקום ושחזור המבנים ולא הריסתם. המועצה לשימור הצטרפה לעתירה כמשיבה.

בנוסף ובמקביל הגיעה הבקשה לצו הפסקת עבודות לבית המשפט העליון שבניגוד לבית המשפט המחוזי פסק כי יש להקפיא באופן מידי את העבודות עד להחלטת בית המשפט בעתירה המינהלית. העתירה התקבלה.

המועצה לשימור שהייתה ממובילי תהליכי שימור הנמל מלכתחילה פנתה לרשויות השונות האמונות על החוק והתכנון להבטיח אכיפה ושימור של המבנים.

ככל הידוע ולדאבונו, פועלת העיריה לקידום תוכניות פיתוח והיתר מעודכן, בניגוד לפסיקת בית המשפט וכמתחייב מתוכנית המתאר הארצית.

תוכנית המטרו – כיכר מגן דוד וגן הכובשים בתל אביב

רקע: קידום מערכת ההסעה הציבורית מעמידה בסכנה אתרי מורשת רבים שלא לקחה בחשבון.

מאבק ציבורי: כחלק מהשגות המועצה לשימור לקו המטרו, עמדנו בקשר עם שתי קבוצות פעילים עירוניים בנושא פגיעה בכיכר מגן דוד ההיסטורית והפיכת גן הכובשים (גן בתכנון אברהם קרוון+ אתר

מורשת האצ"ל) לאתר התארגנות. בשני המקרים

היינו בקשר עם נציגי הקבוצות וסייענו בהכנתם לקראת הדיונים בות"ל. ההתנגדויות על גן הכובשים, כולל שלנו ושל אדם טבע ודין אשר גם מולם עבדנו, הגיעו עד פקיד היערות הארצי אשר צמצם את שטח ההתארגנות למינימום ואסר על כריתת עצים בגן. בכל הנוגע לכיכר מגן דוד, אנו עדיין ממתנינים להחלטת הוועדה.

תל אביב

שכונת תל בנימין – רמת גן

רקע: השכונה הייחודית הוקמה בשנות ה-30 ביוזמת יצחק לייב גולדברג, ע"ש בנו שנהרג,

כשכונת גנים לסופרים, משוררים, אמנים ותעשיינים. את המבנים תכננו מיטב אדריכלי התקופה ובה נולד הקורפוס הדיפלומטי בישראל.

מאבק ציבורי: מאבק של שני עשורים ביחד עם התושבים לשימור השכונה קידם מדיניות שימור למקום ובעוד

תוכנית השימור של רמת גן מצויה בדיונים לקראת

הפקדה, נעשו בשנה האחרונה עבודות תשתית והנדסה בשכונה, אשר פגעו בערכי השימור שלה. אנו פועלים לשימור הבתים והצמחייה בשכונה ופועלים עם מחלקת השימור של העירייה, רשויות התכנון, הפעילים הציבוריים תושבי המקום, אדם טבע ודין וגורמים נוספים על מנת להבטיח שאירועה לים כאלו לא יתרחשו בעתיד. בנוסף עומדים לקראת הגשת התנגדות לתוכנית בשולי השכונה, אשר לצערנו הופקדה לאחרונה לאחר שני עשורים של דיונים

תל אביב

גן הקופים (שכ' הר שאול) – רמת גן

רקע: הגן שנקרא ע"ש שאול טשרניחובסקי תוכנן ע"י משה כבשני כחלק מחזונו של קריניצי שרמת גן תהיה עיר מרגוע משופעת בגנים ובאוויר צח. בגן נבנה מאגר מים מוקף בפרגולת עץ, מאות צמחים ניטעו על כל שטח הגן וגולת הכותרת הקמת פינת חי בה קופים תוכים ארנבות ומיני חיות וכל נולד הכינוי "גן הקופים".

מאבק ציבורי: המועצה פעלה במשך שנים למען שימור הגנים ההיסטוריים של העיר. ועד פעולה של תושבי השכונה נוצר בעקבות יוזמות תכנוניות שונות לשינוי הגן והרס יחודו. בעקבות העבודה המשותפת קודם תיק תיעוד לגן כבסיס לתוכנית לשימורו. למרות זאת קיבלנו דיווחים מתושבי השכונה על פגיעה בגן ההיסטורי וכריתת עצים מיותרת, פעולה שהביאה אותנו לפנות לעירייה ולדרוש דיון מקצועי בנושא שימור ושיקום הגן. מאז אנו מעודכנות בנעשה ולוקחות חלק בדיונים הפנימיים על התכנון המוצע. תוכנית שימור וחידוש הגן עומדת לצאת לדרך בעת הקרובה

מגדל המים והבאר – רמת השרון

רקע: מגדל המים הוקם לצד באר בשנות העשרים במושבה קריית שאול-רמת השרון על ידי סלוניקאים שעבדו בתל אביב והחזיקו משקים חקלאיים בכפר. בתקופת המרד הערבי שימש כמגדל תצפית ושמירה כחלק ממערך ההגנה באזור.

מאבק ציבורי: מצב מגדל המים התדרדר מאד במהלך השנים לא בוצעו בו כל עבודות תחזוקה כנדרש וזאת בשעה שבסביבתו מוקמת שכונה חדשה והוא נותר כשריד כמעט אחרון לסיפור המקום.

בדיון שנערך בוועדת השימור העירונית הוצגו בפנינו תוכניות לשיקום בית הבאר ומגדל המים, במסגרתו הבנו כי צוות התכנון מעוניין להרוס את מגדל המים ולשחזרו. אנו דרשנו חוות דעת הנדסית נוספת של מהנדס המתמחה בשימור.

כן סיירנו בשטח עם ארנון חפץ מנהל תחום שימור פיזי במועצה ואדריכל העיר לעמוד את המצב במתחם. בינתיים מצב המגדל הלך והתדרדר. זומן דיון דחוף ביוזמתנו עם

צוות העירייה, צוות התכנון, מהנדס השימור מאיר רונן בו הוצעו על ידו שתי חלופות אשר ימקסמו את מה שניתן לשמור ממגדל המים. תודות לכך הבסיס של המגדל לא ייהרס ויעשו מאמצים לשמר ככל שניתן את המבנה המקורי בתוספת מעטפת חדשה אשר תגן עליו מפני התמוטטות.

מתחם הרכב

רקע: מכלול מבנים חשוב שנבנה בכניסה לעיר ירושלים בשנות העשרים וזכה לכינויו לאחר ששימש את משרדי מנהל הרכב הממשלתי.

מאבק ציבורי: מאבק להצלת "מתחם הרכב" - התנגדות לתוכנית מתאר עיר 462176 שעיריית ירושלים ורמ"י הכינו, שמטרתה הריסת תשעה מבנים לשימור המצויים במקום. המועצה לשימור הגישה התנגדות להריסה ונתקבלה החלטה חדשה לפיה יישמרו שבעה מבנים מתוך התשעה. לאחרונה פורסם מכרז לשיווק המתחם.

בית היתומים הספרדי

רקע: בית היתומים הספרדי הוא מוסד צדקה שהוקם ב-1902 על ידי ועד העדה הספרדית בירושלים ובתרומת יהודים מרחבי העולם במטרה לתת מענה ליתומים יהודים נטושים. בחצר פועל בית הכנסת "אחדות ישראל" לו זיקה עזה למורשת הרביזיוניסטית. מדובר במבנה הקדש לעד שלא ניתן למכרו המיועד לשימור

מאבק ציבורי: המועצה לשימור מתנגדת ליוזמת ההקדש לבנות מגדל בן 30 קומות בחצר בית היתומים ופגיעה בבית הכנסת "אחדות ישראל" שהינו מבנה לשימור מחמיר בתוכנית בניין עיר מס' 2097 סעיף 87. ותחת הקדש. ולכל בניוי שהוא במתחם חשוב זה.

מוזיאון רוקפלר

רקע: הבניין הייחודי נבנה בשנת 1938 ביוזמת ממשלת המנדט ובמימנו של הנדבן ג'ון רוקפלר כמוזיאון למחקר וארכיאולוגיה ולו ערך אדריכלי תרבותי ברמה הבינלאומית. במקום פעלה רשות העתיקות

מאבק ציבורי: בעת האחרונה גברה הדאגה לעתיד מתחם רוקפלר לאור עזיבת רשות העתיקות את המתחם למשכנה החדש בגבעת רם (סמוך למוזיאון ישראל) הביאה את המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

להתנגד להפיכתו לבית מלון. מבנה המוזיאון נמצא בקטגוריה של מונומנט בהתאם לתוכנית בניין עיר מס' 2097 (110 אתרים מונומנטים לשימור הנמצאים במרחב תכנון מקומי ירושלים במס' סידורי 68), ונמצא באחריות הדיור הממשלתי. החלטת ראש העיר שהמוזיאון יישאר מוזיאון ירושלים..

בית הרב קוק - ירושלים

רקע: בית אבן בו חי ופעל הרב אברהם יצחק הכהן קוק בין השנים 1923 ועד 1935. כיום משמש הבית כמוזיאון המספר את תולדותיו.

מאבק ציבורי: במקום מקודמת תוכנית המבקשת תוספת של 2 קומות מעבר לתכנית המאושרת (3623). המועצה לשימור מתנגדת לתוכנית זו כי תוכנית כזאת תשנה את קנה המידה של המבנים

באזור ותאפיל על הסמטה ההיסטורית המובילה

למתחם בית אנה טיכו, שעל הדופן הצפונית שלה ניצב בית הרב קוק. כמו כן תוספת שתי קומות חדשות תייצר חסימה ויזואלית מוחלטת של החזית המערבית של בית הרב קוק. לכן, מובעת ההתנגדות לתוספת הקומות המבוקשת. הדיון וההחלטות טרם הסתיימו.

העתקת גדר שנלר - ירושלים

רקע: שימור גדר היסטורית ממתחם שנלר בירושלים

מאבק ציבורי: המועצה פעלה לביטול החלטת רשות הרישוי המקומית של עיריית ירושלים בעניין הדבקת חומת שנלר וזאת בעקבות ביצוע העתקת החומה ברחוב מלכי ישראל 34 אגף מערבי בו הועברה החומה לדופן המבנה דהיינו "הדבקה" המנוגדת לתב"ע 2447 ג' ומנוגדת לתוכנית מונומנטים 2097 סעיף 5 א' כפי שניתן לראות בערך. מהנדס העיר נתן אישור רק לצורך פתיחת פתחים אולם בהתאם

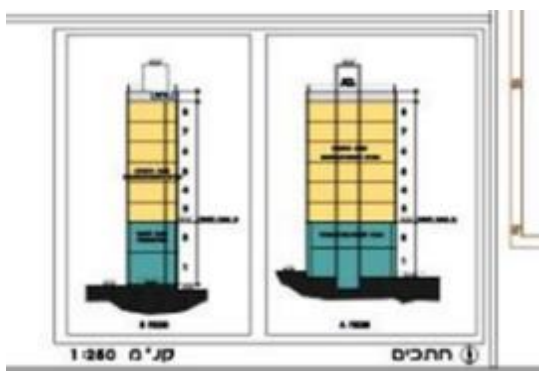
לתב"ע 2447 ג' אסור לו לאשר הצמדת החומה או להנמיכה כפז מראות התמונות. הועדה המקומית להיתר בהחלטתה התנתה את אישור התוכנית באישור ועדת שימור שהתקיימה תוך לחצים גדולים ע"י היזמים, ולבסוף אישרה וזאת בעקבות ההיתר מס' 16.621.00 לאגף המערבי שגם להיתר זה המועצה לשימור מתנגדת ובהתייחס לעובדה שההיתר מס' 18/536.00 הנדונה, שהיא כביכול תכנית להעתקת גדר, אך בפועל היא משפיעה חזות רחוב

מלכי ישראל, ובהתאם לאמנות השימור העתקה זו אינה חוקית, המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל הגיעה לפשרה עם היזמים להעתקת הגדר בהתאם לת.ב.ע ובאישור מהנדס העיר.

ארזה שדרת הנשיאים והמבנים לשימור

לאחר סיום פרויקט בינוי במתחם ארזה ע"י חברת אזורים. אזורים טרם קיבלה את אישור המועצה לשימור על עבודות השיקום בשדרת הנשיאים והמבנים לשימור בהתאם הסכמות עם המועצה האזורית מטה יהודה,

מתחם גן העיר להריסת מבנים לשימור מלא

מתחם גן העיר הוכרז לשימור מלא. 4 מבנים וזכויות הבנייה הועברו להקמת מגדל בן 24 קומות. היזם שרכש לאחרונה רוצה להוסיף 8 קומות לטובת הקמת בית מלון על מבנים לשימור מלא.

לאחר התנגדות המועצה לשימור כרגע התוכנית ירדה מסדר היום.

מרכז קליטה גילה- ירושלים

רקע: מבנה אייקוני שתוכנן בסגנון הברוטליסטי מייצג זרם באדריכלות הישראלית.

מאבק ציבורי: עמידר הפקידו תוכנית באתר לבניית בניה מאסיבית הכוללת בין השאר מבנים בני 25- עד 35 קומות.

לאור ערכיו הרבים של האתר: ערך טכנולוגי כמייצג שימוש בבנייה מתועשת מתקדמת ומעוצבת, ערך סביבתי אורבאני- נופי בשל מיקומו בראש הגבעה המזרחית

של גילה, ערך היסטורי תרבותי בשל היותו פרק בהקמת ערים ושכונות חדשות בישראל, ערך חברתי-קהילתי כמרכז קליטה, וכמקום המייצג אזרחות פעילה ואחריות חברתית. מקום בעל ערך מדעי-מחקרי בשאלות הקשר שבין אדריכלות לחברה. לאור ערכיו הרבים דורשת המועצה לשימור לחזור ולקיים דיון ערכי ועקרוני ע"י הגורמים המוניציפליים והמקצועיים בתחום השימור אשר יגדירו האם לשמר, מה לשמר ואיך לשמר.

תוכנית כתר דוד – ימק"א

רקע: חשש לפגיעה לניצפות מתחם ימק"א

מאבק ציבורי: התכנית המוצעת מאפשרת תוספת בניה של עד 5 קומות מעל קומת קיימת אך ורק בפינתו הדרום מערבית של המגרש, חורגת בנפח הבנייה מתוכנית 4715 המגדירה באופן ברור את אחוזי הבנייה ואת נפחי הבנייה במגרשים הסמוכים לימק"א. תכנית 4715. המועצה פועלת במטרה למנוע הסתרת המבנה האייקוני של ימק"א. התכנית המוצעת מסתירה

כמעט באופן מלא את החזית הדרומית של ימק"א. המלצת מהנדס העיר לוועדה המחוזית להתנגד לתוכנית..

שדה התעופה ההיסטורי

בעטרות

רקע: הוקם בתקופת המנדט והיה לו תפקיד מרכזי לשלטון ולמתיישבים ונכס אסטרטגי חשוב והיה לשדה התעופה של ירושלים השדה פעל עד שנת 2000. במקום נותרו שרידי מבני השדה.

מאבק ציבורי: משרד הבינוי והשיכון יזם לבנות שכונה חדשה בת 3000 יחידות על שטחי שדה התעופה עטרות,

המועצה לשימור פועלת לשימור מבנה הטרמינל ומבקשים שיניידו זכויות לטובת שימורו.

אנדרטת אלנבי ברוממה

אנדרטת אלנבי נבנתה ע"י הבריטים לזכרו של גנרל אדמונד אלנבי שכבש את ירושלים ב-9 דצמבר 1917 ונמצאת בתוכנית מונמנטים בירושלים. מחלקת התנועה בעיריית ירושלים הכינה תוכנית לשינוי מערכת התנועה בכיכר. המועצה לשימור התנגדה למהלך זה ובהחלטת ועדת השימור העירונית התוכנית נדחתה.

מרכז ז'ראר בכר – מתחם בית העם

בהתאם לתוכנית נחלאות דרום, בה נקבע שמגבלת הקומות לכל המתחם תהיה 7 קומות בלבד. יש לקיים ולשמור את ההנחיה הזאת כלשונה תוספת גובה זו תפגע במרקם של שכונת נחלאות ההיסטורית ותהווה מפגע במרחבים הפתוחים והמעברים הציבוריים שבתחומה. כמו כן, הגדלת כמות מספר יחיד ל-200 עם פטור מחניה, יצור עומס וקושי רב על תושבי

השכונה אשר כיום המצאת במצוקת חניה הכי גדולה בעיר מה

שיביא אנשים להחנות על מדרכות ועל מעברי חציה ובכך לפגוע בתושבים הוותיקים ובמרקם השכונתי. התוספות המוצעות לגובה המבנה ואישור ההקלות המבוקשות יהוו תקדים מסוכן לשימורה של השכונה כולה.

מתחם ברגמן (המכון לחקר הנגב)

רקע: המכון לחקר הנגב הממוקם במרכז העיר באר שבע הוקם בשנת 1957 ע"י דוד בן גוריון. זהו המקום בו התחילה אוניברסיטת בן גוריון. במכון זה הומצאו אלפי פטנטים בהם: מתקן להתפלת מי ים (אוסמוזה הפוכה) שכיום משמש את כל העולם (המעבדה המקורית עדין עומדת במקומה) איקלום צמחים שיחים ועצים בתנאי מדבר (כל היערות לאורך כביש 78), תירבות שיח החוחובה שמפריח היום את הנגב, עגבניות עם חיי מדף ארוכים ועגבניות אשכול, תירבות פירות טרופיים כגון פיטריות קובו מרולה, תירבות ארגן, גידולים הידרופוניים של אצות וסרטן אוסטרלי, ועוד רבים אחרים.

מאבק ציבורי: בשנים האחרונות מכרה אוניברסיטת בן גוריון את המתחם, וכיום מקודמת תכנית להפוך אותו לשכונת מגורים עם מגדלים בני 9-24 קומות המבקשת לשמר בעיקר את המבנים הפיזיים. אנו רותמים בימים אלה את הציבור בעיר ואת הוועדה הציבורית של באר שבע למאבק לשימור המורשת של המתחם, באמצעות הצעת חלופה תכנונית להקמת גן בוטני ייחודי לצמחים

הטרופיים (חלק מהפירות עדין לא מוכרים אפילו בשווקים המקומיים), ומרכז מייקרים שיחבר את החדשנות והיצירתיות של המקום עם בית ספר תיכון הצמוד אליו.

צריף יוטבתה

רקע: קיבוץ יוטבתה הוקם בשנת 1957 ע"י חברי גרעין נח"ל של התנועה המאוחדת. עד הקמת הקיבוץ הייתה במקום היאחזות "עין רדיאן" החל משנת 1951. הצריף היחיד מתקופת ההיאחזות וראשית הקיבוץ אשר נותר על תילו הינו צריף אשר שימש כמפקדה של ההיאחזות. בחלוף השנים הוסב ושימש הצריף כמעבדה של בית הספר המקומי.

מאבק ציבורי: כיום הוא עומד נטוש

וחלק מחברי הקיבוץ רצו להעתיק אותו למקום אחר על מנת לפתח חצר ראשונים. בשנים האחרונות אושרה ביוטבתה תכנית מתאר אשר סימנה את הצריף לשימור, אך זה לא עצר את חברי הקיבוץ בשאיפתם להעתיק את הצריף למקום אחר. לאחר מספר מפגשים עם ותיקי המקום, ובאמצעות הצעת חלופה לאי העתקת הצריף, הסכימו חברי הקיבוץ לא להעתיק את הצריף ולהותירו על כנו.

כפר רינה

רקע: מבנה פרטי היסטורי מהתקופה העות'מאנית הממוקם בלב הכפר. הבניין משמש כיום כאטליז.

מאבק ציבור: בעלי הבית הגיש בקשה להיתר הריסת המבנה ההיסטורי והקמת מבנה מודרני חדש.

הוגשה התנגדות שלנו לוועדת התכנון והבניה מבוא עמקים למנוע הריסת המבנה ההיסטורי.

כפר אעבלין

רקע: מבנה פרטי היסטורי מהתקופה העות'מאנית ששימש במקור כבית הספר הראשון של היישוב.

מאבק ציבור: גורם פרטי הגיש בקשה להיתר הריסה למבנה ההיסטורי והקמת מבנה חדש ללא התייחסות לחשיבותו וערכיו של המבנה. המועצה לשימור הגיש ההתנגדות לוועדה התכנון והבניה גבעות אלונים.

כפר עין מאהל

רקע: בית הספר ההיסטורי של הכפר זוכה לעדנה ומתוכנן לקום בו בעתיד הקרוב, אתר מורשת של הכפר

תוכניות והתנגדויות

מסילת בית שאן שיח חוסיין

הועדה הארצית לתשתיות לאומיות מקדמת תוכנית להארכת מסילת העמק מבית שאן ועד מעבר הגבול שיח חוסיין על נהר הירדן. לאחר מאבק ארוך שנים עם המועצה לשימור וכניסת יועצת שימור לצוות התכנון של התכנית צומצם במידה ניכרת הרס של גשרוני אבן היסטוריים בתוואי שבו הקו החדש עולה על התוואי ההיסטורי

צפון

בית קואופרטיב שאן-תבור-חרוד

מתחם קואופרטיב זה ובליבו מבנה ייחודי שתוכנן על ידי שמואל ביקלס היה לסמל וגורם כלכלי ותעסוקתי משמעותי ליישובי העמק וניצב נטוש שנים יזכה כך נראה לעדנה; לאחרונה התקבל אישור סופי ע"י הועדה המחוזית צפון לתכנית האלטרנטיבית של המועצה לשימור, המכריזה את בית הקואופרטיב לשימור (לאחר שבתוכנית הקודמת שאושרה הוא סומן להריסה).

צפון

בית הדואר בנהלל

בית הדואר ההיסטורי בנהלל נבנה בשנות ה-20 ע"י הבריטים ופועל עד היום במבנה שנשאר במראהו המקורי אך מצבו התדרדר והוא נמצא בסכנת התמוטטות. בעקבות התנגדות המועצה לשימור לתכנית רשות הדואר לשיפוץ המבנה ההיסטורי ללא התייחסות שימורית ולאחר קבלת ההתנגדות מימנה המועצה לשימור תיק תיעוד ותכנון אדריכלי שימורי בהתאם לפרוגרמת רשות הדואר.

צפון

מנחת מגידו

המנחת הוקם בעמק יזרעאל בסמיכות לעפולה בשנת 1941 ע"י חיל האוויר הבריטי. במבנים הנטושים התגוררו בשנת 1949 מתיישבי מושב היוגב טרם עלייתם לקרקע. בשנות ה-70 חודשה בו פעילות התעופה והוא משמש בעיקר לתעופה אזרחית. במקום מקודמת תוכנית פיתוח ובעקבות דרישת המועצה לשימור במחוז צפון אושרו על ידי הועדה המחוזית צפון הוראות שימור ייעודיות לתוכנית

צפון

מכללת חספין, תב"ע

שותפות ותמיכה בעמדת יועץ שימור הועדה המחוזית בהתנגדות להריסת גדרות בזלת היסטוריות ודרישת שיבוצ בתכנית הפיתוח של המכללה בהיותן מרכיב מרכזי של נוף תרבות הגולן הדרומי. הועדה נענתה ודרשה לתקן את התכנית ולשלב את מרכיב הגדרות בפיתוח במקום להרסו.

צפון

תב"ע לקיבוץ חפציבה

קבלת הדרישה של המועצה לשימור ע"י ועדה מחוזית צפון להכנת נספח שימור לקיבוץ חפציבה בתב"ע.

צפון

תכנית קו מסילה מכרמיאל לקרית שמונה

יידוע הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה ומתכנני התכנית על הימצאותה של עמדת הגיחולה- (עמדת ביטחון היסטורית, הקשורה לקרב מצודת כח) בתוואי המסילה המתוכנן והיערכות המתכננים למציאת פתרון.

צפון

ה"מדרסה" ליד יראון, תב"ע

ליווי וסיוע במהלך להכנת נספח השימור למבנה במסגרת התב"ע להחייאת המתחם.

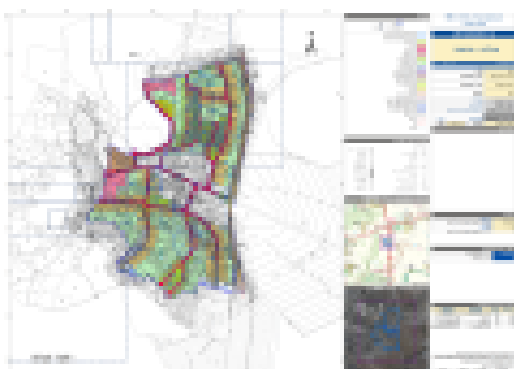
צפון

בית ציפורי- בכפר גלעדי

כתיבת חוות דעת לוועדת השימור במוא"ז הגליל העליון כנגד כוונת ההריסה לאולם הספורט ההיסטורי.

צפון

אילניה- תכנית מתאר

לאחר שנים של מאבק לצד תושבים באילניה ובגיבוי הועדה המחוזית וכנגד הועדה המקומית הגליל התחתון- התכנית אושרה ללא כביש מתוכנן שהיה אמור לעבור בשטח פתוח היסטורי עשיר באתרים.

צפון

תכנית להקמת מבני לול ליד קרן נפתלי

לאור ממצאי הביצורים הבריטיים שבאזור התערבה המועצה לשימור בתכנית הלולים המוצעת במטרה למנוע פגיעה באתרי הביצורים. בחינת התכנית ודגשי השימור בה בוצעו בשיתוף פעולה עם ועדת התכנון והבנייה המקומית הגליל העליון, רשות העתיקות, נציגי מושב רמות נפתלי והועדה המחוזית צפון.

תכנית מתאר נשר, 0753905-355

רקע: קידום הגנה על אתרי המורשת בגשר והבטחת הטמעת רשימת שימור והנחיות שמור בהוראות התכנית – על פי הרשימה שהוכנה לעיר ולמפעל ע"י המועצה לשימור אתרים.
תיאור המאבק: התנגדות להטמעה חלקית ולהוראות חלקיות.
תוצאות אתגרים: בעבודה מול הוועדה המחוזית
גורמים מעורבים: נאמני שימור נשר, המועצה לשימור אתרים.

אירביד 12, ואדי סאליב

רקע: התנגדות לתוספת מאסיבית מעל בניין היסטורי יצוגי למורשת המקומית המיועד לשימור.
תיאור המאבק: התנגדות בוועדת משנה ובוועדת ערר, הכנת חוות דעת משותפת
תוצאות ואתגרים: בעבודה
גורמים מעורבים: תושבים, ד"ר ערווה סוויטאת, המועצה לשימור אתרים.

פתח תקוה תכנית מתאר כוללנית, 0491563-410

מתוך ההתייחסות המועצה לשימור לתוכנית. פת 2040

...."במהלך ישיבת ועדת השימור המקומית מיום 08.04.2021, הוצגה בפני ועדת השימור תכנית חצר שפירא, שמטרתה לחזק את המרקם העירוני במרכז העיר וליצור מתחם עירוני שוקק.

הפרויקט המתוכנן ממוקם בלב המושבה ההיסטורית, על כיכר המייסדים, ומציע בינוי של 16 קומות. בינוי כזה עומד בסתירה למרקם ההיסטורי הקיים של המושבה והבינוי באזור." "במהלך דיון הועדה, התברר כי העירייה אף מבקשת לשנות את מדיניות התכנון במרכז העיר, לא לתכנן את המרכז ההיסטורי כחלק מראיה כוללת בתכנית המתאר, ולהכין תכנית מדיניות שונה למרכז ההיסטורי, וזאת ללא שום קשר לתכנית השימור" (המקודמת בימים אלה במקביל).

אבן יהודה - תוכנית מתאר כוללת, 457-0497610

457-0497610

כתגובה למסמך ההתייחסות לתוכנית המתאר של אבן יהודה – וסיור במקום החליטה הוועדה המחוזית להכיר במבנים שצוינו כמבנים הראויים לשימור.

מועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
מחוזות המרכז והרמת הגולן

תכנית המתאר של אבן יהודה כפי שהוגשה לוועדה המחוזית לא כללה את בית הרופא ועוד כמה אתרים חשובים לשימור בתחומי אבן יהודה, התייחסות שהושגו וסיור שקיימו עם הוועדה המחוזית במקום, הובילו להחלטת הוועדה המחוזית שדנה בתכנית 457-0497610 בישיבתה 2021031 ביום 18.10.2021 ופרסמה ב-7.11.2021 החלטה הוועדה המחוזית להפקיד את התכנית וקבעה תנאים להפקדה המחייבים הכללת האתרים הנזכרים בתכנית כמבנים לשימור:

לאחר שבחנה את מסמכי התכנית ושטחה את שרטי התכנית, ראש המועצה המקומית, נציגי עיריית נתניה, חף השירן והועדה המחוזית שורנים, מחליטה הוועדה להפקיד את התכנית בתנאים הבאים:

א. שימור:

בתאריך 18.10.2021 (415 יחידים), 305 (בית הרופא) ו-306 (גן איתמר) – יתווסף סימבול של אתר לשימור ובכוראות התכנית ייקבע כי תנאי להכנת תכנית מפורטת במקום יהיה עריכת תיעוד מתחמי שיכלול סקר אתרים נזכרים ונטיים לשימור. תכנית מפורטת תשמר את אופי הייחודי של המקום, בהתאם לממצאי התיעוד.

התכנית: עיבוי הבנייה לאורך רחוב המייסדים ועלייה לגובה 5 קומות הצעה:

- ✓ שמירת האופי ההיסטורי של הרחוב.
- ✓ ניתן לפתח אותו כרחוב היסטורי – בעיצוב המתאים,
- ✓ שמירה של המבנים הקטנים האופייניים למושבה יחד עם צמחייה הוותיקה.

פנימיית הדסים היום

פנימיית הדסים צילום היסטורי

רחוב המייסדים

חוות סבע – חווה חקלאית היסטורית

נמצאת בשטח תב"ע שד/160

רקע: חוות סבע, הנה דוגמא למכלול מבנים חקלאיים, השייכים לטיפוס בתי הבאר (בייארות) ונבנו ככל הנראה במהלך המחצית השנייה של המאה התשע-עשרה. במקור, הפרדסים ובארות המים במזרח כפר-סבא השתייכו מוניציפלית לפאתי קלקיליה והיו בבעלות ערבית, במקרה זה של משפחת סבע שהתגוררה בקלקיליה. חוות סבע היא חווה חקלאית היסטורית הכוללת 3 מקבצי מבנים בתב"ע לא הייתה כל התייחסות לשימורם.

בעקבות פנייה ועבודה של המתמחים במועצה לשימור – מועצה אזורית דרום השרון אימצה את המסקנות והחליטה לסווג את אזור התעשייה לאזור לפיתוח חדשנות חקלאית – חוות סבע תשמר במלואה ותהיה כחלק מהמיתוג של האזור כולו. רשות מקרקעי ישראל עצרה את שיווק החלקות כדי לאפשר קידום של תכנון שימורם של המבנים בשילוב עם הבניה החדשה.

מרכז

מרכז

צריפין מתחם 7 א – 413-0595314

רקע: התכנית שבנדון חלה בשטח המחנה שהוקם בתקופת המנדט הבריטי במרכז הארץ. הוחלט לפנותו לאור קרבה לריכוזי אוכלוסייה ועליית ערך הקרקעות במרכז. המחנה הוקם ע"י הבריטים ושימש לאורך שנותיו בית לכמעט כל בסיסי ההדרכה של צה"ל.

התייחסות המועצה לשימור: "אנו מבקשים לבחון את המבנים שיש לשמרם בהתאם לנספח השימור, ולהיטיב לשמר הן את המורשת שלנו - מוסדות חינוך צבאי בהם עברנו רובנו בשלב זה או אחר בחיים, והן את המורשת של הצבא הבריטי שהניח את היסודות להקמת המדינה כפי שאנו מכירים כיום"

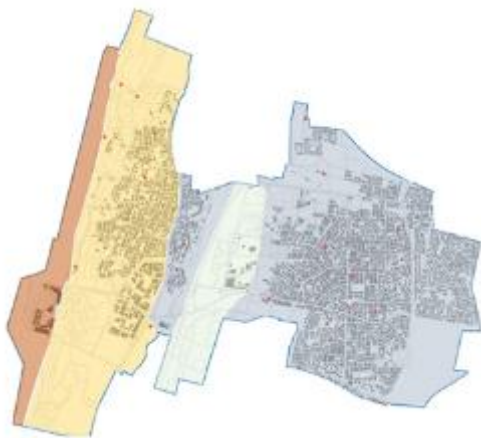
ביקשנו לשמור על כמה מהמבנים שנכללו בסקר השימור ולא סומנו בתכנית אבל העניין העיקרי היה התייחסותנו למתחם חוות צריפין, ללא התייחסותנו לא היו יודעים כלל על החווה. מדובר בחוות אקלום וניסיונות שנטעו הבריטים והמשכה ע"י מכון וולקני. בחווה מכלול מבנים ועצים היסטוריים חשובים לשימור. מתחם החווה נחלק בין באר יעקב וראשון לציון משום שלא היה מושג לגבי קיומה בעת הכנת תכנית השלד לצריפין. ביקשנו כי לפחות החלק של המבנים ההיסטוריים עם השטח סביבם

ושדרת הפקאנים חייבים להישמר כמכלול, ללא גדר הפרדה ביניהם. החלוקה השרירותית שנעשתה בין ראשון לציון ובאר יעקב הרבה לפני שזוהתה החווה על ערכיה, חייבת להשתנות. ביקשנו לשנות את הקו הכחול של התכנית כך שיכלול בתחומי ראשון לציון את כל מבני החווה החקלאית הראויים לשימור ואת שני צידי שדרת הפקאנים ההיסטורית וכדי שלא תהיה גדר של בית החולים אסף הרופא שתפריד בין חלקי החווה.

מרכז

תוכנית השימור של הרצליה

תוכנית השימור קיבלה תוקף בראשית ינואר 2021

התוכנית כוללת אף חלוקת העיר לאזורים ההיסטוריים לפי תוכנית ריכרד קאופמן ושימור הנרטיביים של כל שכונה אשר יבואו לידי ביטוי בעזרת הנחיות מרחביות שיוכנו לכל אזור בתוכנית.

זהו הישג גדול עבורנו שכן מחוז ת"א של המועצה הוא זה שקידם לאורך השנים בחינה של ערכי השימור לפי נרטיביים היסטוריים ושכונתיים וכן התעקשותנו במהלך הדיונים בהתנגדות על החובה להכין נספחי הנחיות מרחביות שיהיו חלק מהשימור ופיתוח השטח בעתיד.

תל אביב

פארק לאומי סידנא עלי – הרצליה

תוכנית הפארק הלאומי מקודמת זה מספר שנים על ידי רשות הטבע והגנים. בהנחיית הוועדה המחוזית פנה אלינו צוות התכנון בבקשה לבחון ולהתייחס למסמכי התוכנית הנוגעים לשימור היסטורי הקיים במתחם התכנון: מבנה משטרת חופים, שרידי מחנה רשף, חורשות אקליפטוס היסטוריות ועוד. תודות לחוו"ד שכתבנו והעבודה הצמודה עם המחוז, הוטמעו הערותינו במסמכי התוכנית וכן פרק השימור בהוראות נכתב בצמוד לחוו"ד שלנו ובשיתוף פעולה מלא עם הוועדה המחוזית.

תכנית מס': 504-0815357 - שם התכנית: גן לאומי סידנא עלי

שימור
סימון בתשריט: גן לאומי
1. הבקשה להיתר בניה תוגש עפ"י הוראות התוספת החמישית לחוק התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) בבקשה יקבעו מימוש זכויות הבניה, פרטי הגמר ואופן הביצוע.
2. לאתר מבנה לשימור יוכן תיק תיעוד מלא בהתאם להוראת מינהל התכנון אשר יאושר על יד איש מקצוע שימונה על ידי ועדת השימור ברשות המקומית, תיק תיעוד יכלול המלצות לשימושים מותרים במבנים.
3. הועדה המקומית בהמלצת ועדת השימור רשאית לאשר תוספת /ואו שינויים במבנה בהתאם למסקנות תיק התיעוד, אשר נחוצים להמשך תפקודו, בתנאי ששוכנעה שאין בכך משום פגיעה במטרות או באופיו האדריכלי וההיסטורי.
4. האתר /המבנה יתחזק על פי הוראות התוספת הרביעית לחוק ועל פי כל דין לרבות הוראות תכנית זו על נספחיה.
5. לא תאושר הריסת מבנים בתחום התכנית בטרם יושלם עבורם תיק תיעוד מלא.

תל אביב

תוכנית המתאר למקוה ישראל

לאחר כמעט עשור של עבודה, שכלל גם סדנת חזון משותפת לכלל הגופים והרשויות הפועלים במקוה ישראל, הגענו לישורת האחרונה והתוכנית הומלצה להפקדה בקיץ האחרון.

אנו עובדים בשיתוף עם מקוה ישראל ומחלקת תכנון של המועצה על מנת להעצים את ערכי השימור בכלל מתחם מקוה, תוך מציאת פתרון כלכלי מיטבי לנושא מימון השימור.

כמו כן עובדים בשיתוף עם הוועדה המחוזית ויועצי השימור שלה, אשר הטמיעו את הערותינו לאורך הדרך במסמכי התוכנית.

מדובר באתגר מורכב כפליים שכן מקוה ישראל אינו כפוף לאף רשות מוניציפלית ויושב למעשה תחת אחריותה של הוועדה המחוזית (שטח גליל).

תל אביב

מתחם בית חורון (שכ' הר שאול), רמת גן – התנגדות

בעקבות דיווח של תושבים עימם אנו עומדות בקשר בנושא גן הקופים, נחשפנו לתוכנית התחדשות עירונית ימים ספורים טרם תום מועד הגשת ההתנגדויות. מדובר בתוכנית התחדשות עירונית המתעתדת להרוס כ- 9 מבנים ותיקים שהינם חלק ממתחם המוגדר לשימור בתוכנית השימור אשר נמצאת בהכנה. והקמת 2

מגדלים בני 23 קומות, שני מבנים בני 9 קומות ומבנה ציבור. עוד התעתדה התוכנית לכרות עץ אקליפטוס ותיק בשולי גן הקופים שהינו אתר מוכרז לשימור בתוכנית השימור העירונית. התנגדות הבזק שהגשנו התנגדה לפרויקט בשל היותו לא תואם את קביעת תוכנית השימור (הגם אם טרם הופקדה בפועל) וכן התנגדנו לכריתת העץ.

התנגדותנו התקבלה בחלקה – הוועדה המחוזית חייבה את היזם להתאים את התוכנית להנחיות העיצוב האדריכלי של תוכנית השימור כולל שמירה על מבטים, טופוגרפיה וצמחייה וכן העץ הוותיק ניצל.

תל אביב

9. יש להוסיף בהוראות התכנית כי תכנית לעיצוב אדריכלי ונופי:
- תוכן בהתאם להנחיות תכנית השימור של ר"ג, על בסיס ההוראות המתחמיות למתחם 3, ותתייחס למרחב הציבורי בדגש על ערכי טבע, נוף ומורשת.
 - תקבע את מיקום שטח ההתארגנות ותתייחס לרכס הכורכר וייצוב המדרונות במקרה הצורך.
 - תתייחס לאופן פיתוח קירות התמך המוצעים בתכנית תוך התאמה ככל הניתן לאופי המתחם והפיתוח של לב העיר.

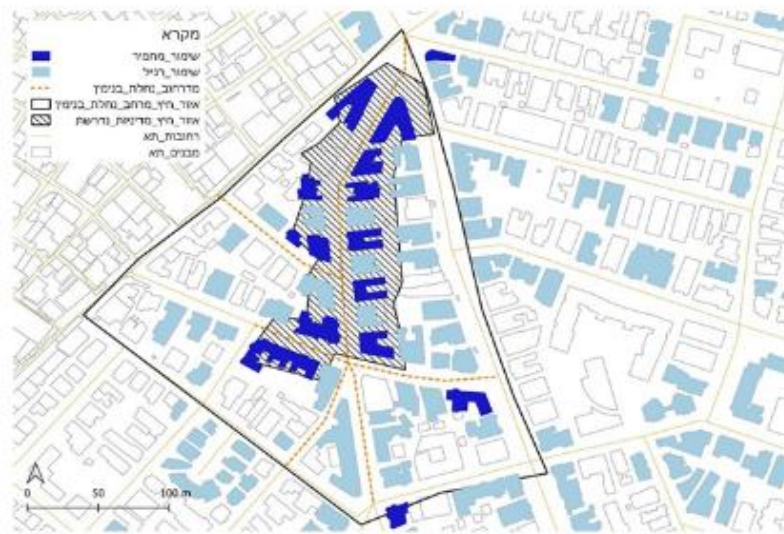
אלנבי 81 תל אביב – התנגדות

כחלק ממאבקנו בשנתיים האחרונות בשינוי סטטוס של מבנים לשימור בהנחיות מחמירות בתל אביב (בכפוף לקידום תביעת נקודתית), הגשנו התנגדות עקרונית לתוכנית אשר גם אנו סברנו כי אינה תוכנית לא טובה, אולם חשוב היה לנו להביע בפורום הוועדה המחוזית את הסתייגותנו העקרונית ממגמה מדאיגה זו. התנגדותנו נדחתה, אולם כן התקיים דיון בנושא ואנו עוקבות אחרי תוכניות נוספות המקודמות באופן זה. בבחינת הנושאים המשפטיים והסטטוטוריים של ההתנגדות נעזרנו בעו"ד גדעון קורן.

תל אביב

נחלת בנימין 13 תל אביב – התנגדות

תביעה נוספת של שינוי סטטוס מבנה לשימור בהגבלות מחמירות לשימור רגיל, תוך הוספת זכויות בניה בחלקה של המבנה, דבר שתוכנית השימור של העיר, אינה מאפשרת. בתוכנית זו מיועד אחד המבנים האייקוניים ביותר בעיר, להפוך למלון בוטיק.

אנו התנגדנו שוב עקרונית למהלך המדאיג (עשינו שימוש בפרוטוקולים מהדיון

בתוכנית אלנבי 81 בהתייחס לאמרות הוועדה המחוזית בנושא). כמו כן כיוון שמדובר ברחוב נחלת בנימין שהינו בעל ריכוז גבוה ביותר של מבנים לשימור, ביניהם רבים לשימור מחמיר, הדגשנו את הפגיעה הצפויה במרקם הקיים.

ארלוזורוב, תל אביב - התחדשות עירונית – התנגדות

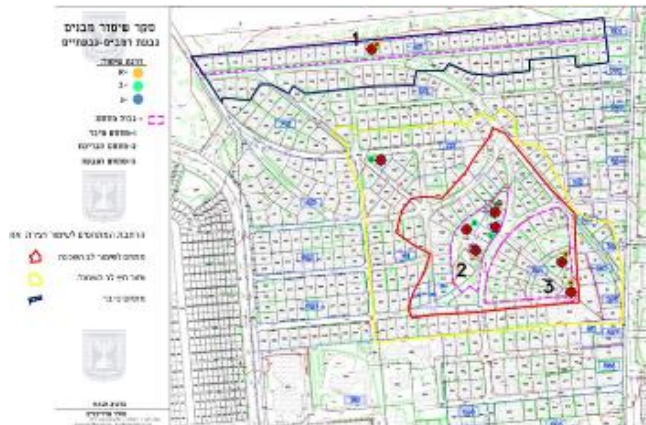
תוכנית המקודמת במקביל לקידום קו הרכבת הקלה ברחוב. התוכנית מתעתדת להפוך את רחוב ארלוזורוב לרחוב מסחרי ראשי ומעודדת שימושים מסחריים כחלק מהתחדשות עירונית במסלולים של פינוי – בינוי וחיזוק ותוספות. אחת מחזיתות הרחוב נמצאת בתוך תחום הכרזת העיר הלבנה וכן הגדה המערבית שלו נמצאת בתוכנית רובע 3 הכוללת את אזור תוכנית ג'ס ההיסטורית. בהתנגדותנו התנגדנו לשינוי חתך הרחוב והפגיעה הצפויה במרקם הבנוי שאינו חלק מתחום ההכרזה, אך ערכי תכנון ג'ס עדיין באים בו לידי ביטוי כמו קומת עמודים מפולשת (פתוחה), חצרות פנימיות, גדרות וצמחייה רבה.

לסיכום, המועצה לשימור מודאגת מההפרדה המלאכותית שתוכנית זו מייצרת למקטע המערבי של רחוב ארלוזורוב בכך שחלקו הדרומי כפוף להנחיות פרטניות בשל היותו בתחום ההכרזה, בעוד שהחזית הצפונית, משנה פניה, באופן בו כל גדה ברחוב תהיה בעלת אופי אחר. כך בכל האזור להוראות המאפשרות סגירת קומות קרקע ועמודים, שינוי קווי הבניין, חזית מסחרית רציפה, עיצוב החזיתות המסחריות ועיצוב בתי המגורים החדשים. המועצה לשימור סוברת כי יש לבחון שנית את הנחיות העיצוב האדריכלי לאזור ההכרזה (פרק 6.5), ולהכילן על כלל המקטע של רחוב ארלוזורוב הנמצא ברובע 3, בדגש על סגירת קומת העמודים אשר תבצע בזכויות בין עמודי הקונסטרוקציה המקורית. בנוסף נבקש כי בפיתוח השטח בכלל החזית המערבית יוטמעו הנחיות שילוב אלמנטים מקוריים של גדרות, צמחייה ופיתוח הגינות וכן יודגש בריצוף קו המשכי של החלקות המקוריות, כך שרוח המקום תישמר במקטעים מסוימים.

המועצה לשימור סוברת כי שתי הגדות של רחוב ארלוזורוב במקטע המערבי של התוכנית צריכות לדבר באותה השפה ושהתכנון צריך להיגזר מנושאים מהותיים כגון שימור רוח תוכנית ג'ס ההיסטורית על כלל מרכיביה, ולא מתוך גבולות אדמיניסטרטיביים של קו כחול.¹

גבעת רמב"ם גבעתיים - תוכנית התחדשות עירונית - התנגדות

גבעת רמב"ם הינה אחת השכונות ההיסטוריות המרכיבות את העיר גבעתיים. היא הוקמה כשכונה בורגנית, מתוכננת מראש לפי חזון עיר הגנים. ערכי התכנון נשמרו עד היום בשכונה: צירים ירוקים, מוסדות ציבור המרוכזים בנקודה הגבוהה במרחב, חלקות בגודל זהה, כיכרות ועוד. התוכנית ביוזמת ובמימון הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית מבקשת לחדש את השכונה בשני מסלולים של עיבוי- בינוי ופינוי בינוי במתחמים שקרובים לצירי תנועה ראשיים. נספח השימור שצורף לתוכנית, הינו דל ומצומצם ועל כך הייתה התנגדותנו, שכן חששנו המרכזי הינו שערכי השכונה יאבדו בתוך ההתחדשות. ביקשנו להוסיף מספר מבנים לרשימת השימור וכן מספר אתרי נוף. כמו כן ביקשנו להרחיב את המתחמים שהוגדרו לשימור ולייצר אזור חיץ בין המרקם לשימור לבינוי הגבוה המתוכנן

תל אביב

שקרובים לצירי תנועה ראשיים. נספח השימור שצורף לתוכנית, הינו דל ומצומצם ועל כך הייתה התנגדותנו, שכן חששנו המרכזי הינו שערכי השכונה יאבדו בתוך ההתחדשות. ביקשנו להוסיף מספר מבנים לרשימת השימור וכן מספר אתרי נוף. כמו כן ביקשנו להרחיב את המתחמים שהוגדרו לשימור ולייצר אזור חיץ בין המרקם לשימור לבינוי הגבוה המתוכנן

מבנה הסמוך לבית החולים הרוסי

רקע: מבנה היסטורי מקורי חשוב בכיכר עיריית ירושלים חשוב בסכנת הריסה

מאבק ציבורי: ביטול תוכנית בנין עיר 7109 - מבנה הסמוך לבית החולים הרוסי בחלק הדרומי (בניין 14). עיריית ירושלים בקשה לממש תוכנית מאושרת משנת 2003 בתב"ע מס' 7109 לבניית מבנה חדש בן 8 קומות ברחוב יפו בכיכר העירייה. לבקשת המועצה לשימור אתרים התוכנית בוטלה ע"י ראש העיר משה ליאון.

ירושלים

בית אליעזר ותלמה ילין

רקע: בית אליעזר ותלמה ילין רחוב רמב"ן 14 – הבית הראשון בשכונת רחביה
מאבק ציבורי: המועצה מגישה התנגדות להיתר בנייה שניתן לתוכנית להרס בית אליעזר ותלמה ילין והקמת בניה חדשה במקומו. טרם התקיים דיון והחלטה בנושא.

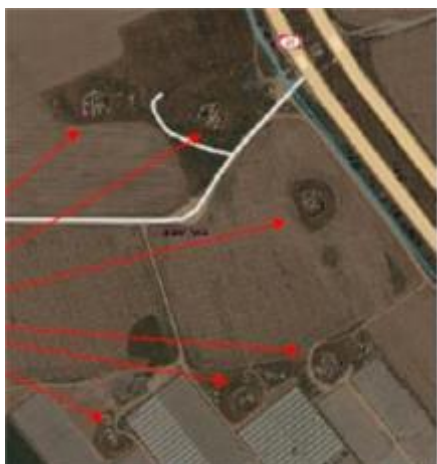
ירושלים

הרחבת כביש 4

בית הפרדסן האחרון באשקלון – הינו מבנה אבן מרשים בן 2 קומות משולב חומה המקיפה את החצר הפנימים ומעוטרת בשער כניסה מונומנטלי עם עמודים גבוהים וייחודיים. במסגרת קידום תוכניות להרחבת כביש 4 מבקשים המתכננים להעביר בסמוך לאתר (במרחק 3 מטר!) רמפה בגובה של כ-6 מטרים. הרמפה שדרכה ניתן יהיה להיכנס לעיר, אמורה להישען על קיר תמך שמתוכנן להיות ממש מול שער הכניסה לבית הפרדסן. על מנת לשלב את המבנה בתוך מערכת הדרכים המתוכננת, ביקשנו להנמיך את הרמפה שמול בית הפרדסן למפלס הקרקע, כך שהמבנה יהיה נצפה מהכביש, וניתן יהיה לפתח אותו ולהשתמש בו מבלי לחשוש מרמפה בגובה 6 מטר שעוברת בסמוך. יו"ר הוועדה המחוזית הנחה את המתכננים לשלב תכנון מפורט להנמיך את הרמפה ככל הניתן.

דרום

התכנית חלה בשטח כל המועצה האזורית מרחבים ומבקשת לקבוע מדיניות פיתוח שתתווה דרך לתכנון יישובי המועצה שצפויה לגדול פי 3 בכמות התושבים. ע"פ דברי ההסבר לתכנית אחת מהסוגיות הכלליות היא לתת הנחיה לשמירת הזהות הכפרית, כאשר זו מבטאת את האידיאולוגיה ההתיישבותית ואת הזיקה לקרקע.

לדאבונו, התכנית לא התייחסה מספיק לנושא הזהות והמורשת הכפרית ואף לא זיהתה בשימור המורשת כחלק מחיזוק הזהות המקומית. נספח השימור שנערך עבור התכנית לא זיהה את האתרים הראויים לשימור על פי הקריטריונים כפי שקבע מינהל התכנון. נספח השימור אפילו לא טרח לסקור את האתרים לשימור שכבר זהו בתוכניות מאושרות שקודמו בשטח המועצה.

חלק מיישובי המוא"ז הכינו תוכניות כוללניות וחלק לא, ונספח השימור של תכנית זו היה צריך להוות בסיס עבור הכנת נספחי שימור בתוכניות מפורטות ליישובים, אך לא עשה כך. לאחר הצגת השגותינו הן לאתרים שלא נכללו בנספח והן לסעיפי ההוראות והתשריט, מינהל התכנון ראה לנכון לבחון מחדש את הנספח שימור והשלכותיו על מסמכי התכנית שכן זהו התכנית הכוללנית הראשונה של מוא"ז המקודמת להפקדה במחוז דרום, ועל כן כל מי שתבוא בעקבותיה תתבסס על סעיפיה והנחיותיה

תוכניות נוספות שהמחוז היה מעורב בקידומן

- ✓ מושב ניר חן במוא"ז לכיש – העברת התייחסות לקראת הפקדת התכנית.
- ✓ מושב יד נתן במוא"ז לכיש - העברת התייחסות לקראת הפקדת התכנית.
- ✓ מושב יושיביה במוא"ז שדות נגב - העברת התייחסות לקראת הפקדת התכנית.
- ✓ תכנית כוללנית אשקלון - העברת התייחסות לקראת הפקדת התכנית.

כפר טורעאן.

רקע: בית מהתקופה העות'מאני שהוקם בשנת 1918 בגרעין ההיסטורי של הכפר. בחצר המבנה (ה'חוש') באר היסטורית.

מאבק ציבורי: בכוונת הרשות המקומית להרוס חלק ממבנה היסטורי בכדי להסדיר את עניין התחבורה בגרעין הישוב.

הוגשה התנגדות של המועצה לוועדת תכנון והבניה גליל מזרחי. ובנוסף הוגשה התנגדת על ידינו לתוכנית המתאר של הישוב.

כפר ניין

רקע: מבנה 'כנסיית האלמנה' מבנה ייחודי שהוקם בשלהי המאה ה-19. הכנסייה ופעילה עד היום ושייכת לכנסייה האורתודוקסי בנצרת.

מאבק ציבורי: הכנסייה הגישה בקשה להיתר לבניית תוספת מבנה מגורים עבור הכומר מבנים נוספים ומקומות חניה בצמוד לכנסייה תוך פגיעה בחזותה.

הוגשה התנגדות שלנו לוועדת התכנון והבניה גליל מזרחי.

כנסים, ימי עיון, סיורים מקצועיים

סיוע בכנסים ובהשתלמויות רבות של המועצה בצפון ומתן הרצאות (חצר כנרת, יום עיון מושבות עבר הירדן בחצר כנרת) באקדמיה ובזום

צפון

עכו, זום, תבנית, נוף, מורשת

מכללת גליל מערבי- ד"ר נדב קשטן, ד"ר עדה סגרה, WBC- קמראן יזדני

סיור משלים – גנים בהאיים עכו

בנימינה: חאן זרעוניה ובית הראשונים,

כפר מסריק

סיור משותף עם ועדת דרום

ח'יפה, גליל מערבי ומגשר

ועדה ציבורית – מחוז מרכז - עין ורד

וועדה ציבורית מחוז מרכז. הגיעו למעלה מ-30 משתתפים – נושא הכנס היה בסימן אתרים המייצגים את ההתיישבות העובדת.

מגדלי מים ומבני הסילו.

המפגש כלל סיור למגדל המים – פרויקט שתכננה אדריכלית דליה נאמן פרחי ששוקם ושומר על-ידי המועצה לשימור אתרים המושב השמיש אותו למגדל תצפית.

מרכז

המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל מתכבדת להמציאם
לועדת מחוז מרכז
פתיחה ביום שישי, י"ד בתמוז ה'תשפ"א, 24 במאי 2021
18:00 - 19:00

16:00-17:00: פתיחה ומועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
17:00-17:30: סיור מודרך במגדל המים ומועצה לשימור אתרים
17:30-17:45: סיור מודרך - אזור המים
17:45-18:15: ארוחת ערב במועדון המים
18:15-18:30: פתיחה על דגאשה במועדון המים
עזרי מלמן - מנכ"ל המועצה לשימור אתרים

ועדת המומחים:
עו"ד זב מלון - יו"ר ועדת מים
דוד קרן - יו"ר ועדת מים
www.mithras-tower.com.il

ועדה ציבורית - מחוז מרכז - הוד השרון

בתחילת שנת תשפ"א התכנסה ועדת מרכז פיזית לראשונה אחרי שנה וחצי של קורונה. הגיע מספר גדול של משתתפים, כולל ראש עיריית הוד השרון. הכנס כלל סיור בפארק האקולוגי בהדרכת חיימון בלומנפלד מנהל הפארק והרצאה של אדריכל העיר יואב רוביסה על השימור בהוד השרון

מרכז

המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל מתכבדת להמציאם
לועדת מחוז מרכז
פתיחה ביום שישי, י"ד בתמוז ה'תשפ"א, 24 במאי 2021

16:00-17:00: פתיחה ומועצה לשימור אתרי מורשת בישראל
17:00-17:30: סיור מודרך במגדל המים ומועצה לשימור אתרים
17:30-17:45: סיור מודרך - אזור המים
17:45-18:15: ארוחת ערב במועדון המים
18:15-18:30: פתיחה על דגאשה במועדון המים
עזרי מלמן - מנכ"ל המועצה לשימור אתרים

ועדת המומחים:
עו"ד זב מלון - יו"ר ועדת מים
דוד קרן - יו"ר ועדת מים
www.herta-tower.com.il

יום סיור בהשתלמות למורי דרך

השתלמות לצורך חידוש התעודה למורי דרך בנושא השימור. טל בן נון הדריכה וסיירה עם מורי הדרך באתר הפרדסנות ברחובות בקיבוץ גבעת ברנר, וברחוב הבילויים בגדרה, הסיור התמקד בנושאים ובדילמות שהשימור מציב בפנינו תוך הצגה והדגמה על האתרים השונים זה מזה.

מרכז

כנס לוד

כנס לוד השביעי התקיים השנה בסימן "מבט על לוד מסביבתה" הכנס התקיים ביוזמת המכון הישראלי לארכיאולוגיה והמועצה לשימור ב-6.5.2021, וכלל סיור בפסיפס לוד ובמוזיאון שעמד להיפתח. יומיים אחר כך החלו ההתפרעויות והמוזיאון ניזוק ולא נפתח עד היום.

מרכז

חנוכת בית שניידרמן בגבעתיים

ב-30.5.21 התקיים טקס חנוכת בית שניידרמן באתר. מדובר בפרויקט שימור ושיקום בית מייסד שכונת בורוכוב, השכונה הראשונה של העיר גבעתיים. הבית שנתרם לעירייה במטרה שישמש כמרכז לאוניות שומר בהתגייסות משותפת של עיריית גבעתיים והמועצה לשימור שניהלה את העבודות.

בטקס שהפיק המחוז יחד עם העירייה הוצג סיפורו של האתר וסיפור השימור ע"י ראש העיר, מנכ"ל המועצה לשימור צאצאי המשפחה אדריכלי השימור נציגי מנהל ההנדסה.

תל אביב

בתים מבפנים 2021

גם השנה לקחנו חלק בסיורים של פרויקט בתים מבפנים שהתקיים השנה באמצע יוני. השנה התמקדו הסיורים באזור דרום ת"א ויפו. אנחנו הדרכנו ביחד עם פעילים שלנו סיורים בנוה שלום ונווה צדק, יפו העתיקה, מתחם רשות השידור בשרונה ובמקוה ישראל.

בסיורים שלנו השתתפו מאות אנשים.

תל אביב

חנוכת המוזיאון בעיינות

ב- 26.4.21 לאחר עבודה רבת שנים נחנך המוזיאון ברפת ההיסטורית בעיינות. באתר הייחודי פועלת בפעם הראשונה בישראל מכינה קדם צבאית המפעילה את המקום. את הפרויקט יזמו והובילו כפר הנוער עיינות נעמ"ת והמועצה לשימור בשיתוף: קק"ל, משרד החקלאות, קרן העיזבונות, משרד ירושלים ומורשת, המועצה האזורית גן רווה וכמובן אנשי בית הספר: ההנהלה, צוות הארכיון ואנשי המכינה הקדם צבאית. הטקס המרגש נערך בנוכחות מנכ"לי המשרדים והגופים השותפים וכן במעמד שר החקלאות בוגרי הכפר ותלמידים, במסגרת הטקס הושק שיר שכתבה לאה נאור בוגרת הכפר.

קורס נאמני שימור בשרונה ובנוה צדק

ב- 4.5.21 התארח קורס נאמני שימור במחוז ת"א. בחרנו לסייר עימם בשטח ולדון ביחד בסוגיות שימור ומאבקים ציבוריים דרך מקרה המבחן של שרונה ומתחם רשות השידור. בצהרים סיירנו עימם בנוה שלום, נוה צדק, המושבה הגרמנית ולהאלה ופארק המסילה, תוך דיון בסוגיות שימור מול פיתוח וחשיבות הסיפור ההיסטורי והנרטיבים של המקום כחלק מתהליכי השימור במרחב היסטורי מורכב ועשיר בסיפורים.

פורום צעירי איקומוס מתארח במקוה ישראל

ב- 26.2.21 פורום צעירי איקומוס התארח במקוה ישראל לסיור בגרעין ההיסטורי, תוך סקירה, הסבר ודיון באתגרי השימור של המתחם וסוגיות שימור אל מול פיתוח הבאים לידי ביטוי בתוכנית המתאר המקודמת. בארגון הסיור נעזרנו במרכז המבקרים של מקוה ישראל ואת הסיור ההיסטורי במתחם הדריך חנוך ליבנה, ממתנדבי המרכז.

שבוע שימור אתרים בשרונה ובעיינות

כחלק משבוע שימור אתרים מחוז ת"א קיים מספר סיורים במתחם רשות השידור, שכלל איחוד ספונטני ומרגש של ותיקי רשות השידור (שדרנים מיתולוגיים, מפיקים ואנשי התקליטה), אשר חלקו עם המשתתפים זיכרונות ומור"קים. קיימנו סיור בשרונה, אשר הוקדש לחברתנו אדריכלית מיכל קוצניק שהלכה השנה לעולמה, בו השתתפו משפחתה ומוקירי זכרה וסיפרנו על המאבק לשימור שרונה בהובלתה. כמו כן קיימנו שני סיורים בעיינות בהם חשפנו לציבור הרחב את פרויקט מוזיאון.

אירוח פורום מנהלים אתרי מורשת בשרונה ובמתחם רשות השידור

לבקשת צוות מחלקת חינוך, תיאמנו במשותף כמה ימי סיורים עבור פורום ת"א, פורום מרכז, פורום ירושלים ופורום דרום. הסיורים התקיימו בצפון הקריה ובית בן גוריון (אזור שעדיין סגור לביקורי הציבור הרחב) וכן במתחם רשות השידור.

תל אביב

השתלמות בנוה צדק לקורס מדריכים באתרי מורשת

בתיאום עם מחלקת אירועים והשתלמויות ולבקשתן, העברנו סיור בנוה שלום ובנוה צדק לקורס מדריכים באתרי מורשת.

הסיור התקיים ביום האחרון של הקורס, לאחר טקס הסיום שהתקיים בקפה לורנץ וכלל הדרכה על שימור ציורי קיר מפי שי פרקש. סייענו גם בתיאומים של אלו.

תל אביב

כנס על עיר ומורשת

ב- 7.10.21 התקיים הכינוס הארצי ה- 5 לשימור מורשת התרבות בישראל, באוניברסיטת ת"א.

אנו העברנו הרצאה על מעורבות הציבור בהליכי תכנון ושימור בימי הקורונה והצגנו מקרי בוחן ממחוז ת"א בהם הרגשנו כי חלה האטה עקב הקורונה כגון: נמל יפו, המטרו ועוד. וכן הצגנו את החשיבות בשותפות הציבור כמשתמשי קצה וחשיבות תמהיל השימושים באתרים לשימור והנגישות לחומרים לציבור הרחב.

תל אביב

חגיגות יום העלייה בנמל יפו 12.10.21

בעקבות קביעת י"א- י"ב בחשון כיום העלייה במסגרת החלטת ממשלה, קיימנו הפנינג חגיגי בנמל יפו למרגלות רציף העלייה ההיסטורי והריסות טרמינל הנוסעים.

כחלק מהחגיגות יצאה סירה של צופי ים מהנמל לדמות את מסלול העולים שהגיעו ארצה. תודות למחלקת משאבי אנוש ולוגיסטיקה אורלי, דנה ואוריה שסייעו לנו בהדגמה במהלך האירוע סיפרנו על המאבק לשימור הנמל, טרמינל הנוסעים ומבט לעתיד לחשיבות סיפור העלייה כחלק מפיתוח המרחב הציבורי בנמל.

תל אביב

150 שנים לעליית זרח ברנט לא"י, נוה שלום, תל אביב, 12.11.21

תל אביב

בשיתוף צאצאי משפחת ברנט, החברה ההיסטורית תל אביב – יפו, הוועד להצלת בתי הכנסת של נוה צדק ועיריית ת"א – יפו במסגרת עיר עולם, קיימנו הפנינג חגיגי בשכונת נוה שלום לציון 150 שנים לעליית הזוג ברנט לא"י.

קיימנו סיורים סביב השכונה בהם סיפרנו על הקמתה ועל פועלו של זרח ברנט

כמו כן הפקנו עלון שחולק לבאי הסיור ובו מידע על פועלו של זרח ברנט, האתרים בנוה שלום להם היה שותף בהקמה ובמימון וכן אתרים נוספים שהינם בעלי חשיבות במרחב השכונה

הסיורים התקיימו ב- 12.11.21 ולקחו בהם חלק כ- 200 איש, כולל הנינה של זרח ברנט, רותי שפילמן בת ה- 98, היחידה מבני המשפחה שנותרו בחיים שהכירוהו.

ערב לזכרו של זאב וילנאי

ירושלים

מפגש בבית ילון – ערב לזכרו של זאב וילנאי – בנושא "חפירות במוצא – הישוב מתקופת הנאוליתית" בהשתתפות כ-60 מוזמנים.

100 שנה לתלפיות

ירושלים

לאירוע פתיחת החגיגות המאה להקמתה של שכונת תלפיות, ארנונה במעמד ראש העיר שחנך את שלטי המורשת בשכונה.

ירוחם

דרום

כנס ירוחם הראשון- לקראת תחילת הקמתו של בית המייסדים ושיחזור צריפי המעברה בירוחם, נערך ביום 12.10.2021 כנס ירוחם ה-1, פרי שיתוף פעולה בין המועצה לשימור לבין עמותת "עתיד במדבר" בירוחם - הפועלת לשימור המורשת הבלתי מוחשית של הקהילות השונות, ולפיתוח וחיזוק ההון האנושי המהווה מקור עוצמתה. פיתוח קהילתי זה נעשה באמצעות תיירות קהילתית, תיעוד, יצירת מיזמים עסקיים משותפים ושימור מסורות.

את הכנס פתחו וכיבדו בנוכחותם שר התרבות והספורט - חילי טרופר, ראש מועצת ירוחם - טל אוחנה, ומנכ"ל המועצה - עמרי שלמון. בכנס השתתפו מעל 100 איש אשר הגיעו מכל קצוות הארץ.

באקה אל גרביה - טקס סיום קורס שימור ומורשת מכללת אל – קאסמי

מיעוטים

כינוס ועדה ציבורית מחוז מיעוטים במחוז תל אביב סיור והשתלמות

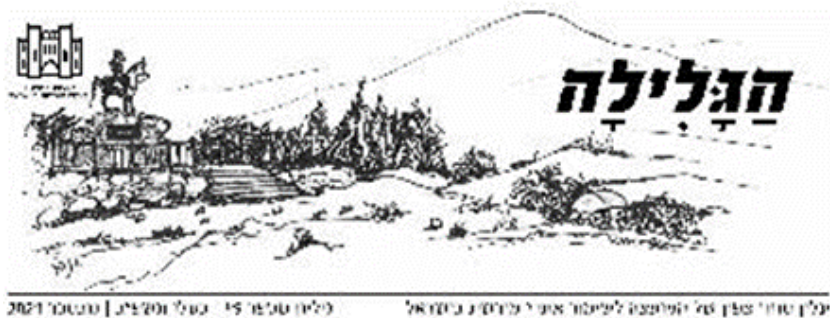
מיעוטים

בית ספר אל עין שפרעם- סיום טקס אמצ' אתר מצודת דאהר אל עומר

מחוזים

פרסומים, מאמרים, כתבות חשובות

"הגלילה" עיתון המועצה לשימור של הצפון

צפון

גיליון מס' 105 | 16.05.2021 | 16.05.2021 | 16.05.2021

"שימורים" ידיעון מחוז חיפה וגליל מערבי

חיפה, גליל מערבי ומנישה

עדכוני חיפה

נאמנגב 35 בטאון נאמני מחוז דרום

הופץ לקראת ועדת דרום שהתקיימה בעין יהב בסוף חודש נובמבר 2021.

דרום

גיליון מס' 35 | י"ז כסלו תשפ"א, 21.11.2021

פרסום לכנס בינלאומי בנושא שימור נופי מורשת. הפקה משותפת לועדה לנופי תרבות באיקומוס ישראל, מכללת תלל מערבי והמועצה לשימור אתרי מורשת בישראל. מיטב המומחים בשימור גנים היסטורים ונופי מורשת הרצו בדגש על דרכים עתיקות, אמות מים ומרקמים אורבניים. אורח הכבוד Dr Ian Woudatra

- ספר 150 שנים למקוה ישראל – בעריכה
- פרוספקט נוה שלום זרח ברנט
- עריכת חומרים מהכנסים הבינלאומיים

1. כתבה במקומון ערבה תיכונה, שדיברה על צירופו של גדעון רגולסקי תושב מושב פארן שבערבה, לצוות המועצה לשימור ולעשייה המבורכת שתקדם המועצה האזורית יחד עם המועצה לשימור בין היתר בתחומי: סקר היסטורי כלל מועצתי, שימור מבנה ראשונים של עין יהב בחטמ"ר הערבה ועוד.
2. כתבה ב"רמת נגב" לגבי שיתופי פעולה בין המועצה האזורית למועצה לשימור אתרים.

שת"פ בין ארגונים בפרויקטים מרחביים

ליווי והשתתפות בוועדות שימור ובפורמים מקצועיים

ועדת שימור הגליל העליון, ליווי תכנית המבואה לאתר תל חי, ועדת שימור טבריה, ועד עמותת בית דוברובין, ועדת היגוי להקמת מוזיאון הלחימה בלבנון במטולה, ועדת שימור עמק יזרעאל, ועדה ארכיטקטונית צפת, ועדת שימור עמק המעינות, ועדת שימור קרית טבעון, ועדה ארכיטקטונית ראש פנה.

צפון

קק"ל -

הכנת תיק תיעוד במימון המועצה לשימור כסיוע לקראת מיזם שימור מצודת בריה ע"י קק"ל.

צפון

קק"ל -

סיכום ויישום של בדיקות וחוות דעת הנדסיות של המועצה לשימור לאתרי קק"ל במרחב על פי צרכי הקק"ל.

צפון

רט"ג

תכנון הנדסי לשימור המוזיאון לעתיקות חצור באיילת השחר

צפון

הקרן לשיקום מחצבות

החלטה על שיתופי פעולה עתידיים בפרויקטים של הקרן בהם מרכיבים של שימור.

צפון

אוניברסיטת אריאל ועיריית עפולה

לימודי תיעוד שימור בפקולטה לארכיטקטורה של אריאל. מקרה הבוחן באתר כפר הילדים של עפולה. ליווי הקורס וחיבורו לעיריית עפולה.

צפון

עמותת חטיבת כרמלי

המועצה לשימור הכינה תיק תיעוד לאתר לקראת הכנת תב"ע והפיכתו לאתר הנצחה לחללי ולסיפור החטיבה.

צפון

הימנותא

המשך מגמה של עבודות שימור באופן מקצועי ע"י חברת הימנותא במבני המגורים באילניה: לאחר שימור בית גבריאלה בתהליך נכון של תיעוד וטיפול מקצועי שימורי נעשה תיעוד ותכנון ע"י אדריכלים ומהנדסי שימור לבית קורקין לקראת עבודות שימור.

צפון

האגף להנצחת החייל במשרד הביטחון

ליווי פרויקט ההנגשה ממגרש החנייה של מצודת כח עד לאתר קבר האחים ולמוזיאון הרעות. דגשי המועצה לשימור היו בדרישה וביצוע של מפרט מילוי מישקים בין אבני הריצוף של רחבת קבר האחים והאנדרטה (בניגוד לשאר החלקים שבהם נסלל שביל בטון כמענה להנגשה).

צפון

רשות העתיקות

בקשת פיתוח מרחב הירדינון מהקרן לשטחים פתוחים.

צפון

מושב אילניה

ליווי הכנת קול קורא לשימור אתרים במרחב אילניה.

צפון

רשות הטבע והגנים הלאומיים

השתתפות וליווי בהכנת מסמך הבקשה להצלת מוזיאון עתיקות חצור באיילת השחר ממורשת ג'.
מחזיאון עתיקות חצור. מודל להמחשת חצור העתיקה.

צפון

בית נעמי שמר

השתתפות בהכנת קול קורא לשימור והחייאת הבית כמרכז מבקרים למורשת נעמי שמר.

"בית נעמי שמר" בכנרת

הצעה לקול הקורא של משרד הנורשת לשנת 2021

צפון	<p>מוא"ז עמק זרעאל ליווי ושותפות המועצה לשימור בקול הקורא למורשת להקמת ארכיון המוא"ז בבית מנהל הדואר בנהלל והקמת אתר אינטרנט ייעודי על מבנים ואתרים היסטוריים ברחבי מוא"ז עמק זרעאל.</p>	 <p>אוצרות עמק זרעאל קול קורא לתוכנית ממשלתית להקמת ארכיון המוא"ז בבית מנהל הדואר בנהלל והקמת אתר אינטרנט ייעודי על מבנים ואתרים היסטוריים ברחבי מוא"ז עמק זרעאל. 2021-2020 2021</p>
חיפה, גליל מערבי ומנשר	<p>ליווי והשתתפות בוועדות שימור ובפורמים מקצועיים:</p> <p>וועדת שימור הגליל העליון, ליווי תוכנית המבואה לאתר תל חי, וועדת שימור טבריה, ועד עמותת בית דוברובין, וועדת היגוי להקמת מוזיאון הלחימה בלבנון במטולה, וועדת שימור עמק זרעאל, ועדה ארכיטקטונית צפת, וועדת שימור עמק המעינות, וועדת שימור קרית טבעון, ועדה ארכיטקטונית ראש פינה</p>	
מרכז	<p>מאבק על תחנת הרכבת בלוד</p> <p>מאבק משותף שלנו יחד עם עיריית לוד, עצרנו את הרס תחנת הרכבת של לוד, הרכבת משמרת את התחנה תחת פיקוח אדריכל שימור מהנדס שימור.</p> <p>פגישה של עמרי שלמון, מנכ"ל המועצה עם מיכה מייקסנר, מנכ"ל הרכבת והבטחה לשתף אותנו בתוכניות עתידיות – בוצע מול אדר' נעמה נאמן מזרחי, מריה מצרפי וטל בן נון</p>	
מרכז	<p>מאבק על תחנת "תעופה" (ג'מיס) במסילה המזרחית של הרכבת</p> <p>לאחר שהוחלט על שימור 5 מבנים היסטוריים של התחנה הרכבת החליטה להרוס את כולם במעקף זמני לשנה כדי לבנות את התחנה החדשה.</p> <p>תיאום עמדות עם הוועדה לתשתיות לאומיות, שדרשה מהרכבת לשנות את התביעה כדי לבנות את המעקף, הובילה לשינוי תוואי המעקף ושמירת המבנים.</p>	
תל אביב	<p>בית מורשת השידור הציבורי</p> <p>המועצה לשימור יחד עם משרד מורשת, לשכת העיתונות הממשלתית ועיריית תל אביב בחרו לאחרונה את החברה שתציג את הפרוגרמה והתכנון להסבת המתחם במערבה של שרונה בתל אביב למרכז השידור הציבורי שיספר את סיפור רשות השידור, הטלוויזיה החינוכית, גלי צהל ולשכת העיתונות הממשלתית.</p> <p>בתמונה הדמיה של התכנון המוצע</p>	
ירושלים	<p>ועדות שימור מתכנסות אחת לשבועיים ואנו ממשתפים בכול הדיונים.</p> <p>קיים שת"פ עם ראש העיר משה ליאון/מהנדס העיר מהנדס יואל אבן/יו"ר ועדת שימור הרב יוחנן ויצמן /מחלקת שימור ועם יו"ר ועדה המחוזית עו"ד עמיר שקד מתכנתת המחוז שירה תלמי וכול הפרנטיים במשרד הפנים.</p>	

בית הכנסת הישן בגפן

במושב גפן מבנה בית הכנסת הישן שהוכרז לשימור בסקר יישובי מטה יהודה, המקום ננטש לפני כ-10 שנים עם הקמת בית כנסת חדש במרכז הישוב, ב-2021 המועצה לשימור הכינה תיק תיעוד וסקר הנדסי למבנה על מנת להכשירו למועדון הגיל השלישי. כולל הוצאת היתר לתוספות בצמוד לבית הכנסת לשימור.

צריף כיתת לימוד

במושב טל שחר מבנה צריף שוודי שהוכרז לשימור בסקר יישובי מטה יהודה, ומשמש היום מחסן, ב-2021 המועצה לשימור הכינה תיק תיעוד וסקר הנדסי למבנה על מנת לכיתת לימוד למחשבים.

עם הוריקן חידד כנרף במו שחר

מצפה בית אשל

נמצא בעיר באר שבע, והיה אחד מבין שלושת המצפים (רביבים, גבולות, בית אשל) שהוקמו בנגב בראשית ההתיישבות היהודית באזור. האתר נמצא בבעלות וניהול שוטף של קק"ל. כמיזם משותף של קק"ל והמועצה לשימור אתרים מקודמת למצפה בית אשל תכנית אב, תכנית לשימור החצר ההיסטורית ולשחזור צריף קק"ל.

התנעת שת"פ עם כפר הנוער סילבר

הכפר הוקם בשנות ה-50 ככפר הנוער הדרומי ביותר בארץ, כחלק מהגשמת הרעיון הציוני של "ארגון ציוני אמריקה", בראשו עמד הרב ד"ר אבא הלל סילבר שעל שמו נקרא הכפר. כפר סילבר מנוהל ישירות ע"י אורט העולמי שנמצא בלונדון. הכפר כולל בתוכו ביה"ס יסודי, ביה"ס תיכון, פנימייה ומכינה. שת"פ עם המועצה לשימור יקדם פרויקט 'אמץ אתר', שילוט אתרי המורשת בכפר, שימור מגדל המים ובית הכנסת.

סקר שימור מבנים היסטוריים ביישובים הערביים - אחוד ארצי.

שיתופי פעולה בין ארגונים

להלן פעילות שנעשתה בשנת 2021 בתחום שימור המורשת הבנויה שלמרות שנת הקורונה, הקורסים והכנסים צלחו והגיעו לסיומם כמתוכנן.

קהילת משמרי המורשת הבנויה המוכרים

- ועדת היגוי משמרי המורשת הבנויה – 4 מפגשים . התווית הפעילות, תכני קורסים והשתלמויות, ליווי מקצועי של הקורסים גם בשטח (עדי ליבנה נציג המועצה).
- תחזוקת אתר האינטרנט של משמרי המורשת הבנויה
- הנפקת תעודות משמר מוכר 2021-2024

קורסים

- קורס הכשרת משמרי המורשת הבנויה מחזור ה' 2021.
- 24 מפגשים שבועיים שהתקיימו באתרים שונים. את הקורס הוביל צוות שכלל נציגי ארגונים ופרטיים. הוועדה המקצועית היא הייתה אחראית לתכנים שנעשו בהתאם למתווה המתגבש במשרד העבודה. בקורס זה נערך לראשונה מבחן גמר מסכם. את הקורס סיימו 16 משמרים שהצטרפו לרשימת משמרי המורשת הבנויה המוכרים בישראל.
- קורס שימור מעשי למתכננים לגעת בחומר – מחזור ג' 2021
- שמונה מפגשים אחת לשבועיים שהתקיימו באתרים שונים בישראל. בקורס השתתפו 20 משתתפים: מתכננים אדריכלים ומקצועות תומכי שימור.
- אתר הבית של שני הקורסים הנ"ל הוא במקווה ישראל והם מתקיימים בשת"פ עם רטי"ג, רע"ת, משרד ירושלים ומורשת וקהילת משמרי המורשת הבנויה.

כנסים

- **כנס משמרי המורשת הבנויה הששי**, התקיים ב 24 באוגוסט 2021 ברמת הנדיב בהשתתפות כ 100 איש (בגלל מגבלת התו הירוק).
- **השתתפות בתערוכת השימור הבינ"ל בת"א** – הצגת פוסטר בתערוכה. הרצאה של NASSI LUCA כבאות והצלה איטליה על היערכות לסיכונים בנכסי מורשת תרבות.
- **היערכות לסיכונים באתרי ונכסי מורשת תרבות** – העלאת מדריכים ומפרטים לאתר המועצה לשימור.

תחום חינוך

ועדת החינוך הארצית הציבורית – בהובלת יו"ר הוועדה ד"ר יקי אשכנזי בכינוסה התעדכנה על ידי מנהלי הפרורמים במצב האתרים, בקשיים עימם מתמודדים בשל התקופה והצגת הפתרונות השונים. כמו כן, הוועדה דנה בנושאים שונים העומדים על סדר היום כדוגמת פיתוח מרכזי הדרכה, הידוק הקשר עם מכללות ומוסדות אקדמיים, התאמת תכני האתרים לפעילות מערכת החינוך והקמת מערך התיירות לאתרי המורשת.

פורומים מחוזיים למנהלי אתרי מורשת

הפרורמים למנהלי אתרי המורשת ממשיכים לתת מענה מקצועי למשתתפים, באמצעות הרצאות מקצועיות בנושאים שונים. במחצית הראשונה של השנה נערכו מפגשי הפרורמים בזום ועסקו בעיקר בהתמודדות האתרים עם הגבלות התקופה ופיתוח תוכן ופעילויות מותאמות לתקופה.

במחצית השנייה התקיימו מפגשי פרורמים במתכונת רגילה של מפגשים פרונטליים באתרי מורשת שונים. השנה, כל אחד מהפרורמים עוסק בנושא מרכז המותאם לאופי אתרי המורשת החברים בו ולצרכים אשר עלו בשיח עם מנהלי ומנהלות האתרים כחשובים בסדר היום הנוכחילדוגמא: פיתוח תוכן בהלימה למערכת החינוך, שיתופי פעולה תיירותיים, עבודה עם תיירות פנים, יצירת קהילה, ועוד.

הכשרות לצוותי אתרי המורשת

מעגל הדרכה - לאחר הפסקה בת שנה, חודש מעגל ההדרכה והתקיימו עד כה שני מפגשים מתוך החמישה המתוכננים. מעגל ההדרכה הוא במה לפדגוגיה של ההדרכה ומזמן למשתתפים יכולת להתבונן לעומקו על תהליך ההדרכה ועקרונותיו.

מעגל הדרכה - סיור במוזיאון אסיירי המחתרת בירושלים

קורס מדריכים – סדנת שי פרקש

קורס מנהלים

פורום רכזות ורכזי הדרכה

פורום זה חידש את פעילותו לאחר הפסקה של שנה וחצי בעקבות הקורונה. מטרת הפורום לתת כלים מעשיים לעבודת רכזי ההדרכה וליצר מפגש בין רכזים באתרים שיוביל לשיתוף ולמידת עמיתים. המפגשים כוללים הרצאה וסדנה מעשית באחד מנושאי העוגן הנמצאים על סדר יומם של רכזות ורכזי ההדרכה, כדוגמת כתיבת מערך הדרכה וכלים טכנולוגיים בהדרכה.

קורס המדריכים השנתי - במהלך הקיץ התקיים קורס למדריכים ותיקים באתרי מורשת. הקורס בן חמישה מפגשים התקיים זו השנה ה-11 ברציפות. המדריכים משתלמים בתכני הפדגוגיה הייחודית של הדרכה באתרי המורשת והביעו סיפוק רב מלמידת העמיתים ומהמשובי ההדרכה המתרחשים במהלכו. הקורס כולל גם תכנים בנושאי שימור להעמקת הידע וההבנה בתחום וכדי לסייע להם להדריך תכנים הקשורים בו.

קורס המנהלים השנתי - בקורס המנהלים שנוהל על ידי ד"ר אורית וולף, פסנתרית ומלווה מנהלים השתתפו 20 מנהלים. הקורס כלל 4 מפגשים שעסקו בעקרונות ניהוליים ובפיתוח החשיבה היצירתית.

הכשרות חיצוניות

הכשרות למורי דרך - מזה כשנתיים המועצה מוכרת צכגוף לצורך קיום השתלמויות לחידוש תעודת מורה דרך, על ידי משרד התיירות. השנה התקיימו עשר השתלמויות ברחבי הארץ. - הסיורים מתמקדים בשימור במרחב, ומתקיימים בשיתוף עם מנהלי המחוזות של המועצה ונותנים למורי דרך כלים להבנת חשיבות השימור בשילוב עם חומרים מעשיים שיסייעו להם להדריך את הנושא.

השתלמות "תו תקן" למדריכי טיולים - משרד החינוך אישר את המועצה לשימור אתרים כגוף מכשיר להשתלמויות מדריכי טיולים לחידוש תעודת המדריך. במסגרת זו ייערכו במהלך שתי השתלמויות. שיעסקו בחיבור עולם הטבע לשימור ולמורשת. במסגרת ההשתלמויות ייפגשו עם אנשי שימור, מנהלי מחוזות, ייערך סיור במרקמי שימור ויינתנו כלים להדרכת שימור בטיול החינוכי.

קורס נאמני השימור השנתי - הקורס מתקיים בשיתוף המכללה האקדמית גליל מערבי בעכו, בריכזה של נחמה אייגנר, משלב סיורים מקצועיים באתרי שימור ומורשת ולימוד של מגוון תחומי השימור. בחודש אוקטובר החל מחזור י"ג של הקורס. בשנה הקרובה עתיד להתקיים לראשונה קורס המשך המיועד לבוגרי הקורס. קורס זה יתמקד בהיבטים הפיזיים של השימור ויכלול מפגשים מעשיים להתנסות במגוון תחומי השימור.

מרכזי הדרכה

שירות לאומי אזרחי באתרי המורשת - בשנת 2021 כולל המערך 9 מרכזי הדרכה בפריסה ארצית: אצבע הגליל, כנרת, עמקים, עתלית, שרון, תל אביב, ירושלים, מושבות יהודה ודרום. בגרעין הארצי משרתים 31 בנות ובנים המשובצים במרכזי ההדרכה השונים, כאשר כל בן או בת שירות מדריכים בשני אתרי מורשת במרחב. יש גם תקנים מיוחדים המשובצים בפריסה ארצית.

בנות ובני השירות הלאומי מדריכים קבוצות ובודדים, מסייעים בפיתוח תוכן, בשיווק, בעבודת הארכיון, ומהווים חלק בלתי נפרד מצוות אתרי המורשת בהם הם משרתים. בשנה האחרונה גויסו בני השירות למשימות מיוחדות, כדוגמת ניקיון חופים באזור עתלית לאחר דליפת מכלית הנפט, צילום סרטונים בעקבות שלטי רחובות, בתקופת הקורונה, הכנה והעברה של פעילויות מיוחדות בתקופת 'שומר חומות', ועוד.

הכשרות המשרתים - במחצית השנייה של חודש אוגוסט התקיים קורס ההכשרה הארצי שנמשך שבועיים וכלל לימודים בנושא היסטוריה של העת החדשה, שימור ומורשת, מיומנויות הדרכה, סדנאות לשימוש בכלים דיגיטליים, סיורים באתרי מורשת ועוד. הקורס התקיים בתנאי פנימייה ובהתאם להנחיות התו הסגול, והיה בין היחידים מסוגו שיצא אל הפועל שלא במתכונת וירטואלית.

גיוס ומיון - בחודש נובמבר החלו ימי מיונים לקראת שנת תשפ"ג. ביריד ארצי שנערך מטעם הרשות לשירות לאומי אזרחי בבנייני האומה בירושלים, זכה הדוכן של המועצה לשימור אתרים להתעניינות רבה. בהמשך התקיימו 4 ימי מיונים אזוריים על פי פריסת מרכזי ההדרכה בארץ.

ליווי והפעלה - בנוסף להכשרות של בנות השירות מתקיימות הכשרות לרכזות ורכזי אתרי הליבה. בשנה האחרונה התמקדו ההכשרות באופן ההכשרה וההפעלה של בנות ובני השירות באופן כללי ובדגש על תקופת הקורונה והאתגרים שהיא מזמנת.

מתנדבים למורשת ע"ש אורי אורבך – מערך המתנדבים כולל 10 אזורי התנדבות פעילים על בסיס החלוקה לפורומים האזוריים. למרות שעבודת המתנדבים הושתתה במשך חודשים רבים בשל הסגרים וחששם של מתנדבים רבים המצויים בקבוצת סיכון מהגעה אל האתרים, חזר מערך המתנדבים לפעול באתרי המורשת. בימים אלה אנו מגייסים מתנדבים נוספים באמצעות 'סיורי טעימות' ומפגשים עם מתנדבים פוטנציאליים ועם רכזי מתנדבים ברשויות השונות. מתנדבים רבים פונים באופן עצמאי בעקבות ביקור באתרי מורשת או בהמלצות של חברים.

רכזי מערך המתנדבים – הם חוליה משמעותית במערך, ועל כן הם עוברים הכשרות מקצועיות באופן קבוע בנושאי ניהול התנדבות, שימור ומורשת ועל מנת לחברם לתפקיד ולעשייה משמעותית. ההכשרות, הכוללות ביקורים באתרי מורשת ומפגש עם מתנדבים, מחזקות את הזהות הקבוצתית של הרכזים כמובילי התנדבות ואת השייכות למועצה לשימור אתרים.

מפגשים וסיורים – בחודשים האחרונים חזרנו לקיים מפגשים וסיורים מקצועיים עם המתנדבים באתרי מורשת. במסגרת זו יצאו מתנדבי אזור מישור החוף לביקור באתרים בגליל המערבי: שבי ציון, בית המייסדים במעלות, וכפר מסריק. ומתנדבי ירושלים נפגשו בחצר סרגיי, סיירו בחצר ובאזור מגרש הרוסים בדגש שימור. סיורים אלה מחברים את המתנדבים לעשייה של המועצה לשימור אתרים ואתרי המורשת ומאפשרת להם העמקת ידע מקצועי התורם רבות לעשייה היומיומית שלהם.

הכשרה מקצועית למתנדבים – בימים אלה מתקיימות הכשרות אזוריות למתנדבים בכתיבת סיפורים אישיים וסיפורי המתבססים על חומרי ארכיון. בחודש דצמבר יתקיימו הכשרות למתנדבים במגוון כלים דיגיטליים כמו הפעלת רשתות חברתיות, תפעול תוכנות מחשב, בניית משחקים מקוונים, ועוד.

כנס ההוקרה הארצי למתנדבים – בחודש מאי נערך במכון איילון ברחובות כנס ההוקרה השנתי למתנדבים במסגרת המערך. הכנס כלל הרצאות של הרשות להתנדבות, על התנדבות בתקופת משבר, הרצאה של ד"ר גליה השרוני על אודות ארגוני התנדבות בזמן שלטון המנדט הבריטי בארץ, והופיע בו יורם טהר לב. בחלקו האחרון של הכנס נערכו סיורים מודרכים באתרי מורשת קרובים בהדרכת מתנדבים.

שבת ישראלית

"שבת ישראלית" – יוזמה של שר התרבות והספורט, ח"כ חילי טרופר, שהחלה לפעול במרץ 2021. המיזם מאפשר פתיחה והנגשה של אתרי המורשת ללא תשלום בסופי שבוע לקהל הרחב של משפחות ובודדים.

בשלב הראשון השתתפו במיזם 20 אתרי מורשת. וכיום שותפים בו 60 אתרי מורשת בפריסה ארצית. מיזם שבת ישראלית ימשך גם בשנת 2022 ויכלול 90 אתרי מורשת. המיזם קביל פרסום ברשתות החברתיות, באמצעי התקשורת השונים ואף הופק תשדיר רדיו. כדי להעשיר את חווית הביקור באתרים, הופק משחק לוח רצפתי "דרך החלוצים".

המיזם זוכה להצלחה גדולה יוזמת השר טרופר מאפשרת להנגיש לציבור הרחב תרבות ומורשת באתרי המורשת והסיפור הארץ ישראלי..

פרויקטים חינוכיים

אמץ אתר

בשל מגיפת הקורונה פרויקטים רבים של "אמץ אתר" שתוכננו להתקיים בשנת הלימודים תשפ"א לא התקיימו או שהתקיימו בצורה מצומצמת. חלק מהפרויקטים שהחלו בשנת הלימודים הקודמת הגיעו לסיום בשנת לימודים זו. עם תחילת שנת הלימודים תשפ"ב וחזרת התלמידים למסגרת בית ספרית. כ-90 כיתות החלו את הפרויקט

מחלקת חינוך פיתחה סדנאות דיגיטליות לפעילות בנושא אמץ אתר, על מנת לאפשר קיום פעילות באופן מיטבי בתקופות של למידה מרחוק ולא מתאפשרת כניסת מדריכים אל בתי הספר כדי להעביר סדנאות.

בחודש יוני נערך כנס אמץ אתר במכון איילון ברחובות ולקחו בו חלק מנהלי אתרי מורשת, רכזי הדרכה ואנשי חינוך. ד"ר אסף זלצר הציג את פרויקט אמץ אתר כהזדמנות חשובה ללמידה משמעותית ואת תפקידם וחלקם של אתרי המורשת במעשה החינוכי.

בימים אלה נכתב ספר "קומיקס" המספר את סיפורה של הגימנסיה העברית הרצליה. מיום הקמתה ועד להריסתה. הספר יהווה חלק מהתוכן המועבר במסגרת פרויקט אמץ אתר וינגיש את הסיפור לבני נוער.

"Treasure HIT" - תוכנה זו, שפותחה במכון הטכנולוגי בחולון, מאפשרת יצירת פעילות אינטראקטיבית בסגנון "חפש את המטמון", בשילוב איכון לוויני, קודי QR לסריקה ושילוב חידות, משימות, וקישורים לקטעי אודיו, תמונות ומסמכים. המועצה לשימור אתרים רכשה רישיונות שימוש בתוכנה עבור אתרי המורשת וקיימה הכשרות שימוש בתוכנה. אתרים רבים בנו מסלולי סיור והפעלה באמצעות התוכנה המופעלים על ידי קבוצות תלמידים, משפחות, במסגרת פעילות "אמץ אתר" ועוד.

קורס במכללת אלקאסמי - באקה אל אל גרבייה

לראשונה התקיים קורס שימור וחינוך במכללת האקדמית לחינוך והוראה אלקאסמי. הקורס יועד לסטודנטים שנה ג' במסלול הוראת מדעים וחשף את המשתתפים לעולם השימור, תוך מתן כלים להתבוננות בסביבה ולימוד שימור והנחלת מורשת לתלמידיהם. במסגרת הקורס ביקרו הסטודנטיות באתרי מורשת, נפגשו עם מנהלי מחוזות, השתתפו בסדנת שימור פיזית, חקרו מבנים ושמעו על פרויקט אמץ אתר. בסיום הקורס הציגו פוסטרים של עבודות חקר על מבנים לשימור.

"אוטופעם" – נגרר ובו מגוון משחקים, פעילויות וסדנאות בנושא שימור. מאז השקת 'אוטופעם' הוא הגיע אל אתרי מורשת רבים ברחבי הארץ ולהוות עוגן פעילות מרכזי בפעילויות לקהל הרחב בחגים, באירועים מיוחדים.

ערכות מלאכת השימור - כוללת חמישה סוגים של ערכות יצירה ולמידה אישית בנושאים הקשורים לעולם השימור: סגנונות בנייה, תכנון, מנצ'לך, בלטות וציורי קיר. ערכות אלה זמינות לרכישה באתרי המורשת ובאתר המועצה לשימור אתרים

הגברת הביקורים

הסכם עם משרד הביטחון לביקורי חיילים

ההסכם עם משרד הביטחון להסדרת ביקורי חיילים באתרי מורשת חודש השנה במתכונת מצומצמת בשל היעדר תקציב מדינה וצמצום רב במספר המבקרים בשל הנחיות מחמירות של צה"ל המגבילות ביקורים באתרי מורשת. על אף ההגבלות הביקוש לביקורים באתרים היה גבוה מאוד והתקציב הסתיים באמצע השנה. בכדי לאפשר ביקורי יחידות מג"ב באתרי המורשת, נחתם הסכם רכש עם המשטרה למימון ביקורי יחידות מג"ב באתרים.

הסכם עם קרנות השוטרים וקרנות הסוהרים

שיתוף הפעולה עם המשטרה בתוכניות מיוחדות לקבוצות שוטרים ולפעילויות שוטרים ובני משפחותיהם המשיכה להתפתח, ומספר המבקרים גדל בעקביות. במסגרת זו קיימנו פעילויות רבות בזום וסיורים פיזיים במועדים מרכזיים בלוח השנה: פעילויות וסיורים ליום המשפחה, הרצאות ליום האישה, סיורי סליחות לקראת חגי תשרי, פעילויות וסיורים בדגש אורות וגבורות בחג חנוכה וחג מולד ועוד. כמו כן, התחלנו לקיים במספר אתרים סדנאות ערכים לשוטרים.

פעילויות מיוחדות

'שומר חומות' - במהלך המבצע הצבאי 'שומר חומות' בחודש מאי האחרון התגייסו אתרי מורשת רבים לאירוח תושבי עוטף עזה באתרים ללא עלות. עם הסלמת המבצע והתפשטותו לאזורים נוספים בארץ, רבים מהאתרים סגרו את שעריהם. המועצה לשימור אתרים בשיתוף עם ה-JNF אירחו מספר קבוצות של משפחות ובני נוער.

מיזם בשביל הנופלים - בשביל הנופלים הינו מיזם ארצי המאחד גופים רבים במטרה לקיים סיורים באתרי קרבות ומורשת קרב בימים שלפני יום הזיכרון. ביום הזיכרון האחרון לקחו חלק ביוזמה 15 אתרי מורשת אשר ערכו סיורים חינוכיים לקהל הרחב בדגש סיפורי לחימה וקרבות וגבורת הלוחמים. בסיורים לקחו חלק גם משפחות נופלים.

תכנית אידיאה - הינה תכנית מחקר לנוער מצטיין באוניברסיטת תל-אביב. השנה חברנו לתכנית וקיימנו מפגשים עם קבוצת תלמידי תיכון מצטיינים מרחבי הארץ. במפגשים הצגנו את המועצה לשימור אתרים ופועלה המגוון.

פסטיבלים ואירועים גדולים

מפה ומצה בדגש מסע - מטעם משרד התרבות והספורט א פסטיבל מתקיים מדי שנה בחול המועד פסח. לאור מגבלות הקורונה, הפסטיבל הוקדש לנושא מסע. הוכנה מפת ענק שחולקה לכ-40 אתרים ולמבקרים היתה אפשרות לסמן את המסע שעברה משפחתם בדרך לארץ ישראל.

בנוסף, הופקו 8 סרטונים בני דקה עבור אתרים

שבוע מורשת - התקיים במהלך חנוכה ביוזמת משרד ירושלים ומורשת ושותפים בנוסף למועצה לשימור רשות העתיקות, רשות הטבע והגנים, הספרייה הלאומית ויד יצחק בן צבי. במהלך השבוע יצרו 10 אתרי המורשת שלקחו חלק תכנים ייחודיים והאירועים שזכו לפרסום נרחב ולסיקור בתקשורת. במסגרת שבוע המורשת התקיימו: אירוע למשפחות במקוה ישראל וחנוכת מרכז המבקרים של חברת האשלג הארץ ישראלית בסדום.

ערב קריאת הגדה בערב יום העצמאות - ביוזמה של משרד התרבות והספורט התקיימו בערב יום העצמאות, בעשרה אתרי מורשת ברחבי הארץ, אירועי קריאת הגדה העוסקת במגילת העצמאות. שכללו קריאת קטעים מתוך מגילת העצמאות, דברי הגות בהתייחס לסעיפי המגילה ומעגלי שיח בשאלות ערכיות העולות מן המגילה. באתרים נערכו גם טקסי הבדלה במוצאי יום הזיכרון, הקרנה של טקס הדלקת המשואות, הרצאות, הרקדות ושירה בציבור בהתאם להנחיות הקורונה באותה העת..

יום העצמאות תשפ"א באתרי מורשת - ביום העצמאות נפתחו 74 (כגיל המדינה) אתרי מורשת ללא עלות לקהל הרחב. עשרות אלפי מבקרים הגיעו לאתרי המורשת בהם נערכו סיורים מודרכים. וביוזמת משרד התרבות והספורט שולבו שחקנים אשר גילמו דמויות היסטוריות, נגנים וזמרי האופרה הישראלית.

פסטיבל מספרי סיפורים - כמדי שנה התקיים במהלך חג סוכות פסטיבל מספרי סיפורים בניהולו האמנותי של יוסי אלפי. במסגרת הפסטיבל הוקדש אירוע ל"אתרי מורשת מספרים" בו לקחו חלק מנכ"ל המועצה ומנהלי אתרי מורשת. הערב לווח בשירתה של ושרהליה שרון.

אירועי פורום הרצל, בראשות יו"ר הפורום – עו"ד אילן שלגי

ב' באייר התקיים השנה יום הרצל ברחובות בטקס השתתפו תלמידים ובני ובנות השירות הלאומי ובמהלכו נחנך מחדש השלט הכחול שהוצב בעבר אך הוסר בעקבות שינויים במקום. לציון פגישת הרצל והקיסר בשערי מקוה ישראל התקיים כמדי שנה טקס בשיתוף עם תלמידי שלושת בתי הספר במקוה שהפעילו תחנות שיצרו בעצמם. **יום עיון לציון כ"ט בנובמבר** – כחלק מפעילות פורום הרצל התקיים יום העיון באוניברסיטת חיפה ועסקב-120 שנים לפרסום ספרו של הרצל "אלטנוילנד". הכנס התקיים בשיתוף פעולה עם מוסד הרצל באוניברסיטת חיפה. יום העיון שודר בשידור חי גם בזום ובעמוד הפייסבוק של המועצה.

אירועים בשיתוף עם אתרי הביקור

יום וינגייט - התקיים בראשית חודש נובמבר בשיתוף עם בית שטורמן בהשתתפות שר הפנים עמר בר-לב. יום העיון כלל סיורים בעמק והרצאות, בנושא מורשתו של וינגייט ולקחו בו חלק כ-100 משתתפים.

חנוכת בית חנה סנש בשדות-ים - באירוע חגיגי בחסות נשיא המדינה מר יצחק הרצוג, נחנך במהלך הקיץ בית חנה סנש וצוינו בו גם 100 שנים להולדתה

אירועים לציון 80 לפלמ"ח

- במערת הפלמ"ח במשמר העמק בחודש אוקטובר וכלל סיפורים מרגשים, שירים וריקודים ברוח הפלמ"ח.
- בבאר שבע – צוינו 73 שנה ל"מבצע משה – הקרב על באר שבע – יום עיון שהתקיים אף הוא במסגרת ציון 80 לפלמ"ח, וכלל סיפורים, שירים וסיורים בעיר.
- בבית הפלמ"ח צוין בלייג בעומר, 80 שנה לפלמ"ח בשלל מדורות ברחבי הארץ! ובשיתוף עמם הפקנו חוברות חג למדורה.

ימי עיון, כנסים והעשרה

הכנס הארצי לאתרי המורשת התקיים בחודש מרץ באופן מקוון בשל מגבלות ההתכנסות של הקורונה. המשתתפים הרבים נהנו מהרצאותה של ד"ר אורית וולף ומהבמה הפתוחה שהתקיימה בשני מושבים מקבילים, בה התעדכנו על יוזמות חדשות שפותחו בתקופת משבר הקורונה.

היבטים מוזיאליים - הכנס המשותף למועצה לשימור ולאגוד המוזאונים התקיים בחודש דצמבר במוזיאון ראשון לציון. נושא הכנס היה המחקר וחשיבותו באתרי מורשת ובמוזאונים והשתתפו בו כ-100 משתתפים.

פעילות מקוונת

הכשרה בעשרה צעדים - סדרת סדנאות בזום המיועדות למנהלי האתרים ולצוותים - לרכזי הדרכה, אנשי שיווק ומדריכים.

"זמורשת" - הפקת 10 סרטוני הדרכה באתרי מורשת לשידור בזום. כל סרטון מציג "ביקור וירטואלי" באתר בעקבות תחנות שונות וסיפורים היסטוריים.

"מתחברים למורשת" - שלוש סדרות של "מתחברים למורשת" התקיימו במהלך השנה: "עושות היסטוריה - נשים בהיסטוריה הישראלית. בסדרה השנייה התקיימו מפגשי זום חודשיים של מנהלי המחוזות במועצה, כשכל אחד הציג את נקודת המבט שלו, סוגיות מעניינות במחוז, שיתופי פעולה וכו'. הסדרה השלישית "מתחברים למורשת התעשייה" ועוסקת בהתפתחות התעשייה הישראלית.

פעילות מקוונת בשיתוף עם אתרים

"הרוח נושבת", סדרת הרצאות בזום שעסקה בהשפעת הפלמ"ח על התרבות הפופולרית. הסדרה זכתה לפופולריות ולקחו בה חלק כ-5,000 צופים.

שיתוף פעולה נוסף התקיים לציון **יום הנוטר ו-85 שנה לנוטרות**, בין המועצה לשימור, בית מורשת משטרת ישראל, משמר הגבול ומשרד הבטחון.

"מפת הפלמ"ח" ופלמ"ח ברשתות החברתיות - מפה מאוירת שהופצה במהלך הקיץ בהשראת הסדרה "פלמ"ח" ברשתות החברתיות והזמינה משפחות לאתרים בהם ניתן לבקר וללמוד על הפלמ"ח.

"מורשת משפחתית" - סדרת סרטונים קצרים בני דקה וחצי במהלך הורה מגיע לאתר לקראת הגעת משפחתו ומספר לה על האתר אותו הם עומדים לפגוש.

"אסירות ואסירים מאחורי הסורגים" סדרת הרצאות בשיתוף עם מוזיאון אסירי המחותרות ירושלים, בית ז'בוטינסקי ומרכז מורשת בגין. בסדרת הרצאות התודעו המשתתפים לאתגרים ולדילמות שעמם התמודדו אסירי ואסירות המחותרות שנעצרו במאבק להקמת המדינה.

סיכום פעילות ההמסרה לשנת 2021 (העברת המסר)

פורום ההמסרה הוא גוף משותף של משרד ירושלים ומורשת, קק"ל, רט"ג והמועצה לשימור אתרים. פעילים בו גם איקומוס ואיגוד המוזיאונים ואיקו"ם ישראל. מדי רבעון מופץ ניוזלטר הכולל כתבות בנושא ההמסרה ופירוט האירועים הקרובים.

אירועים - עקב מגבלות הקורונה התקיים בחודש ינואר כנס בפלטפורמת זום. בוהשתתפו כ-220 משתתפים. בימים אלו אנו נערכים לכנס ההמסרה לשנת 2022 שיתקיים במוזיאון ישראל ויעסוק בנושא שיתוף ציבור בתהליך ההמסרה. במהלך השנה התקיימו סיורי מאחורי הקלעים של ההמסרה באתרים שונים בארץ, ובהם השתתפו חברי הפורום.

התמקצעות - בחודש יולי התקיים אירוע השקה לתרגום העברי לספר של פרימן טילדן: המסרת המורשת שלנו.

מערך התיירות

מזה חמש שנים שהמועצה מקדמת את רעיון מערך התיירות לאתרי המורשת בתיאום עם משרד ירושלים ומורשת. באוקטובר התוכנית יצאה לדרך ובנובמבר הצטרפה אפרת פלד שדה לנהל את המהלך. הפעולה הראשונות של הפרויקט היא יצירת תכנית ל-8 מחוזות תיירות שיכללו את אתרי ארגון הג ע"פ החלוקה הקיימת בפורומים האזוריים. למהלך מגויסים בימים אלה שמונה יועצי תיירות שמלבד לבניית "שכולות התיירות" גם יסיעו במיפוי תיירותי ראשוני של אתרי המורשת בכל מרחב ויצירת אמות מידה תיירותיות לאתרי המורשת.

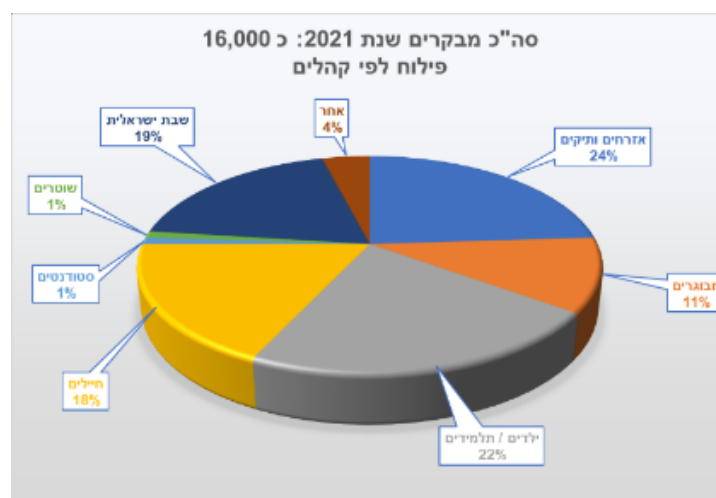
מנהלות ומנהלי אתרי המועצה

מוזיאון "הרעות" – מצודת כ"ח
 חצר כנרת
 משטרת נהלל ההיסטורית
 אתר רכבת העמק, כפר יהושע
 מחנה המעפילים עתלית
 מרכז מבקרים, מקוה ישראל
 בית ילן במוצא
 מכון איילון
 אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב

עידו קהת
 זהבה חכם גבאי
 ענת יוניוס
 דקלה ליאני
 זהבית רוטנברג
 חן הלוי צוק
 רות ארבל פסח
 רן אורן
 כרמית רפפורט

מוזיאון "הרעות", מצודת כ"ח

עדכונים וחידושים

- עבודות שיפוץ והנגשה של האתר, מהחנייה ועד למוזיאון החלו על ידי קק"ל ומשרד הביטחון. מעורבות של המועצה לשימור במתן דגשים לשימור נראות האתר, שתוכן בשנות ה 50 ע"י האדריכל קונפורטי.
- תכנון מבואה. בשנים בהן פועל המוזיאון, עלה צורך במבואה לאתר. עד כה ביצענו מיפוי צרכים וסקיצה לתכנון ראשוני. בהמשך, יש לדייק את התכנון לצרכים ולבחון היבטים סטטוטוריים ומשמעותם.
- פרויקט שדרוגים שסיימנו בשנה זו עסק בהיבטים שונים של הנגשה- נוסף תיאור קולי לסרט עבור ומבקרים עם מוגבלות בראיה ועיוורים, נרכשה מערכת מגבירה קול עבור מבקרים עם מוגבלות בשמיעה, פיתחנו מדריך קולי בפישוט לשוני עבור מבקרים הנזקקים לכך.

האתר חזר לפעול במתכונתו הרגילה והוא מקבל קבוצות שונות, הן ממערכות חינוכיות המגיעות מבתי ספר יסודיים, חטיבות ותיכונים, מערכות חינוכיות כמכונות קדם-צבאיות, חיילים ושי"ש. בנוסף פוקדות את האתר קבוצות מבוגרים שונות, נשים, מבוגרים, גימלאים. אוכלוסייה שהעלתה את כמות המבקרים משנים עברו הן המשפחות והמבקרים המזדמנים. כדי לתת מענה לאוכלוסיות אלו נעשתה חשיבה מחודשת על אופן ההדרכה באתר ובהתאם לכך פותחו מספר דברים שיתאימו לאופי המבקרים

1. פעילות קיץ אחת לשבוע, בנושאים שונים, טיולי עששיות, טיולי שקיעה, ערבי תרבות וכן פעילות לילדים, הורים, סבים וסבתות בחנוכה.
2. הדרכה בחצר למזדמנים. הדרכה כוללת מפגש עם מדריך מהאתר, הסבר קצר על סיפור המקום ובהמשך שוטטות בחדרים ההיסטוריים באופן עצמאי, תוך שילוב סרטונים הקיימים בתצוגה וכן פעילות עצמאית בחדר תחפושת וצילום בבגדי חלוצים
3. החל מאוקטובר נפתחה עגלת קפה בתצפית של החצר, ממוקמת אל מול נוף הכנרת שמביאה הרבה תנועה לחצר וסביבתה. ניהול העגלה ע"י שני חברים צעירים, וכרגע אנחנו מנסים לקיים פעילות משותפת, שילוב של ביקור או פעילות באתר ולסיום קולינריה בעגלה.
4. פיתוח לעתיד: כרגע נמצאים בתהליך ראשוני להפקת סרט לחצר וכן שילוב סיור לילי בחצר עם תאורה מיוחדת. בנוסף בתהליך פיתוח חדר פעילות בו ניתן יהיה להצטלם בבגדי חלוצים, וכן פעילות באמצעות מציאות רבודה.

משטרת נהלל ההיסטורית

באירועי קיץ התקיים "לילה לבן" קיימנו סיור רגלי בשדות העמק ליד מצודת המשטרה והכרות עם מפת השמיים בלילה קיצי (עשיות).

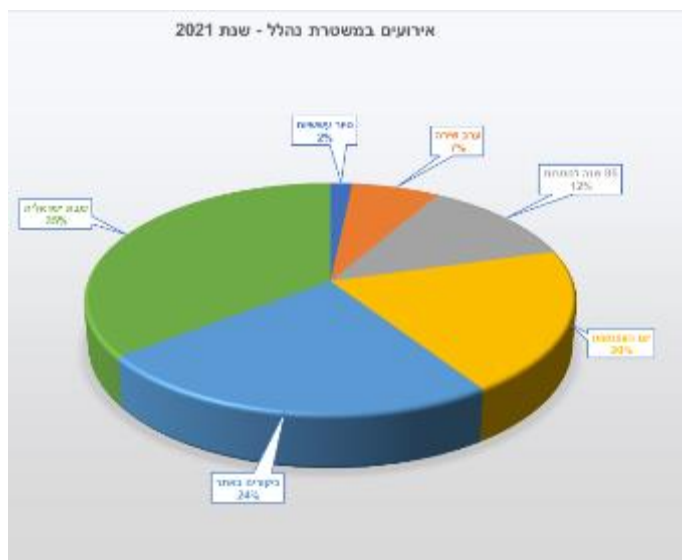
85 שנה לנוטרות – התקיימה סדרת הרצאות בנושא משטרת המנדט והנוטרים, ואירוע שיא נערך כנס ארצי באתר משטרת נהלל. האירוע מופיע גם בחינוך

מופע מוסיקלי בשת"פ עם מוא"ז עמק יזרעאל – "המוסיקה היא השפה של כולנו", ערב יוצא דופן במסגרת קידום חיים משותפים בעמק.

במסגרת שדרוג האתר פועלים בשני מישורים :

א. שת"פ עם משטרת ישראל להקמת שלוחת בית המורשת בצפון

ב. פרויקט "הזנק" – פיתוח תוכנית הדרכה בנושא הנוטרות והביטחון בעמק יזרעאל

אירועים	מספר משתתפים באירועים	
	2021	2020
סיור עשיות	25	
ערב שירה - מ.א. עמק יזרעאל	100	
ערב שירה		120
85 שנה לנוטרות	184	
יום העצמאות	300	
ביקורים באתר (קבוצות ובודדים)	357	346
שבת ישראלית	529	
סדנה - "חיים בסרט"		33
השכרת המקום		
סיפורה של משטרת נהלל		
סה"כ	1,495	499

אתר רכבת העמק כפר יהושע

השנה שחלפה היתה שנה מוצלחת באתר רכבת העמק כפר יהושע, הן מבחינת כמות מבקרים והן מבחינת הכנסות. פעלנו בכמה אפיקים על מנת למשוך מבקרים נוספים ולפצות על התמעטות כמות הקבוצות המאורגנות שהגיעה לאתר בשל הגבלות הקורונה והשפעותיה.

פעילויות נבחרות שהתקיימו במהלך השנה:

שבת ישראלית: הצטרפנו לפרויקט הנהדר של משרד התרבות והמועצה לשימור אתרים החל מחודש מרץ. מעבר להגברת הכניסות, הפרויקט מאפשר את פתיחת האתר 6-7 ימים בשבוע באופן קבוע. הנושא כבר נידון במסגרת חינוך האם יש טעם לחזור על הרעיון?

אירועים משפחתיים: במהלך השנה ובעקבות הקורונה, התאפשר לקיים אירועים משפחתיים באתר.

קייטנות: היות והקייטנות השנה לא יצאו מבתי הספר, הגיע צוות האתר לקיים פעילות מותאמת-ב-15 בתי ספר יסודיים במסגרת בתי ספר של החופש הגדול, ביישובי המועצה האזורית.

אירועי ספורט: התקיימו שני אירועי ספורט 'מירוץ השבלול', שנועד להגביר את המודעות לאנשים עם חירשות ומוגבלות בשמיעה בשיתוף עמותת שמעיה וגורמים רבים נוספים. וכן אירוע אופניים קהילתי של היישוב רמת ישי.

הגברת הפעילות למשפחות: התקיימו פעילויות אטרקטיביות למשפחות בחוה"מ פסח וסוכות, פעילות קיץ "רכבת החופש הגדול" ופעילות חנוכה בשבוע מורשת "נס ברכבת".

אירועי תרבות: אירוע הפתיחה של פסטיבל 'טעמים בעמקים'; מופע שירה עם עינת שרוף בשיתוף קק"ל; אירוע שירה בציבור וחבורת זמר עם 'הגרשוניס' בשבוע שימור אתרים; מופע הרכב מוזיקלי במסגרת פסטיבל 'חלב ודבש'; אירועי לילה לבן בשיתוף מועצה אזורית עמק יזרעאל ועוד.

חינוך והדרכה: פעילות מרחב בריחה בוצעה במסגרת פרויקט השדרוגים, בחל תהליך לחשיבה מחודשת על מערכי ההדרכה לבתי הספר.

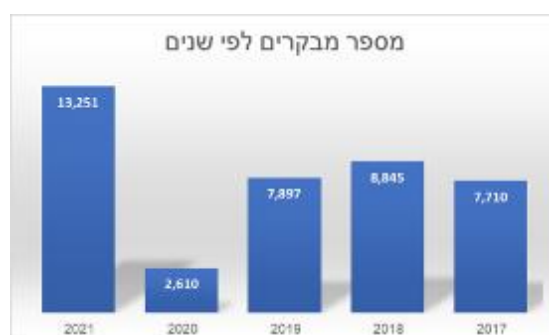
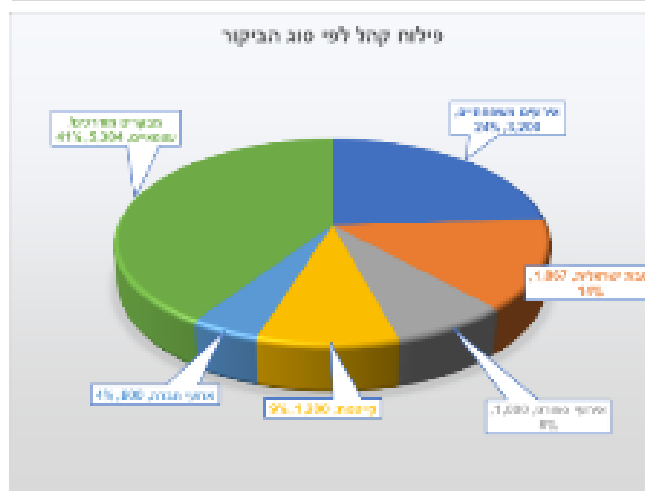
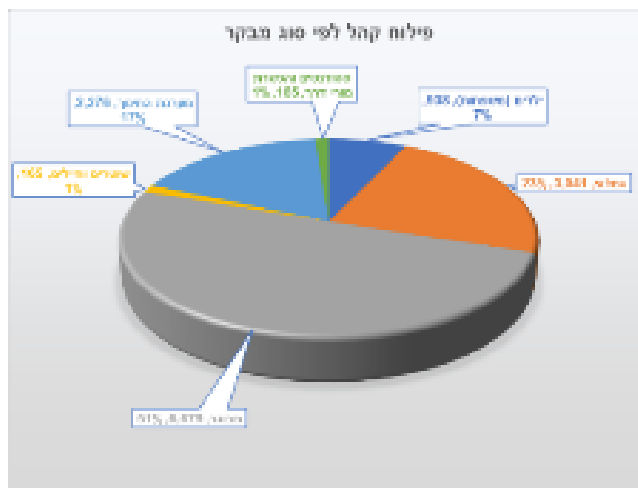
פורום מורשת הרכבות: ממשיכה פעילותו של פורום מנהלי האתרים העוסקים במורשת הרכבתית בארץ. התקיים באופן מקוון יום העיון המשותף השני בנושא 'הרכבת בראי תחנותיה' שלאחריו הוצעו סיורים באתרי המורשת.

תצוגה: פיתוח סיור קולי למבקר העצמאי, בשיתוף בית חנקין בכפר יהושע באמצעות פרויקט ההזנק.

פיתוח: הצוות הכותב את תכנית האב הורחב, והוא כולל אנשי מקצוע רלוונטיים, נציגי המועצה לשימור אתרים ונציגי האתר. התכנית מתייחסת לכלל המרכיבים התכנוניים והתוכניים על מנת להסדיר את קווי הפיתוח של האתר בשנים הבאות.

סה"כ בשנת 2021, בין החודשים ינואר – נובמבר ביקרו באתר 13,251 איש, לפי הפילוח הבא:

מחנה המעפילים עתלית

מחנה המעפילים נפתח לקהל המבקרים. השגרה חוזרת וקבוצות רבות פוקדות את האתר.

בעת בה היו שערי המחנה סגורים, הפיתוח באתר לא נפסק לרגע. כחלק מתכנית פיתוח כללית של המחנה ועל פי תכנית האב, מספר פרויקטים קרמו עור וגידים.

מערך שבילי הנגשה, על בסיס מיקום השבילים ההיסטוריים, נפרש ברחבי המחנה, ומנגיש באופן הראוי ביותר את כל מוקדי הביקור באתר – צריפים, מטוס ואנייה.

. המטוס הוכשר למבקרים ובו מוקרן סרט על מבצע מייקלברג, רמפת העלייה למטוס הושלמה וכן מדרגות היציאה ממנו..

תצוגת הקבע, בנושא ההעפלה מארצות האסלאם הוקמה בצריף המטבח ההיסטורי המזרחי.

בחדשי הקורונה יצקו את משטח הבטון של רצפת המטבח ההיסטורי המערבי, ובעתיד הצריף ישוחזר

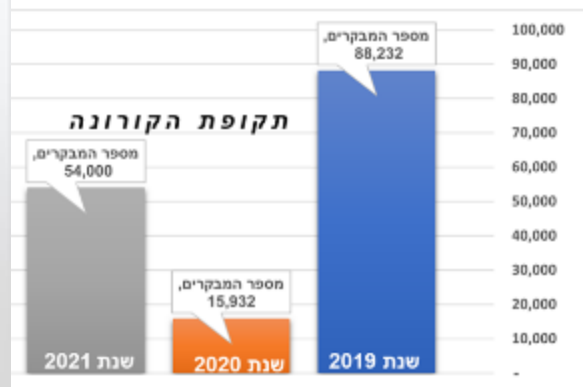
צילום: ארנון חפץ

בתקופה הקרובה, אנו יוצאים במבצע "הסיפור שלכם הוא הסיפור של כולנו" איסוף עדויות, תמונות מסמכים ועוד, ממעפילים כשלב ב' של אירוע 'אות המעפיל' ביוזמת משרד מורשת וירושלים.

בשנת 2022, ימלאו 75 שנים לאניות המעפילים שהגיעו ב-1947. אנו צפויים למספר רב של כנסי מעפילים שיתקיימו במחנה..

מספר מבקרים באתר בשנים 2019-2021

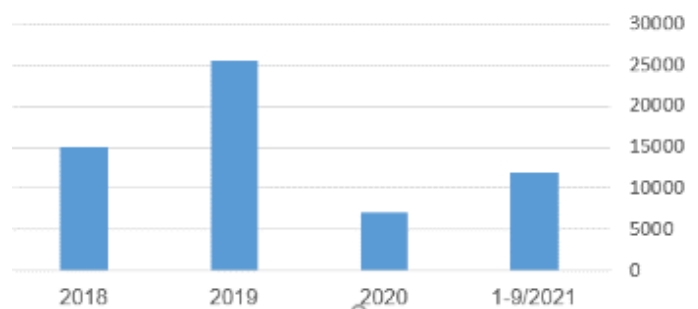

נתונים

מספר המבקרים שפקדו את האתר בשנת 2020 הסתכם לכ-7,000, המהווה ירידה של כ-72% ממספר המבקרים שפקדו את מרכז המבקרים בשנת 2019. להשלמת התמונה יצוין, כי שנת 2019 כשלעצמה הייתה שנת שיא. ביחס למספר המבקרים שפקדו את האתר בשנת 2018, הירידה היא של כ-33%.

בשנת 2021 חלה התאוששות קלה, כך שמספר המבקרים הצפוי בסוף שנת 2021 צפוי להיות דומה למספר המבקרים בשנת 2018.

מספר מבקרים

על אף שמספר המבקרים באתר קטן בשנה האחרונה, ראוי לציין כי אופי המבקרים השתנה. עד משבר הקורונה, עיקר הפעילות של מרכז המבקרים התרכזה בקבוצות גדולות של בתי ספר. בעקבות השבתת מערכת החינוך, הושקעו מאמצים בפיתוח תוכן וחוויה ליחידים ומשפחות, פלח מבקרים שעד משבר הקורונה היינו פוגשים בו בעיקר בחגים ובאירועים גדולים.

מערכת ההזמנות הדיגיטלית הנגישה את האתר לקהל הרחב

מפת מבקרים חדשה

התחדשנו במפת מבקרים חדשה. השפה העיצובית נבנתה כחלק ממיתוג מרכז המבקרים עם לוגו חדש, וימשיך בעיצוב פרסומים ברשת החברתית ובפרסומים מודפסים.

צד א' - מפה אווירית של מקוה ישראל, שתשמש לפעילויות ניווט, טיולים רגליים/רכובים במסלולי ביקור באזורים חקלאיים. צד ב' - מפה איורית של החצר ההיסטורית ועוד מספר מבנים בהם מתרחשת הפעילות השוטפת של מבקרים היום.

לגעת באדמה- חוג טבע לילדים

בשנה האחרונה נפתחה קבוצת **מפגשי טבע לילדים** בגילאי 5-7. אחת לשבוע הילדים נהנו מחוויה חושית בעבודת גינון וחקלאות, במשק החי, בפעילות איכות הסביבה ומחזור, בתחומי השימור והמלאכה. לאור ההצלחה של הפרויקט מתכננים לפתוח 4 קבוצות נוספות שיתחילו בחודש מרץ 2022.

אירוע משפחות- יוצרים שימור במסגרת שבוע שימור

במסגרת אירועי שבוע שימור התקיים אירוע "יוצרים שימור" הפנינג משפחות.

המשתתפים נהנו מסדנאות יצירה, שימור, חפצים ותלבושות של פעם, סיורים מודרכים ומופע מוסיקלי לכל המשפחה. האירוע היה מוצלח וחשף ילדים והורים לפעילותנו בתחום השימור והמורשת בדרך חווייתית והמהנה.

מרכז שימור- אירוח קורסים והשתלמויות בתחום השימור

לאורך השנה אירחנו במרכז המבקרים קורסים והשתלמויות בתחומי השימור. שיתוף פעולה של הגופים והארגונים האמונים על השימור בארץ- בניהם המועצה לשימור, רטי"ג, רשות העתיקות ומשרד מורשת.

- **מבקרים** : בשנת 2021 ביקרו באתר כ-6,500 מבקרים.
- **אירועים** , הרצאות והופעות שהתקיימו באתר השנה :
 - * על עמק הארזים – הרצאת זום של ד"ר ראובן גפני.
 - * המתחם הנאוליטי במוצא , במסגרת יום העיון השנתי לזכרו של זאב וילנאי - חמודי חליליה
 - * שועה קיסילביץ- על הפולחן בימי יאשיהו הקשרו למקדש שנמצא במוצא, חמודי חליליה
 - * על מוצא וקרית ענבים והקשרים ביניהם שי ביטנר
- **מופעים מוסיקליים** :
 - * דואו אנדלוס- דריה מוסנזון בחצר.
 - * הופעה של תזמורת הברוק בבית ובאולם בית הכנסת.
- **בית הקפה** מושך אליו אורחים רבים במהלך היום. שאיפה להגיע ליותר אורחים מבית הקפה לבית ילון.
- **תכניות לשנת 2022**
 - * בימים אלו מקודמת תכנית אב במסגרתה תשודרג התצוגה בבית.
 - * פיתוח אזור המתקן משנלר. בהתאם לתכנית פיתוח פיסי שהוכנה.
 - * שדרוג הבוסתן התחתון ליצירת מרחב הדרכה וקבלת קהל לאירועים .
 - * המשך פיתוח תכניות הדרכה.
 - * מאמץ לשיווק התוכניות החינוכיות לתלמידים באמצעות תכנית היתרון הירושלמי.

אכן כפי שקיווינו מספר המבקרים עלה מהשנה שעברה, שנת הקורונה, ויעמוד על כ-40 אלף מבקרים.

בשנה זו עסקנו בנושאים רבים ומגוונים אשר בעזרתם הצלחנו לעבור את התקופה המאתגרת: קייטנות בקיץ, בייס הפתוח אשר למד לימודי חוץ, לימודי הפוגה לתלמידים בחורשה, הצגות לילדים ופעילות של ציורי קיר בסיום הסיור לילדים, פעילות של"ח של בתי ספר ברחובות ובנס ציונה.

בניית מבואת כניסה חדשה - לקראת הריסת המבואה הישנה ותחילת הבניה של המבואה החדשה, ת הועברה מבואת הכניסה לחדר האוכל הישן

במקביל לפעילות השוטפת אנו נושאים עינינו קדימה לבניית צריפים או מבנים אחרים ללינת תלמידים ומורים, הגדלת חדר האוכל והמשך שימור מבנים בשטח הגבעה והגדלת הפעילות הנוספת.

מקורות ההכנסה הנוספים כגון: כנסים, השכרות, צילומי סרטים וכו'.

המבואה החדשה וחדר האוכל

שנת 2021 הייתה שנה רוויה אירועים ברמה הלאומית אשר השפיעו באופן ישיר על התנהלות אתר הפרדסנות בתחום הביקורים; החל מסגרים בעקבות מגפת הקורונה, דרך מצבעים צבאיים וכלה בסדרת הנחיות חדשות של התו הירוק. בתוך כל האירועים האלו הפעלנו מגוון רחב של פעילויות.

פעילויות:

1. **אמץ אתר** – מסורת שנתית של שיתוף פעולה בין חטיבות הביניים (שכבת ח') לבין אתר הפרדסנות, כשמסגרת הביקור התלמידים עוברים סיור בנושא שימור הכולל אמצעים דיגיטליים והכנת תוצר סופי המסכם את הידע הוקדם והידע חדש.
2. **גינה טיפולית** – משרד הביטחון- מידי שבוע מתקיימת גינה טיפולית בהובלת גן מקצועי כחלק משיתוף הפעולה עם יד לבנים רחובות.
3. **גינה טיפולית** – שילוב צרכים מיוחדים- מידי שבוע מתקיימת גינה טיפולית- חינוכית בה תלמידים עוברים תהליך חינוכי ומתנסים בהקמת גינה בילוי מדריכה ובתמיכה כלכלית של חברת אפלייד מטיראלס.
4. **סיורי עששיות**- סיורים לקהל הרחב ולקבוצות הומוגניות. במסגרת הסיור עורכים טקס הדלקת נרות וסיור עם דמות מתחלפת בפרדס.
5. **כנסים** במהלך היום לחברות הייטק/אוניברסיטה עברית/ מכון וולקני.
6. **אירועים פרטיים**
7. **הקמת פעוטון עצים** ובשת"פ עם אנרגיה חדשה וחברת אפלייד מטיראלס – הגיעו שתילים צעירים של עצי יער וכאן הם מקבלים מסגרת טיפולית וכעת הם נלקחים לנטיעה.
8. המשך **בניית מבואה** – בחירת מעצבים.
9. **שבת ישראלית**.
10. המשך כתיבת תכנית אב ותכנית המסרה.
11. **ביקורים** שוטפים של מערכת החינוך במהלך ימות השבוע.

